

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta životního prostředí

Katedra biotechnických úprav krajiny

Památné a významné stromy v části okresu Plzeň-jih

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Štěpánka Dlouhá, DiS.

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

© 2019

ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Štěpánka Dlouhá, DiS.

Regionální environmentální správa

Název práce

Památne a významné stromy v části okresu Plzeň-jih

Název anglicky

Memorable and Significant Trees in the part of the Pilsen-South district

Cíle práce

Cílem práce je zmapování a vyhodnocení památných stromů (podle zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny) a dalších významných stromů na území vybrané části okresu Plzeň-jih. Výstupem analýz bude katalog těchto stromů, obsahující jejich krajinářské, urbanistické, historické ad. vyhodnocení, mapové a fotografické zdokumentování příp. návrhy na prohlášení nových památných stromů.

Metodika

Práce bude odpovídat požadavkům obsaženým v Metodických pokynech pro zpracování diplomové práce na FŽP. V obecné části literární rešerši budou pojednána témata památných a významných stromů z historického hlediska, z hlediska jejich polohy, významu, vztahu k významným objektům, místům, cestám, křižovatkám, téma alejí, ale i téma legislativy a související problematiky. Konkrétní část bude obsahovat charakteristiku řešeného území (přírodní, kulturní, historickou) a vyhodnocení památných příp. významných stromů v řešeném území. Výstupem analýz bude katalog památných a významných stromů obsahující jejich hodnocení z různých hledisek, přičemž důraz bude kladen zejména na jejich hodnocení urbanistické a krajinářské. Práce bude doplněna mapovými a fotografickými přílohami dokumentujícími řešenou problematiku.

Doporučený rozsah práce

60-80 NS textu + mapová a fotografická příloha

Klíčová slova

memorable trees, significant trees, nature conservation, nature and landscape protection, urban design

Doporučené zdroje informací

BUKAČOVÁ, Irena HÁJEK, Petr, Příběh drobných památek. Od nezájmu až k fascinaci. Studio JB, 2006.

HENDRYCH, Jan, Slavná stromořadí v proměnách kulturní krajiny. Praha: Foibos, 2015.

HRUŠKOVÁ, M. – VĚTVIČKA, V. – HOLEČKOVÁ, M. *Aleje : krása ohroženého světa*. Praha: Mladá fronta, 2012. ISBN 978-80-204-2783-0.

KUPKA, Jiří, Krajiny kulturní a historické. ČVUT, 2010.

KVĚT, Radan, Duše krajiny. Staré stezky v proměnách věků. Academia, 2003.

Recentní literatura k popisu řešeného území (DEMEK, CULEK, QUITT, NEUHÄUSLOVÁ atp.)

Regionální literatura

VELIČKOVI, Markéta a Petr a kol., *Aleje české a moravské krajiny. Historie a současný význam*. Dokořán, 2013.

VOREL, Ivan KUPKA, Jiří, *Krajinný ráz. Identifikace a hodnocení*. ČVUT, 2011.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – FŽP

Vedoucí práce

doc. ThLic. Ing. arch. Jiří Kupka, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra biotechnických úprav krajiny

Elektronicky schváleno dne 8. 3. 2019

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2019

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 25. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že tuto diplomovou práci "Památné a významné stromy v části okresu Plzeň-jih" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob. Tištěná verze se shoduje s verzí odevzdanou přes Univerzitní informační systém.

V Plzni dne 27. 3. 2019 _____

Bc. Štěpánka Dlouhá, DiS.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu diplomové práce doc. Ing. arch. ThLic. Jiřímu Kupkovi, Ph.D., za odborné vedení, ochotu, čas, pomoc a mnoho užitečných rad.

Abstrakt

Ochrana památných stromů je v České republice upravena zákonem č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, kategorií speciální ochrana dřevin, statut „památný strom“. Památné stromy tento zákon definuje jako mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí, jejichž ochranu zákon vymezuje jako veřejný zájem. Dále je v tomto zákoně uvedeno, že tyto dřeviny je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v jejich přirozeném vývoji. Památné stromy jsou vyhlášovány příslušnými orgány, tzn. pověřený obecní úřad, městský úřad statutárních měst, magistrát hl. m. Praha, správa NP či CHKO, podle území působnosti rozhodnutím. Tato práce se zabývá danou problematikou na části území okresu Plzeň–jih, který je součástí Plzeňského kraje. Předmětem práce je evidence vyhlášených památných stromů a stromů, které je možné považovat za stromy významné, v řešeném území, přezkoumání starších dostupných podkladů a ověření aktuálního stavu problematiky na základě terénního průzkumu. V rámci terénního průzkumu byla provedena fotodokumentace stromů. Výsledkem této práce je souhrnný katalog těchto stromů, který obsahuje mimo základní informace o každém stromě a jeho lokalizaci i zhodnocení jeho významu z pohledu krajinářského, urbanistického, historického, součástí je dále mapová a fotografická dokumentace stromu.

Klíčová slova: památné stromy, významné stromy, ochrana přírody, ochrana přírody a krajiny, urbanismus

Abstract

The protection of memorable trees in the Czech republic regulated by the act no. 114/1992 Coll., for the protection of nature and landscape, categories of special protection of the species, the status of "memorable tree". Memorable trees of this law defines as particularly significant trees, their groups and lines of trees, the protection of which the law defines as public interest. Furthermore, it is in this act mentioned, that these tree species is forbidden to damage, destroy and interfere in their natural development. Memorable trees are announced by the competent authorities, i.e. the charge of the municipal office, the municipal authority of statutory cities, the municipality of the capital city of Prague, the administration of the NP or PLA, according to the territory scope of the decision. This work deals with the issue on the part of the territory of the district of Pilsen–south, which is part of the Pilsen region. The subject of the thesis is the registration of the declared memorial trees and trees, which can be considered as significant trees, in the area under consideration, review of the older available documents and verification of the current state of the issue on the basis of field survey. In the course of the field survey was carried out photo documentation of the trees. The result of this work is a comprehensive catalogue of such trees, which contains basic information about each tree and its localization and evaluation of its importance from the point of view of landscape, urban, historic, part of it is on the map and photographic documentation of the tree.

Keywords: memorable trees, significant trees, nature conservation, nature and landscape protection, urban design

Obsah

1 Úvod.....	1
2 Cíle práce.....	2
3 Literární rešerše.....	3
3.1 Staré stromy a jejich význam v naší historii.....	3
3.1.1 Strom jako součást paměti krajiny.....	7
3.1.2 Význam památných stromů v krajině.....	10
3.3 Ochrana stromů.....	17
3.3.1 Památné stromy a jejich evidence.....	19
3.3.2 Vyhlášení a rušení památných stromů.....	20
3.3.3 Hodnocení dřevin, zdravotní stav a ošetřování stromů.....	21
4 Charakteristika zájmového území.....	23
4.1 Přírodní charakteristika.....	23
4.2 Kulturní a historická charakteristika.....	28
5 Metodika.....	32
6 Výsledky.....	37
6.1 Seznam památných a významných stromů v části okresu Plzeň-jih	37
6.2 Katalog památných stromů.....	38
7 Diskuze.....	121
8 Závěr a přínos práce.....	123
9 Přehled literatury a použitých zdrojů.....	125

1 Úvod

Stromy jsou nedílnou součástí české krajiny. Většina lidí si nedokáže a asi ani nechce představit naši krajinu bez vzrostlých stromů, bez alejí lemující cesty a silnice, které zpříjemňují cestu pro člověka krajinou procházejícího, či projíždějícího. Krajina bez stromů by byla prázdná, smutná a plochá. Stromy dodávají prostoru dynamiku, vzruch, ale i řád. Lákají člověka k návštěvě krajiny, lemují a stíní cesty, slouží jako orientační body, či opěrné prvky při pohledu do krajiny, poskytují potravu a domov drobnému ptactvu a hmyzu, zpevňují břehy potoků, řek i hráze rybníků. Vnášejí do prostoru krásu a barvy, mění se s postupujícím ročním obdobím, kvetou, plodí a na podzim září všemi odstíny žluté, oranžové i červené.

Česká krajina je tvořena pestrou mozaikou složenou z lesů, polí a luk, rybníků a řek, potoků a potůčku, z měst a vesnic, z technických a dopravních staveb. Stromy se v naší krajině vyskytují ve formě různě rozlehlých lesů, podél vodních ploch a vodotečí, ve skupinách či v remízcích, coby aleje a stromořadí, jako jednotlivé solitéry, v parcích či v zahradách. Někdy na daném stanovišti vyrostly samovolně, někdy byly lidmi vysazeny záměrně. Stromy zkrášlují okolí lidských příbytků i volnou krajinu.

2 Cíle práce

Cílem práce je zmapování, evidence a vyhodnocení památných a významných stromů v části okresu Plzeň–jih (památné stromy vyhlášené dle zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny).

Obsahem této práce je průzkum a zmapování zájmového území na základě studia dostupných materiálů (především ústřední seznam ochrany přírody-ÚSOP), mapových podkladů, archivních materiálů a odborné literatury, následovat bude terénní průzkum, včetně podrobné fotodokumentace dotčených památných a významných stromů.

Hlavním výstupem práce bude katalog památných a významných stromů v části okresu Plzeň–jih. Katalogové listy jednotlivých stromů či skupin stromů budou obsahovat vyhodnocení dřevin podle vícero aspektů. Hlavní důraz bude kladen na hodnocení jejich krajinářské, urbanistické a historické hodnoty. Součástí katalogových listů bude též fotografická a mapová dokumentace, případný návrh na vyhlášení nových památných stromů.

3 Literární rešerše

Odvěké a neoddělitelné je spojení člověka a stromu. Stromy odpradávná slouží lidem jako zdroj potravy, dřeva, poskytují úkryt před divokou zvěří. Člověk a strom spolu žijí dlouhá staletí. Na začátku byly stromy mocnější než tehdejší lidé. Rozlehlé lesy pokrývaly krajinu, pro lidi bylo obtížné najít místo k životu. Strom byl živý a dlouhověký, člověku se zdál až nesmrtelný. Považoval ho tedy často za sídlo boha, nebo přímo za boha. Připadalo mu samozřejmé a správné nosit stromu oběti, prosit ho o pomoc a obdivovat ho (Hrušková a Ludvík, 2006).

Naši předkové už kdysi dávno věděli o uzdravujícím vlivu stromů, především na lidskou psychiku. Už jen pohled do koruny stromu, na silné větve a pevný kmen působí uklidňujícím dojmem. Stromy nám dávají svou energii, sílu a vitalitu a je jen na nás, jak těchto darů využijeme (Maršálková, 2018).

Díky vztahu našich předků ke krásným stromům, díky jejich respektu k nim, se na našem území zachovala pestrá kolekce mohutných starých stromů. Část těchto stromů je chráněna jako stromy památné, které stát zvláště chrání dle zákona o ochraně přírody a krajiny, část na ochranu teprve čeká (Reš a Sůrová, 2008).

3.1 Staré stromy a jejich význam v naší historii

Stromy, a zejména staré stromy, patří mezi nejmohutnější živé organismy na světě. Do své současné podoby se vyvíjely a zdokonalovaly miliony let. Stejně tak se každý jednotlivý strom vyvíjí desítky až stovky let od vyklíčení semene do své současné podoby. Přibližně před 420 miliony let došlo na Zemi k tak velkým klimatickým změnám, že mohl začít fylogenetický vývoj dřevin, prapůvodní rostliny mohly vystoupit na souš z původního vodního prostředí a začít s dalším vývojem. Tento vývoj trval tisíce let, přesto by se mohl označit za velmi rychlý. Rostliny brzy vyvinuly své orgány do podoby kořenů, stonků a listů (Hrušková, 2005).

Pravděpodobně ve středním devonu se objevují první, vývojově nejstarší stromy, které jsou ze systematického hlediska řazeny k vývojovému stupni kaprad'orosty. Mezi kaprad'orosty zahrnujeme čtyři třídy: plavuňovité (*Lycopodiophyta*), přesličkovité (*Equisetophyta*), kaprad'ovité (*Polypodiophyta*) a prvosemenné rostliny (*Progymnospermophyta*). Kaprad'orosty se vyznačují samostatnou pohlavní a nepohlavní generací, jedná se o jeden z jejich hlavních znaků. Na rozdíl od předcházejících vývojových stupňů rostlin je u nich pohlavní generace

zredukována na drobný prokel. Následujícím vývojovým stupněm stromů jsou nahosemenné rostliny, které dělíme do tříd: kapradosemenné (*Lyginodendrophyta*), cykasovité (*Cycadophyta*), jinanovité (*Ginkgophyta*), jehličnaté (*Pinophyta*) a obalosemenné rostliny (*Gnetophyta*). Jedná se o první organismy, u kterých vzniká vajíčko, ze kterého po oplodnění vznikne semeno. Ze třídy jinanovitých se do dnešní doby zachoval rod jinan (*Ginkgo*). Posledním (třetím) vývojovým stupněm dřevin jsou krytosemenné rostliny, tvořené jedinou třídou-*Magnoliophyta*. Jedná se o vývojově nejpokročilejší rostlinný stupeň, který se vyznačuje během reprodukce nejmenší vazbou na vlhké prostředí, zároveň nejvyšší redukcí pohlavní generace, a pravým květem s vajíčky ukrytými v semeníku. Do tohoto rostlinného stupně řadíme většinu stromů, které se dnes vyskytují na zemi (Bláha a kol., 2008). Dnes je možné strom definovat jako mnohobuněčný organismus, který má tvarově a funkčně rozlišené buňky, ze kterých jsou složena pletiva rozvádějící po celém organismu stromu vodu a živiny, a které tvoří i opěrnou kostru stromu. Střídáním vrstev těchto pletiv vznikají letokruhy, skrývající v sobě tajemství života stromů. Z letokruhů je možné vyčíst průběh celého života stromu, prozradí, která léta jeho života bylo sucho či mokro, jaká v těchto letech byla sluneční aktivita, jak se měnilo ovzduší (Hrušková, 2005).

Symbolický význam stromů provází lidstvo od nepaměti. Stromy se vyskytují v mnoha mýtech a pověstech. Symbolizují propojení země a nebe, často sloužily jako inspirace básníků či architektů. Stromy se vyskytují všude kolem nás, vždycky byly nedílnou součástí života lidí, poskytují materiál pro oheň, ze dřeva vznikají nástroje, dětské hračky, zbraně, důležitý stavební materiál (Veličkovi, 2013). Bez stromů by nebylo knih, dřevo je zásadní surovinou pro výrobu papíru. Na bukové hůlky již staří Germáni vyrývali své runy, v 6. století se psalo na tabulky z bukového dřeva, které bylo možné svazovat k sobě a tvořit tak první knihy. Listy stromů sloužily jako výplň matrací a jako podestýlka pro domácí zvířata, pryskyřici a smolou se utěšňovaly lodě a střechy domů, kůra se využívala k vydělávání kůží, k barvení, jako materiál pro pletení košíků a v neposlední řadě jako léčebný prostředek (Alberts a kol., 2006).

Od pradávna se naši předci snažili navázat kontakt se stromy. Dlouhá staletí jim stromy poskytovaly úkryt před nepříznivým počasím, před šelmami. Suché dřevo sloužilo jako palivo, nebo jako materiál pro stavbu příbytků či užitečných předmětů, listy a plody stromů představovaly významnou součást potravy. Prostřednictvím starých stromů dávní lidé oslovovali své bohy. Staří Slované pokládali stromy

za prostředníky mezi nebem a zemí, za bytosti sobě rovné, se kterými mluvili a radili se s nimi. Mrtví lidé byli pohřbíváni v blízkosti stromů, protože Slované věřili, že duše zemřelých vstupují do stromů a zůstávají tak poblíž svých blízkých. Dodnes se v některých kulturách zachoval zvyk vysadit strom při narození dítěte, strom je pak s novorozencem spojen po celý jeho život (Maršálková, 2018). Posvátné stromy Keltů rostly na konkrétních územích jednotlivých kmenů a sloužily tedy i jako „kmenové stromy“, ve kterých se zobrazovala prosperita příslušného kmene. Stromy v době Keltů bývaly i obětovány, svázány a uloženy v rituálních šachtách, často i s větvemi a kořeny. Tyto obřady měly zajistit lepší úrodu a strom při nich nejspíš představoval kosmickou plodnou sílu, působící na matku Zemi (Botheroydovi, 1998). V mnoha kulturách byl univerzálním prvkem Strom světa nebo Strom života. Základní myšlenkou byla představa stromu s větvemi dosahujícími ke světu bohů, k nebi, hvězdám a planetám, které podpírají. Kořeny tohoto stromu pak vrůstají do země, do podsvětí a tvoří vchod do země mrtvých. Tento Strom života roste a propojuje tři světy, je ženským symbolem, který představuje zdroj potravy a zároveň i symbolem mužské plodnosti (Farmer-Knowlesová, 2011).

Lidé byli vždy na přírodě závislí. A příroda člověku mnohdy dokazovala svou obrovskou sílu, díky které si jí vážil a ctil jí, často přímo uctíval. Už v Mezopotamii staří Sumerové uctívali posvátný strom Huluppu, zasvěcený bohyni Inane (Ishtar). Všichni křesťané znají biblický strom poznání, ze kterého Eva utrhlala jablko (Reš, 1998). Staří Babyloňané strom poznání nazývali stromem pravdy a tvrdili, že spolu se stromem života hlídá východní bránu do nebe (Altman, 2002). Na území dnešní Palestiny dávní Kananejci uctívali posvátné háje ukrývající svaté prameny. V buddhismu je uctíván fíkovník, pod kterým došel osvícení Guatama a stal se Buddhou. Starověcí Židé prováděli své obřady ve volné krajině na pahorcích, na kterých rostl posvátný strom (dub, terebint, palma nebo tamaryšek) (Reš, 1998). Ve světě Hindů měl mýtický strom symbolizovat vegetaci, vesmírný život a nesmrtelnost (Altman, 2002). Tři světy podle legendy severské mytologie propojuje světový strom Yggdrasil, jedná se o podsvětí, svět lidí – Asgard a třetím světem je svět bohů – Valhalla (Philpot, 1897). Germánské kmeny na kopcích vztyčovaly sloupy vyrobené z celých kmenů stromů, tyto pilíře měly znázorňovat Strom vesmíru. Tyto sloupy se nazývaly Irmensul, a údajně stály na svých kopcích až do 8. století (Kynes, 2009). Svatyně Keltů měly často podobu posvátných hájů, stromy měly v náboženství

druidů významné místo. Staří Keltové zavěšovali na posvátný strom obětiny a dárky pro boha Esuse. Posvátný strom mohl být v některých případech i sídlem boha. Pod těmito stromy probíhaly nejen náboženské obřady, ale často i veřejná shromáždění, výjimkou nebyla ani volba krále. Strom pro Kelty symbolizoval spojnici mezi nebem a zemí, někdy byl natolik významný, že se likvidace stromu stávala cílem útoku zneprátelených kmenů (Mátl, 2009). Keltové také vytvořili kalendář, přiřazující ke každému úplňku odpovídající podobenství stromu, a každý z těchto stromů byl zasvěcen některému Bohu, nebo Bohyni. Například k lednu byl přiřazen jasan, ke květnu nebo červnu dub (Asalová, 1998). I starověký Řím měl své posvátné háje na kopcích kolem měst. V posvátných lesích se nacházely chrámy zasvěcené bohyni divoké zvěře a lovu Dianě, a v chrámu bohyně Vesty hořel věčný oheň, do kterého smělo být přidáváno pouze dubové dřevo (Kynes, 2006). V Persii byl svatým stromem cypřiš, v Babyloně palmy, olivy a vinná réva. Různé kultury uctívaly různé druhy stromů, Germáni duby, jasan a hlohy, Slované duby, lípy, břízy, javory, jasan a vrby, islámské kultury fíkovníky, olivy, palmy, vinnou révu a granátová jablka, středověká Evropa vinnou révu, palmy, olivovníky a fíkovníky (Reš, 1998). Mezi keltské posvátné stromy patřily dub, jasan, jabloň, bříza, buk, jeřáb, tis, líska, jilm a také trnka (Botheroydovi, 1998).

S příchodem křesťanství přišel i zákaz slavností v posvátných lesích a hájích, obřadů, obětování a obdarování stromů, stejně tak i věšení amuletů na větve stromů. Později církve zákazy zmírnila, některé tradice upravila a adaptovala. Často se stávalo, že se křesťanské kostely stavěly na dávných obětištích (Váňa, 1990). Zužitkován byl i kult stromů, na posvátné stromy zasvěcené bohům se umísťovaly svaté obrázky, v dutinách stromů byly objevovány sošky světců a určily tak místo ke stavbě kostela či kaple. Podél křížových cest, u nově stavěných kapliček či božích muk byly vysazovány stromy k zdůraznění a označení svatého místa (Hrušková, 2005).

Později stromy získaly své místo v tradiční lidové kultuře. V Čechách existuje řada starých obyčejů, které se stromy přímo souvisí. Mezi nejznámější patří stavba máje. Tento obyčej se vztahuje k průběhu roku, zároveň i k životu člověka. Jedná se o přenášení a následné vztyčování nadzemní zelené části stromu. Zdobené máje se vztyčují na veřejných prostranstvích, před obytnými domy, na dvorech i uvnitř domů. Dalším obyčejem spojeným se stromy jsou Vánoce. Vánoční strom se objevuje v českých zemích na konci 18. století, postupem času byl přijat coby symbol Vánoc

(Tarcalová, 2003). O Velikonocích byly především ovocné stromy obdarovávány kousky mazance a vejci. (Hrušková, 2005). Do konce 19. století byl významnou součástí venkovské svatby tzv. svatební nebo rajský strom, ozdobený jehličnan, figurující na svatbě jako atribut nevěsty. Svatební strom doprovázel nevěstu do kostela, značil svobodný stav nevěsty, po obřadu byl odstrojen na znamení přelomové změny v jejím životě. Dodnes bývá v blízkosti novostaveb vysazen mladý, nejčastěji listnatý stromek, který má růst a prospívat obyvatelům domu, poskytovat jim stín a chránit dům před zásahem blesku. Nejčastěji se jedná o lípu, méně často pak javor, nebo dub (Tarcalová, 2003).

Praktický význam stromů už v ranném středověku spočíval v označování hranic pozemků či panství výsadbou stromů, které, naopak od hraničních kamenů, nebylo možné přemísťovat. Podobně praktický význam měli i solitérní stromy rostoucí osamoceně v polích, na křižovatkách či podél cest. Tyto stromy pomáhaly s orientací ve tmě a v mlze. Často bývaly nazývány pašeráckými, protože právě pašeráci je v noci využívali jako orientační body. Jiné stromy bývaly vysazovány jako památka na smrt člověka, nebo naopak jako poděkování za záchranu života. Takovéto stromy často doplňoval křížek, svatý obrázek, nebo kaplička. Stromy byly také často vysazovány na významném místě v obci, tak vznikla tradice návesních stromů. V jejich stínu se scházeli lidé a řešili důležité záležitosti (Hrušková, 2005).

3.1.1 Strom jako součást paměti krajiny

Paměť krajiny nám odkrývá stopy historického vývoje krajiny. Obsahuje přítomnost historických staveb, technických změn, zbytků tradičního zemědělství i krajinářských úprav. Ukazuje nám, jaký byl vývoj krajiny, ve které se nacházíme. Pomáhá nám porozumět krajině a vytvořit si k ní vztah, ukazuje historické a krajinné souvislosti a představuje nám je v širším kontextu (Vorel a Kupka, 2011).

V dnešní době se jedná o značně frekventovaný termín, používaný v mnoha oborech, ať už se jedná o krajinou ekologii, architekturu, antropologii nebo archeologii. Význam tohoto termínu je velmi obsáhlý a obsahuje hmotné, psychické i duchovní atributy krajiny. Dá se říci, že se jedná o schopnost krajiny zachovávat krajinné atributy a zároveň tyto regenerovat. Vývoj dnešní krajiny je důsledkem nejrůznějších přírodních procesů, často ovlivněných činností člověka. Mezi přírodní fyzické atributy paměti krajiny patří např. reliéf, půdní horizonty. Mezi antropogenní

atributy pak nejrůznější doklady sídelní aktivity člověka. Existuje ovšem i nehmotná paměť krajiny, tzv. *genius loci*. Trvá jednoznačná souvislost mezi pamětí krajiny a její ekologickou stabilitou, jejímž podstatným předpokladem je relativní neměnnost ekologických vazeb a vztahů v čase (Sklenička, 2003).

Krajina je od pradávna místem, se kterým se člověk může identifikovat, kterému rozumí. Své stopy v ní zanechali již první zemědělci, první kultovní tradice a rituály dávných obyvatel. Již velmi dávno byly položeny první základy úmyslné a cílené kultivace krajiny. Už prehistorickou krajinu je v některých případech možno považovat za krajinu kulturní. Jedná se především o krajinu rituální. Dominantními prvky této krajiny byly megalitické stavby, pohřební mohyly apod. (Hendrych, 2005).

Do proměnlivého rázu krajiny se promítá řada organických i anorganických složek. Na utváření krajiny se podílejí nejrůznější živé organismy, klima, geologické a geografické jevy. Vzhled krajiny se neustále proměňuje. Evropská krajina procházela v minulých státních letech hlubokými změnami, na kterých se už od starší doby kamenné podíleli i předci člověka (Květ, 2003).

Schama (2007) říká, že *„krajina může být ve skutečnosti textem, do něhož generace vpisují své opakující se představy.“* Je přesvědčen, že v kulturních návycích lidstva se vždycky našlo místo pro uctívání posvátnosti přírody, zároveň však lidé do veškeré přírody, od horských plání až po městský park, vtiskly své představy a krajinu tak formovaly.

Za kulturní krajinu považujeme krajinu, kde jsou seskupení prvků, nebo jednotlivé prvky krajiny významné především z kulturně historického hlediska. Pro historický charakter krajiny je určující i historická informace s krajinou spjatá. Taková krajina je důležitým svědectvím a objektem studia, týkajícím se života dávných kultur při historickém osídlování místa (Hendrych, 2005). Krajina a charakter krajiny jsou fenoménem, vyznačujícím se proměnlivostí a neopakovatelností, což má základ v nesmírné rozmanitosti přírodních i kulturních podmínek. Jedná se o jednoznačně dynamický jev (Kupka, 2010).

Asi pro všechny kultury je charakteristická touha vnášet do krajiny i jiný, než jen hospodářský a ekonomický rozměr. Tato snaha je nejčastěji spojována s mystikou a náboženstvím daného národa. Vymezení hranic komponované krajiny je velice obtížné, mimo jiné i proto, že součástí množství krajinných kompozic bývají

i vzdálené, v průhledech umístěné dominanty, vedení cest a záměrné otvírání pohledů a scenérií. Komponovaná krajina může být symbolicky propojena i s velice vzdálenými místy. Výbor pro světové dědictví (UNESCO) označil komponované krajiny za jeden z typů kulturní krajiny, která je definována jako kombinovaný výtvar přírody a člověka. Tyto krajiny dokládají vývoj lidské společnosti a sídel v historickém kontextu, ovlivňovaly je fyzikální jevy, možnosti přírodního prostředí, postupné společenské, ekonomické a kulturní vlivy. Komponovanou krajinu definujeme jako krajinu, která je navržena a záměrně vytvořena člověkem, a řadíme do ní zahrady a parky, ale také rozsáhlé krajinné kompozice (Kulišťáková a kol., 2011).

V Evropě se začala vysazovat veřejná účelová zeleň ve starém Řecku a Římě. Rozvíjela se kultura a s ní se začalo rozvíjet i zahradní umění. Dle perského vzoru vznikaly pravidelné zahrady, u měšťanských domů peristyly (zahradní dvory), ve kterých, kromě květin, byly vysazovány i okrasné dřeviny. Byly vysazovány soukromé i veřejné sady, které sloužily jako rozšířené obydlí. Římané i Řekové vysazovali stinná stromořadí podél silnic a cest. V období románském a gotickém se zahradní umění rozvíjelo především v klášterních zahradách, v podobě rajských dvorů uzavřených mezi klášterními budovami, za kterými se nacházely užitkové zahrady produkující zeleninu a léčivé rostliny, přecházející do ovocných sadů a vinic (Hurych a kol., 1994).

Renesance přinesla do krajiny pravidelnost, osovost a vyváženost v podobě klasických formálních zahrad. Neodmyslitelnou součástí zahrad a parků byl vodní prvek v podobě bazénů, kašen, fontán, vodotrysků a kaskád (Pacáková–Hošťálková a kol., 1999). V Čechách docházelo od počátku 16. století k výrazným změnám charakteru městského i venkovského prostředí, jehož nedílnou součástí se stával zahradní prostor, výrazná byla snaha o architektonické propojení prostoru stavby a zahrady (Hendrych, 2005). V období renesance se měnil pohled člověka na životní prostředí, docházelo k objevování přírody, krajina začala být chápána jako krásná, přívětivá a užitečná. Vznikala krásná a racionálně řešená krajina, umocňovaná komponovanými výhledy z lidských sídel, měst, zámků a zahrad (Kulišťáková a kol., 2011).

Pro baroko je charakteristické znásobené měřítko a snaha o ovlivnění celé situace. Vyžaduje pohyb, dramatické napětí, kombinaci křivek, plastičnost a celkovou

dynamiku. Barokní zahrada doplňovala stavbu a byla reprezentačním prostorem sídla. Rostlinná složka, i když tvarovaná dle architektonických záměrů, měla dominantní postavení. V kompozici se projevovala výrazná osovost. Všechny části zahrady se skládaly do nedělitelného celku. Os bylo nejčastěji několik a byly hvězdovitě uspořádány. Často byly tvořeny alejemi, nebo průseky, které vedly až za ohraničený prostor zahrady. Na zahrady a parky často navazovaly obory a bažantnice. Baroko zasáhlo celou krajinu. Větší i menší stavby, či stavební soubory tvořily krajinné dominanty, které spojovaly cesty a silnice doplněné alejemi. Toto uspořádání položilo základ dnešní kulturní krajiny (Hurych a kol., 1994). Většina půdy byla v době baroka obhospodařována panskými velkostatkami, na jejichž pozemcích nebylo příliš místa pro vzrostlou zeleň. Více členité byly pouze pastviny a říční nivy. Jedním z významných prvků baroka byly aleje, které se využívaly ke zvýraznění nejdůležitějších prostorových spojitostí mezi architekturou a krajinou. Aleje plynule přecházely do volné krajiny a prodlužovaly tak hlavní kompoziční osy, čímž zdůrazňovaly významné krajinné prvky a dotvářely tak komponované krajinářské úpravy (Vorel a Kupka, 2011; Kulišťáková a kol., 2011). Baroko je do současnosti v české krajině zřetelně dohledatelné. Je vidět ve velkém množství zachovaných kapliček, božích muk a křížků na rozcestích, v dominantách barokních kostelů na vyvýšených místech i ve vsích a městech. Všechny tyto prvky slouží jako doklad vývoje zásahů do krajiny našich předků. V době baroka došlo k velkému rozvoji poutnictví, poutníci putovali krajinou po ustálených cestách, což v neobvyklé míře ovlivnilo urbanizaci krajiny a stalo se tak základem fenoménu zvaného *barokní krajina*. Takto je možné označit krajinu, která je záměrně rytmičtější, pohledové cíle jsou tvořeny architektonickými dominantami poutních chrámů, které tvoří uzlové body krajinné kompozice, orientují geometrickou osnovu krajiny a pomáhají číst a pochopit základní prostorové vztahy v krajině (Kolektiv autorů, 2018).

V druhé polovině 20. století dochází k rozvoji zejména městských parků. Zeleň se v houstnoucí městské zástavbě stává důležitým prvkem dotvářejícím městský prostor. V blízkosti velkých měst se začíná upravovat i příměstská krajina. Krajinu ovlivňují nově vznikající okrašlovací spolky, i rozvoj turistiky (Hurych a kol., 1994).

3.1.2 Význam památných stromů v krajině

Mezi důležité vizuální vlastnosti atraktivnosti krajiny patří mimo jiné působivost, zajímavost, dále neopakovatelnost, zřetelná rozlišitelnost a též

zapamatovatelnost scény krajiny. Krajinná scéna je formována množstvím vizuálních prvků přírodní i antropogenní povahy, na základě jejichž přítomnosti vznikají určité vizuální jevy. Tyto jevy mohou představovat důležité znaky krajinného rázu. Mezi základní prvky (jevy), podle nichž hodnotíme krajinný ráz, patří voda a zelené rostliny, vysoké stromy a skupiny stromů, dále orientační body, vyhlídky, otevřená prostranství, atd. (Kupka, 2010). Staré a památné stromy jsou důležitými, významnými prvky kulturní krajiny, a to jak z hlediska estetického, tak i z hlediska ekologického. Každý vzrostlý strom slouží jako biotop, součást ekosystému krajiny, zároveň poskytuje domov a často i potravu mnoha vzájemně na sebe navázaných organismů. Staré stromy slouží jako doklad soužití lidí s přírodou, s krajinou (Vondráček, 2008). Památné stromy tak v krajině splňují ekologickou, zdravotně rekreační, stabilizační a estetickou funkci. Jejich funkce krajinytvorná je tak zcela zásadní. Tvoří výrazné krajinné dominanty s velkým estetickým dopadem (Reš 1998). Podle struktury můžeme památné stromy rozdělit do čtyř základních kategorií na jednotlivé stromy (solitéry), skupiny stromů, liniové výsadby (aleje či stromořadí) a výjimečně porosty. Podle začlenění v krajině mohou památné stromy patřit mezi dřeviny ve volné krajině, dřeviny v sídelních útvarech, dřeviny břehových porostů a v neposlední řadě mezi dřeviny izolačních pásů, rekultivovaných ploch a větrolamů (Reš, 1998).

Solitérní stromy v krajinné kompozici fungují jako kompoziční body. Bod je jedním ze základních prvků kompozice, od kterého se často celá kompozice odvíjí. Výrazné body, dominanty jsou těžištěm celého celku, který je kolem nich uspořádán. Jednotlivé body jsou vzájemně spojovány liniemi, které dotvářejí vztahy v kompozici a prostorovou souvislost (Kulišťáková a kol., 2011).

Zakládání alejí je spojeno s lidskou touhou po bezpečné, idealizované krajině, která člověka vede a ochraňuje v případě špatného, mlhavého, nebo bouřlivého počasí. Pod pojmem alej nebo stromořadí si většinou představíme jednu, dvě, nebo více souběžných řad stejně starých stromů, které jsou vysazené dle požadavků sázených dřevin a kompozičního záměru. Považujeme je za samozřejmou součást krajiny (Veličkovi, 2013). Zdůraznění liniových prvků v krajině alejemi pozměňuje českou krajinu od 18. století. Císařským stanovením tehdy bylo stanoveno, že cesty i silnice mají být ohraničeny a lemovány stromy. Důvodem byla ochrana cestujících před sluncem, zlepšení orientace v případě mlhy a zpomalení proudění větru (Větvička, 2014).

Aleje tvoří nepřehlédnutelný přínos k formování a utváření krajiny. V krajině jsou nepřehlédnutelné, atraktivnost jednotlivých stromů je zdůrazněna jejich počtem a uspořádáním (Hrušková a Větvíčka, 2012). Aleje a stromořadí tvoří v krajině významový tvar, z estetického a kulturně historického pohledu se jedná o urbanistický počín. Lineární uspořádání alejí a stromořadí, ale také jejich přirozené stárnutí a vyzrávání stromů, spojování korun a jejich následné zaklenutí zdůrazňuje jejich krásu, vznešenost, kontrast a celkovou harmonii. Během času se aleje a stromořadí staly speciálními významovými znaky, které mají jasné a záměrné estetické, kultovní, náboženské nebo hospodářské funkce v krajině. Tyto významy se většinou prolínají a doplňují, tzn. že například aleje a stromořadí vysazované s hospodářským záměrem plní zároveň estetické a prostorotvorné funkce. Mnohé aleje a stromořadí, v některých případech i celé systémy alejí měly primárně funkci estetickou, ale zároveň plnily i důležité užitkové funkce. Často sloužily ke zpevnování cest a podloží, břehů vodních kanálů, zároveň zlepšovaly mikroklima, stínily komunikace a tím zpříjemňovaly cestování v otevřené krajině, fungovaly jako větrolamy, snižovaly prašnost, pohlcovaly hluk a okysličovaly prostředí. Aleje i stromořadí jsou nepostradatelnými dominantami s charakteristickými znaky zahradně krajinářského umění a urbanismu, dotváří či dokonce stanovují obrazy konkrétních krajin, v kulturní krajině jsou základními krajinotvornými prvky (Hendrych, 2015).

Z minulých století nám zůstalo zachováno mnoho stromořadí tvořených převážně ovocnými dřevinami, ale také aleje ve formě estetických nebo strategických prvků krajiny. Během první poloviny 20. století bylo mnoho stromořadí poničeno, nebo úplně zničeno vlivem rychlého hospodářského rozvoje venkovské krajiny. Docházelo k výraznému rozšiřování dopravní sítě, elektrifikaci, následovala kolektivizace zemědělství a zvyšování intenzity lesní i zemědělské výroby. Všechny tyto změny měly negativní vliv na stav alejí. Ke zvýšené péči o aleje, především ovocných dřevin, došlo až v padesátých letech minulého století. Následovala epocha zakládání větrolamů, které alespoň částečně nahrazovaly chybějící stromořadí v krajině. V současné době se mění pohled na potřeby společnosti, stále se zvyšuje rychlost změn v krajině, na druhé straně vystupuje do popředí snaha o stabilizaci a revitalizaci krajiny. V naší krajině mají dosud aleje a stromořadí nezastupitelné místo, a proto je nezbytné věnovat jim maximální péči a zachovávat jim nezbytný životní prostor (Moucha a kol., 2008)

Funkce stromu v přírodě jsou nezastupitelné. Jedná se o unikátní výtvar rostlinné říše, který je schopen dokonale využívat sluneční energii, má důležitou hydrologickou funkci, je významným zdrojem kyslíku. Každý vzrostlý strom je zároveň životním prostředím pro další živé organismy. Na kořenech stromu jsou vázány symbiotické houby, mezi kořeny žijí půdní mikroorganismy, v prasklinách a štěrbinách kůry žije nejrůznější hmyz, v korunách a v dutinách kmene a větví žijí a hnízdí nejrůznější druhy ptáků a drobných obratlovců. Plody stromu jsou zdrojem potravy dalších skupin živočichů. Každý strom je tak jakýmsi ekosystémem, jsou na něj bezprostředně navázány další živé organismy (Větvička, 1999).

Podle Procházky (1926) se nejvíce starých stromů zachovalo na hřbitovech, v blízkosti starých soch a křížků, poblíž kostelů, na návších, na rozcestích, u starých tvrzí, nebo na hrázích rybníků. U statků byly stromy sázeny na památku významných událostí v rodině a tento zvyk je nejen celoevropský, ale vyskytuje se např. i v Japonsku. Je zajímavé, že naši předkové ke svým domovům sázeli pouze listnaté stromy. Nejpravděpodobnějším důvodem je jejich větší odolnost vůči větru a oproti jehličnanům jejich přívětivější a radostnější vzhled.

Mezi památnými stromy je díky své dlouhověkosti a malebnosti nejčastěji zastoupena **lípa** (*Tilia*). Mezi naše domácí dřeviny patří lípa srdčitá (*Tilia cordata*) a lípa velkolistá (*Tilia platyphylla*). Jedná se o krásné, mohutné stromy s hustou, pravidelnou a stinnou korunou, dorůstající okolo 30 metrů. Lípy mají srdčité listy, žlutavé, vonné, medonosné květy, plodem je nažka s blanitým listenem. Nejlépe rostou na živných, vlhčích půdách, v případě potřeby snesou i sucho. U nás rostou od nížin až do nižších horských pásem. Lipové dřevo je měkké, světlé, často využívané řezbáři (Hurych, 1995). Lípy hrají významnou roli v pověstech a bájích mnoha národů, v Čechách jsou od pradávna považovány za národní strom. Opadané lipové listí zlepšuje půdu. Lýko z lípy se využívalo k svazování a splétání (Spohnovi, 2008). Čaj z květů lípy se dodnes používá jako výborný zklidňující prostředek. Mimo to pomáhá k léčení zažívání, bušení srdce, nervového zvracení (Altman, 2002).

Rod **dub** (*Quercus*) patří též mezi druhově nejpočetnější. V České republice je původní dub letní – křemelák (*Quercus robur*), dub zimní (*Quercus petraea*), na Moravě ještě dub cer (*Quercus cerris*) a dub pýřitý – šípák (*Quercus pubescens*). Duby patří mezi naše nejmohutnější stromy, jedná se o krásné, pozdě rašící dřeviny s řidší

korunou, což umožňuje rozvoj dalších rostlin v podrostu. Výjimkou nejsou stromy vysoké přes 30 metrů. Duby mají laločnaté listy, plodem je nažka, žalud. Nejlépe rostou v hlubokých, živných a vlhčích půdách, ale zároveň dobře snášejí sucho (Hurych, 1995). Dubové dřevo je ve správných podmínkách až nekonečně trvanlivé. Dřevo je přirozeně impregnované díky vysokému obsahu kyseliny tříslové, stromy mají mohutné a hluboko založené kořeny. Dub se může dožít i tisíce let (Thoma, 2014). Evropané v dobách hladu využívali plody dubu – žaludy jako důležitou součást potravy. Zároveň má dubová kůra a žaludy významné léčivé účinky, odvar z rozemleté kůry pomáhá snižovat horečku, zastavuje zvracení a krvácení z úst, rozemleté žaludy se dříve používaly pro své močopudné účinky (Altman, 2002).

Rod **javor** (*Acer*) je opět často zastoupený rod, a to jak ve stromové, tak i v keřové formě. Mezi naše původní (a nejvíce zastoupené) druhy patří javor mléč (*Acer platanoides*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*) a javor babyka (*Acer campestre*). Stromy mají rozložitou a stinnou korunu. Vyznačují se velkou rozmanitostí tvarů listů a půvabným podzimním zbarvením od zářivě žluté, přes oranžovou až po sytě červenou. Květy jsou spíše nevýrazné, žlutozelené, plodem je dvojnažka s křídélky. Výška stromů se dle druhu a přírodních podmínek pohybuje mezi 15 a 30 m. Přirozeně rostou vtroušeně v různých typech doubrav a bučin, javor mléč převážně v nižších polohách, javor klen v horách a v podhůřích hor, javor babyka v pahorkatinách a nižších polohách (Hurych, 1995).

V Čechách je původním druhem **jasan** ztepilý (*Fraxinus excelsior*). Jedná se o pozdně rašící dřevinu s velkými, hranatými, černými pupeny. Listy jsou lichozpeřené, na podzim výrazně žlutě až červeně zbarvené. Nenápadné květy jsou sestaveny v latách, plodem je okřídlená nažka. Vyžadují hluboké a vlhké půdy s dostatečným obsahem vápníku. Jsou typickou dřevinou lužních lesů (Hurych, 1995). Výška stromu může dosahovat až 40 metrů, často roste osaměle nebo roztroušeně (Krüssmann, 1978). Jasanové dřevo je mimořádně ohebné. Tento strom se dokáže přizpůsobit nejrůznějším typům stanoviště i půdy (Thoma, 2014).

Buk (*Fagus*) je u nás zastoupen jediným druhem – bukem lesním (*Fagus sylvatica*). Než začal do přírody střední Evropy zasahovat člověk, byl zde buk nejvíce rozšířenou dřevinou, na kterou je dodnes vázáno mnoho vzácných podrostových rostlin (Spohnovi, 2008). Dominujícím stromem Evropských lesů byl buk díky své

mimořádné schopnosti využívat a zároveň nepropouštět světlo. Díky této schopnosti zcela opanovává prostor a v jeho stínu se daří pouze na jaře brzy kvetoucím rostlinám, tzv. jarním efemérám (Hageneder, 2003). Jedná se o strom s hustou, rozložitou a v obrysu málo členitou korunou. Strom se vyznačuje stříbřitou, hladkou kůrou a dlouhými, špičatými pupeny. Listy jsou svěže zelené, celokrajné, na podzim měděně hnědé barvy. Má nenápadné květy, plodem je ostnitá číška obsahující dvě trojboké, jedlé nažky (bukvice). Buk dorůstá okolo 30 m a nejlépe roste ve středních až vyšších polohách, v nížinách pak na svazích orientovaných na sever. Snáší dobře zastínění, v hlubokých půdách zvládne i sucho (Hurych, 1995). Bukové listy se od pradávna využívají k léčení nemocných dásní a k rozpouštění ledvinových a žlučových kamenů. Buková pryskyřice pomáhá odkašlávat, má antiseptické účinky a také pomáhá při léčbě kožních onemocnění (Altman, 2002). Už v době železné byly především plody buku – bukvice důležitou složkou lidské potravy. Používaly se pražené v pečivu a moučnicích, a také jako kávovinový nápoj. Bukvice obsahují až 50 % oleje, který se z nich lisoval pro kuchyňské použití (Hageneder, 2006).

Trnovník bílý (*Robinia pseudoacacia*), je nepůvodní dřevina, která v Čechách zdomácněla. Jedná se o pozdně rašící strom s nepravidelnou, odlehčenou korunou, lichozpeřenými listy a bílými květy rostoucími v převislých hroznech, plody jsou lusky. Trnovník má mohutnou kořenovou soustavu, která silně vyčerpává a vysušuje půdu. Stromy jsou nenáročné, snáší i velmi špatné půdy, nevadí jim sucho, úpal, ani znečištěné ovzduší. Dorůstají výšky 25 metrů. Patří mezi tzv. pionýrské dřeviny (Hurych, 1995). Mladé větvičky jsou silně trnité. Strom je původem z východní a Střední Ameriky, u nás běžně zplaňuje (Krüssmann, 1978). Na kořincích trnovníku se nacházejí hlízky s bakteriemi vázajícími vzdušný dusík, což jim umožňuje přežít i na velmi chudých půdách (Spohnovi, 2008).

Tisovec dvouřadý (*Taxodium distichum*) pochází ze Severní Ameriky, kde se přirozeně vyskytuje v okolí řek a v bažinatých lesích. Jedná se o mohutný, až 30 metrů vysoký strom s kuželovitou korunou, s jemnými, světle zelenými listy, na podzim se zbarvující výrazně žlutooranžovou barvou. Vyžaduje teplejší polohy, hodně vláhy, snese i zamokřenou půdu (Hurych, 1995). Tisovec se ve své domovině přirozeně vyskytuje v zamokřených nížinách a v oblastech periodicky zaplavovaných. Vzhledem k této skutečnosti si vyvinul nadzemní dýchací kořeny a podzemní, až 40 cm vysoké, kolenovité výběžky, vyrůstající v blízkosti kmene nad povrch půdy. Tyto

výběžky a kořeny pomáhají stromu dýchat v případě zaplavení lokality (Rushforth, 2006).

Tis červený (*Taxus baccata*) je náš domácí jehličnan, tvořící až 15 metrů vysoké stromy s široce kuželovitou korunou. Dřeviny mají hustě větvené kořeny, červenohnědou kůru, ploché, tmavě zelené jehlice. Plodem je červená bobule. Celý strom (vyjma červenou dužninu plodů) je prudce jedovatý. Tisu se nejlépe daří v polostínu, ve volné přírodě roste vzácně, nejčastěji v pahorkatinách a nižších horských pásmech (Hurych, 1995). Tisové dřevo je velmi pomalu rostoucí, tvrdé ale pružné, jemnozrné a vodu odpuzující, proto se mu říká také „železné dřevo“. Od pradávna se z něj dělaly důležité a potřebné předměty, kopí, luky, hudební nástroje, ale i předměty běžné domácnosti, jako jsou lžice a mísy (Hageneder, 2006). Ve výhoncích a v kůře tisu je obsažena látka taxol, která silně působí na buňky rakoviny (Hopman, 2009).

Douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) je původem z pobřeží Severní Ameriky, kde roste téměř od hladiny moře až do nadmořské výšky 1 800 m. Strom ve své domovině dorůstá až 100 m, kmen může mít v průměru až 5 metrů. Jedná se též o dlouhověký strom, běžné jsou stromy starší 500 let (Krüssmann, 1978; Jordan, 2013). Mohutný jehličnan má jemné, po pomerančích vonící jehlice, které mají na spodní straně dva bělavé proužky. Nejlépe roste v hlubokých, živných a vlhčích půdách. Šišky mají pod šupinami typické „jazýčky“ (Hurych, 1995). V Evropě se douglaska vyskytuje od roku 1827, kdy jí do Anglie dovezl skotský botanik D. Douglas, do kontinentální Evropy se rozšířila od roku 1830 (Hecker, 2007).

Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*) je u nás zdomácnělá introdukovaná dřevina původem z Balkánu, z Albánie a ze severu Řecka. Dorůstá kolem 25 m a vyznačuje se krásnými, výraznými květy. Jírovec vyžaduje hlubší a kvalitnější půdu, snáší sucho. Od devadesátých let dvacátého století je silně napadán klíněnkou (*Cameraria ohridella*). V plodech jírovce – kaštanech – je velký obsah škrobu a dříve se využívaly k dokrmování koní. Zároveň plody jírovce obsahují saponiny, což u lidí způsobuje nevolnost a ochromuje dýchání. Proto bylo nutné, v dobách nouze, při zpracování kaštanů na mouku a olej plody nejprve máčet ve vodě (Hurych, 1995; Spohnovi, 2013).

Podle Perlmana (2014) stromy v lidech vzbuzují silné emoční odezvy, které jsou převážně spojeny s pocity solidarity se stromy a reagují na podobnost života stromu s životem člověka.

Každý památný strom vedený v oficiálním seznamu památných stromů má kromě čísla (kód stromu) i unikátní jméno. Jméno stromu může být spojeno s místem, na kterém strom roste, ať už se jedná o pomístní název lokality, jméno obce. Dalším častým zdrojem pojmenování stromu je název usedlosti, či jméno majitele usedlosti u které se strom nachází. Těmto stromům se říká rodové stromy, protože se jedná o dřeviny po generace spojené s konkrétními lidmi, žijícími v jejich blízkosti, často potomky člověka, který strom kdysi vysadil. Někdy se do názvu stromu promítne lidová pověst, či historická událost se stromem spojená (Vondráček, 2008).

3.3 Ochrana stromů

Odedávna naši předkové uctívali a chránili staré stromy a posvátné háje, předávali si úctu k nim z generace na generaci. I dnes je nejspolehlivější ochranou starého stromu vědomí, že ho vysadil otec, jeho otec, či otec jeho otce (Reš, 1998).

Jako první proti vykácení byla chráněna území s duchovní dimenzí, většinou se jednalo o svaté háje nebo pohřebiště. Další, pozdější, důvody ochrany druhů a lesů souvisely v Evropě se vznikem prvních státních útvarů (Jelínek a Kysučan, 2014). První oficiální zmínky o ochraně stromů pocházejí ze středověku a týkají se péče o les, hospodaření v lese a také trestů za neoprávněné poražení stromu. V roce 1754 byl vydán Marií Terezií „Řád lesní“, předpis na ochranu lesa a hospodaření v něm (Reš, 1998). První rezervace v pevninské Evropě byla založena hrabětem Buquoyem v jižních Čechách v roce 1838, jednalo se o „Žofínský prales“ (Jelínek a Kysučan, 2014).

Na přelomu 19. a 20. století vznikaly v Čechách okrašlovací spolky, které se zaměřovaly na ochranu domoviny, a to jak na ochranu památek, tak i přírody. Při ochraně přírody cílily především na ochranu stromů v krajině (Reš, 1998). První z nich byl založen v roce 1849 v Kutné Hoře, druhý v roce 1864 v Červených Pečkách, následovaly okrašlovací spolky v Domažlicích, Kosmonosích, Jičíně, v Jindřichově Hradci a v Mladé Boleslavy. Na Moravě vznikl první okrašlovací spolek v roce 1873 a ve Slezsku v roce 1893. V roce 1913 již bylo okrašlovacích spolků 400. Jednou z hlavních činností spolků bylo pořádání stromových slavností, výsadba stromů, dále spolky často zasahovaly v případech poškozování vzrostlých stromů, při záchraně

dutých stromů, chránily před pokácením stromořadí a památné stromy (Kolařík a kol., 2003).

Jan Evangelista Chadt Ševětínský v roce 1899 publikoval první seznam památných stromů na území Čech a v roce 1908 soupis „Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“, ve kterém bylo uvedeno a popsáno 165 vzácných stromů. V roce 1913 byl seznam doplněn a znova vydán, tentokrát v něm bylo popsáno již 320 stromů se 160 vyobrazeními. Jedná se o první soupis památných stromů na našem území, ze kterého je dodnes možné získávat důležité informace o památných stromech. V roce 1923 vydal J. Sv. Procházka studii, týkající se vztahu člověka, lesa a stromu. Od roku 1920 sloužil k ochraně památných stromů tzv. přidělový zákon. Do této doby byly stromy chráněny pouze na základě vůle vlastníků stromů. V roce 1940 Svaz pro okrašlování a ochranu domoviny v republice Československé provedl revizi starých seznamů památných stromů a zpracoval nový Soupis našich starých a památných stromů. Následoval zákon č. 40/1956 Sb. o ochraně přírody, na jehož základě byly památné stromy vyhlášovány za chráněné přírodní výtvořy či chráněné přírodní památky. Od roku 1992 jsou jako památné stromy vyhlášovány mimořádně významné stromy, skupiny těchto stromů a stromořadí, a to dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, který zároveň upravuje kompetence orgánů ochrany přírody. Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 spolu s Metodickým návodem odboru ochrany přírody MŽP ČR upravuje podrobnosti týkající se vyhlášení památných stromů, skupin památných stromů a stromořadí (Reš, 1998).

V současnosti je základní právní normou chránící dřeviny rostoucí mimo les zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (Reš a Sůrová, 2008). Na základě tohoto zákona jsou chráněny před zničením nebo poškozováním všechny dřeviny rostoucí mimo les. K ochraně dřevin se vztahuje § 7, který dále stanovuje, že povinností vlastníka dřeviny je její ošetřování a udržování. Na dřeviny se může vztahovat i přísnější ochrana (§ 46 a 48), případně ochrana dle zvláštních předpisů (Zákon 114/1992 Sb).

Dle § 46 odst. 1 je možné rozhodnutím orgánu ochrany přírody vyhlásit za památné stromy takové stromy, skupiny stromů a stromořadí, které jsou mimořádně významné (Kolařík, 2003; Reš, 1998). Odstavec 2 definuje zákaz poškozování, ničení a rušení přirozeného vývoje dřevin, odstavec 3 pak vymezuje ochranná pásma

památných stromů. Odstavec 4 specifikuje zrušení ochrany památného stromu (Reš a Sůrová, 2008). Ochranné pásmo vymezuje prostor, „*ve kterém lze stanovené činnosti a zásahy provádět jen s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody. Pokud tak neučiní, má každý strom základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výši 130 cm nad zemí. V tomto pásmu není dovolena žádná pro památný strom škodlivá činnost, například výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace*“ (Zákon 114/1992 Sb.).

3.3.1 Památné stromy a jejich evidence

Jako památné stromy, skupiny památných stromů, případně stromořadí je možné vyhlásit stromy významné svým vzrůstem, věkem, stromy sloužící jako výrazná krajinná dominanta, historicky cenné dřeviny, výjimečné zástupce introdukovaných dřevin, nebo stromy připomínající nějakou historickou událost, či takové, ke kterým se pojí místní pověst (Reš, 1998).

Všechny památné stromy eviduje Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP), který vede Agentura ochrany přírody a krajiny, stromy jsou na stanovišti označeny malým státním znakem České republiky. V Ústředním seznamu ochrany přírody jsou památné stromy rozděleny do tří kategorií: jednotlivé stromy, stromy ve skupině a stromořadí. U každé položky seznamu je uveden název a kód příslušného stromu či stromů, základní dendrologický popis, kdy a jak byly stromy ošetřeny a jaký je navržen následný postup péče. Dále je zde uvedena charakteristika lokality, územní členění a přesná lokace, dohledané historické údaje. Přílohou je pak fotodokumentace (Procházková, 2013). Ústřední seznam ochrany přírody je v elektronické podobě dostupný online na adrese <http://drusop.nature.cz> (Reš a Sůrová, 2008).

Podle Kolaříka (2003) je možné specifikovat 3 kategorie památných stromů: I. kategorie zahrnuje památné stromy kmetského věku, II. kategorie památné stromy zralého věku 200–400 let a III. kategorie jsou stromy čekatelé, mladého věku. Nejvíce péče vyžadují stromy I. kategorie, aby se zachovaly co nejdéle. Stromy II. kategorie vyžadují intenzivní péči, stromy III. kategorie potřebují péči, aby se dožily co nejvyššího věku a byla umožněna jejich maximální působnost.

Dnes je v České republice evidováno 6052 položek, v okrese Plzeň–jih se jedná o 40 záznamů, nacházejících se na území čtyř obcí s rozšířenou působností – Blovic, Nepomuku, Přeštic a Stoda (URL 1).

V rámci výzkumného projektu PPŽP 610/4/97 „Ochrana původního genofondu při zjišťování ekologické péče o krajinu II“, byl v letech 1997–2012 ve výzkumném ústavu Silva Taroucy řešen dílčí úkol „Záchrana cenného domácího genofondu památných stromů“. Jeho cílem bylo doplnění evidence genofondu památných stromů a aktualizace Ústředního seznamu památných stromů, hodnocení vybraných stromů, namnožení a dopěstování vybraných jedinců s mimořádně významnou biologickou, hospodářskou a sadovnickou hodnotou, a v neposlední řadě vytvoření genobanky památných stromů a návratu části výpěstků zpět do regionů. Na území Plzně–jihu bylo do tohoto projektu zahrnuto 10 stromů: Javor pod Zelenou Horou, Douglaska v Újezdci, Zhůřský křemelák, Kacerenský dub, Kasejovický akát, Tisovec v Dolní Lukavici, Letinská lípa, Lípa u Gigantu, Lípa u Palackých a Mlynářova lípa (Tábor a kol., 2012).

3.3.2 Vyhlášení a rušení památných stromů

V současné době nejsou stanovena žádná přesná pravidla, která by vymezovala výběr stromů pro vyhlášení památným stromem. U vytipovaného stromu je zapotřebí zhodnotit jeho význam z hlediska věku, vzrůstu, krajinného a historického působení, dále je třeba zohlednit jeho aktuální zdravotní stav, životaschopnost a případné ohrožení, vzhledem k lokalitě, na které se nachází (Reš, 1998).

Každý občan České republiky může podat návrh na vyhlášení ochrany v kategorii památný strom příslušnému orgánu ochrany přírody. Tímto orgánem jsou pověřené obecní úřady obcí a městské úřady statutárních měst, magistrát hl. m. Prahy, správy CHKO a NP, a Újezdni úřady na území vojenských újezdů. V návrhu musí být zahrnuty základní údaje o umístění stromu, údaje o něm a zdůvodnění návrhu ochrany. K vyhlášení památného stromu dojde na základě rozhodnutí kompetentního orgánu ochrany přírody, kterému musí předcházet oznámení záměru a následné správní řízení. Účastníky řízení jsou vlastníci, případně nájemci pozemku, či pozemků, na kterých strom roste, majitelé pozemků, na které zasahuje budoucí ochranné pásmo stromu, dále dotčené orgány státní správy a občanská sdružení, pokud se k účasti na správním řízení v dané lhůtě přihlásí. Příslušný orgán ochrany přírody následně vydává rozhodnutí o vyhlášení ochrany stromu, skupiny stromů nebo stromořadí. Nedílnou součástí tohoto rozhodnutí je výroková část, specifikující předmět vyhlášení, jeho umístění, kdo je vlastníkem či nájemcem a vymežující ochranné pásmo (Kolařík, 2003; Reš a Sůrová, 2008).

Má-li být strom zaevidovaný a následně vyhlášený jako strom památný, připravuje Agentura ochrany přírody a krajiny formulář, který obsahuje všechny potřebné údaje a měření. Součástí tohoto formuláře je název památného stromu, který musí být jedinečný, originální a nezaměnitelný. Při výběru názvu je důležité zohlednit případný místní název, či historický název lokality, na které se strom nachází. Správně vybraný název stromu může pomoci ztotožnění se místních obyvatel s vyhlášením památky (Procházková, 2013). Strom, který je vyhlášený jako strom památný musí být řádně označený. Toto označení má dvě části, první je tabule se státním znakem a druhé je tabule s kategorií a názvem příslušného památného stromu. Obě tabule se umísťují na stejný sloupek, tabule se státním znakem je umístěna výš (Reš a Sůrová, 2008).

Ochranu památných stromů je podle zákona o ochraně přírody a krajiny také možné zrušit. Ochranu může zrušit orgán ochrany přírody, jenž památný strom vyhlásil. Rušení ochrany památného stromu probíhá formou správního rozhodnutí a může k němu dojít jen z důvodů uvedených v zákoně, tj. v případě kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody a krajiny nebo v zájmu ochrany přírody. Dále je možné ochranu zrušit, pokud zanikl předmět ochrany (odumření, rozsáhlé poškození nebo nepovolené odstranění památného stromu). Pokud není ohrožena provozní bezpečnost okolí stromu, může být vhodné ponechat torzo dřeviny na místě až do úplného rozpadu (Reš a Sůrová, 2008).

3.3.3 Hodnocení dřevin, zdravotní stav a ošetřování stromů

Hodnocení stavu stromů se provádí z důvodu získání popisu stromu, hodnotí se jeho biologický a mechanický stav, rizika pojící se s přítomností stromu na jeho stanovišti, odhadují se budoucí změny. Z odhadu budoucího vývoje dřeviny přímo vychází návrh opatření na zlepšení podmínek pro jeho růst, nebo, v případě potřeby, ke stabilizaci nalezených defektů. Za doprovodné hodnocení je považováno hodnocení z hlediska estetiky, či ekologie. Hodnocení se provádí především na základě potřeby zjištění provozní bezpečnosti stromu, a probíhá obecně ve třech krocích: vizuální šetření, použití speciálních metodik vizuálního hodnocení a přístrojový test (Kolařík, 2005). Jedno z důležitých hledisek hodnocení stromu je hodnocení fyziologické vitality, kterou můžeme chápat jako schopnost organismu kompenzovat vnitřní i vnější vlivy, aniž by došlo k výraznému či trvalému narušení funkčnosti jednotlivých složek (Čaboun, 1990). Dalším hlediskem je hodnocení zdravotního stavu. Z tohoto pohledu

je strom hodnocen dle úrovně jeho mechanického narušení, výskytu dřevokazných hub, existence dutin a různých deformací (Kolařík, 2005).

Stromy procházejí přirozeným životním cyklem, stárnou a následkem toho vyžadují větší či menší péči a odborné ošetřování. V minulosti byla jakákoliv péče zcela minimální a výjimečná, zdravotní stav stromů se tedy neustále zhoršoval. Pravidelná péče o památné stromy začala probíhat až v 70. a 80. letech minulého století, problémem byl nedostatek financí a odborníků, kteří by byli schopni o stromy odborně a profesionálně pečovat. Situace se zlepšila až po roce 1989 díky novému zákonu o ochraně přírody a krajiny. Zároveň vznikla i řada nových firem a fyzických osob, zaměřujících se na arboristiku, péči a ošetřování vzrostlých stromů (Kyzlík a kol., 2003).

U starých stromů často dochází k situacím, kdy je zapotřebí provést rozsáhlejší nápravné opatření, ať už z důvodu prodloužení životnosti stromu, nebo odstranění či alespoň snížení rizika, které starý či poškozený strom může představovat. Provedení nápravného ošetření musí předcházet nalezení a definování problému zodpovědného za neuspokojivý stav dřeviny. Základním předpokladem ošetření stromu je získání kvalifikovaného zhodnocení stavu stromu, znalost o využívání plochy v jeho blízkosti a zvážení vnějších podmínek, které by mohly vést ke vzniku rizikových situací. Ke zlepšení stavu stromu se nejčastěji využívá stabilizační zásah pomocí řezu (řeší defekty jako jsou trhliny, infikované větve, odumřelé části koruny, tlakové vidlice, habituální defekty, sekundární koruny, obstrukce v dopravě a zásahy do nadzemního vedení sítí), nebo instalace bezpečnostní vazby (používáno v případě trhlín a infikovaných větví, tlakových vidlic a sekundární koruny), v krajním případě změna stromu v torzo, nebo pokácení stromu. Dalšími způsoby řešení rizikové situace je přesun cíle pádu a omezení vstupu osob do ohroženého prostoru. Nezbytnou součástí péče o staré stromy je prevence – pravidelná péče (Kolařík, 2005).

Ošetřování památného stromu je povinností vlastníka, zároveň musí být odsouhlaseno orgánem ochrany přírody. Ošetření může provádět jedině odborná arboristická firma s dostatkem zkušeností a kladnými referencemi. Většinou se jedná o dosti nákladnou záležitost, nicméně je možné, přes Agenturu ochrany přírody a krajiny, žádat o dotaci (Procházková, 2013).

4 Charakteristika zájmového území

Pro potřeby této diplomové práce se zájmovým územím rozumí část okresu Plzeň–jih, konkrétně Blovicko, Nepomucko a Přešticko. Rozloha okresu Plzeň–jih je 1 080 km² a patří do něj 90 obcí, z toho 7 měst (Blovice, Dobřany, Kasejovice, Nepomuk, Přeštice, Spálené Poříčí a Stod) a 1 městys (Žinkovy). Čtyři města jsou obcemi s rozšířenou působností, konkrétně Blovice, Nepomuk, Přeštice a Stod. Území se nachází v jižní části Plzeňského kraje, sousedí s okresy Plzeň-město, Plzeň-sever, Tachov, Domažlice, Klatovy, Rokycany, dále se středočeským okresem Příbram a jihočeským okresem Strakonice (Zahrádecký a kol., 2004; URL 2).

Obrázek 1: Hranice okresu Plzeň-jih (www.mapy.cz)

4.1 Přírodní charakteristika

Okres Plzeň–jih se nachází v centrální části západních Čech, v centrální sníženině tvořené převážně Švihovskou vrchovinou, částečně Plaskou pahorkatinou.

Území tvoří pahorkatina na převážně kyselých břidlicích a buližnicích a na extrémně kyselých permských sedimentech. Vlivem kyselého podloží se na většině území nachází chudá a velmi monotónní biota, bez troficky náročnějších druhů. Zastoupeny jsou dva vegetační stupně, konkrétně 3. stupeň dubovo-bukový a 4. stupeň bukový. Z geobotanického hlediska převažují acidofilní a borové doubravy, místy

ostrůvky dubohabřin, a v údolích podél řek reliktní bory a bikové bučiny. Typické jsou přírodě blízké bory na permu a na buližnickovém podkladu acidofilní vegetace. Na přechodných územích k sousedním bioregionům převažují acidofilní doubravy s ostrovy květnatých bučin. Lesy v řešeném území jsou tvořeny převážně kulturními bory, celému území pak dominuje orná půda. Převažující výška bioregionu je 350–580 m (Culek, 1996).

Okresem protékají tři ze čtyř plzeňských řek, konkrétně Radbuza (s významnými přítoky Merklínkou a Nešickým potokem), Úhlava a Úslava, do které se vlévá říčka Bradava a Myslívký potok. Na území nejsou vybudovány žádné velké nádrže mimo rybníků, kterých je největší počet v okolí Kasejovic. Celá oblast je málo vodná. Území má velmi malou retenční schopnost a velmi rozkolísaný stupeň odtoků (Zahrádecký a kol., 2004).

Plzeňsko se vyznačuje specifickými mezoklimatologickými podmínkami, které jsou způsobené orografií Plzeňské pánve, která je na všech stranách ohraničená vyššími polohami. Následkem tohoto uspořádání terénu dochází v oblasti k častému výskytu mlhy a nízké oblačnosti, a to hlavně na podzim a v zimě. V nízkých a středních polohách území převažuje mlhavé a chladné počasí. V jižní, jihozápadní a centrální části regionu jsou časté závětrné efekty (srážkový stín) způsobené polohou v závětrí Šumavy a Českého lesa (Kolektiv autorů, 2008).

Podnebně území spadá do mírně teplé oblasti, přechod mezi mírně teplou oblastí 11 (Plzeň 7,8 °C) a mírně teplou oblastí 10 (Klatovy 7,6 °C). Celý bioregion se nachází ve srážkovém stínu, jsou zde předpoklady pro vytváření teplotních inverzí regionálního rozsahu, v údolích pak pro vznik silných údolních inverzí (Culek, 1996). Průměr ročních srážek se pohybuje mezi 500 a 700 mm za rok. Největší množství srážek bylo naměřeno na Spálenopoříčsku (Zahrádecký a kol., 2004).

Většina území Plzeňského kraje je tvořena různě mocným kvartérním pokryvem nejrůznějšího původu. Objevují se převážně aluviální zvětraliny, deluviální sedimenty (objevující se v svahových sutích a hlínách), fluviální uloženiny toků řek, jezerní depozita a v neposlední řadě eotické sedimenty (spraše a sprašové hlíny) (Kolektiv autorů, 2008). V celé oblasti převažují nasycené typické kambizemě, místy ostrovy primárních pseudoglejů, na větších plochách vystupují luvizemě až hnědozemě. Podél Úhlavy zaujímají poměrně velké plochy glejové fluvizemě. Na

buližníkovém základě se pak nacházejí ostrůvky litozemí a kyselých rankerů (Culek, 1996).

Podle současného rozdělení geomorfologického členění je území Plzeňska na základě svého reliéfu součástí tří subprovincií (soustav), a to do Česko-moravské subprovincie (jih), Poberounské subprovincie (většina území) a do Krušnohorské subprovincie (severozápad). Česko-moravská subprovincie se nachází pouze na jižním výběžku okresu. Jedná se o členitou pahorkatinu, ležící v povodí horního toku řeky Úslavy. Na území zasahuje jediným celkem – Blatenskou pahorkatinou, která se rozkládá v jižním cípu území v okolí města Kasejovice. Blatenská pahorkatina je členitá pahorkatina, jejíž střední nadmořská výška je 509,2 m a na řešeném území se dělí na podcelky Horažďovická pahorkatina a Nepomucká vrchovina. Podcelek Horažďovická pahorkatina má střední nadmořskou výšku 483,6 m a je situován na granitoidech středočeského plutonu. V povodí Lomnice na území Kasejovické pahorkatiny se vyznačuje erozně denudačním reliéfem se strukturními hřbety, suky a svědeckými vrchy. V okresku Blatenské kotliny je reliéf plochý pahorkatinný s nevýraznými hřbety a suky. Podcelek Nepomucká vrchovina má střední nadmořskou výšku 545,8 m. Jedná se o plochou vrchovinu se strukturně denudačním reliéfem, který se vyvinul na granitoidech a na moldanubických migmatitech. Do tohoto podcelku patří okrsky Zelenohorská pahorkatina, rozkládající se na severozápadní části Nepomucké vrchoviny na pravém břehu řeky Úslavy, okrsek Plánická vrchovina, který zahrnuje většinu Nepomucké vrchoviny a okrsek Pačejovská pahorkatina, která tvoří jihovýchodní část Nepomucké vrchoviny (Kolektiv autorů, 2008).

Většina rozlohy jižního Plzeňska spadá do Poberounské subprovincie. Poberounská subprovincie zasahuje do jižní části Plzeňského okresu dvěma oblastmi, Brdskou oblastí a Plzeňskou pahorkatinou. Z Brdské oblasti na řešené území zasahuje pouze malá část celku Hořovická pahorkatina. Jedná se o členitou pahorkatinu se střední nadmořskou výškou 352,7 m, která je tvořena silně zvrásněnými prvohorními vápenci a břidlicemi a vyznačuje se vertikálně silně rozčleněným reliéfem. Oblast Plzeňské pahorkatiny tvoří centrální část celého území. Částečně se jedná o celek Plaská pahorkatina zastoupený okrskem Staňkovská pahorkatina na západě území, a okrskem Dobřanská kotlina mezi Radbuzou a Úhlavou, většina okresu se nachází na celku Švihovská vrchovina. Švihovská vrchovina se vyznačuje plošším reliéfem, se střední nadmořskou výškou 460,3 m a rozkládá se na jihu a jihovýchodě území a je

tvořená různě odolnými proterozoickými horninami, variskými migmatity a též horninami staršího paleozoika. Na řešeném území se nachází dva podcelky - Merklínská pahorkatina a Radyňská vrchovina. Podcelek Merklínská pahorkatina je značně členitá, má střední nadmořskou výšku 416,3 m a nachází se na východě Švihovské vrchoviny. Vyznačuje se rozmanitým geologickým podkladem, kde jsou zastoupeny proterozoickými přeměněnými horninami, granitoidy a karbonskými sedimenty. Do tohoto podcelku patří okrsky Roupovská pahorkatina (území mezi Merklínkou, Úhlavou a Dnešickým potokem, tvořené převážně proterozoickými břidlicemi s pásy spilitů a buližníků), dále Líšinská pahorkatina (mezi Merklínem, Stodem, Losinou až ke Dnešicím, tvořená přeměněnými proterozoickými břidlicemi a granodiority), Merklínská kotlina (úzká, strukturní a tektonická sníženina mezi Merklínkou a Radbuzou) a Výtuňská pahorkatina (mezi Merklínkou, Radbuzou a Srbickým potokem, tvořená proterozoickými horninami, karbonskými sedimenty a granitoidy stodského masivu). Podcelek Radyňská vrchovina má střední nadmořskou výšku 464,6 m, je tvořená proterozoickými přeměněnými horninami s buližníkovými suky. Území se rozkládá na části rozvodí mezi Úhlavou a Úslavou. Dělí se čtyřmi okrsky: Kamýcká vrchovina (území tvořené břidlicemi s buližníkovými vložkami, mezi Lišicemi, Předenicemi a Netunicemi), Štěnovická vrchovina (územní reliéf ploché tektonické klenby se suky a strukturálními hřbety, zabírající údolí Úhlavy), Blovičská pahorkatina (tvořená převážně břidlicemi a vložkami buližníků, nachází se mezi Kamýckou a Štěnovickou vrchovinou), poslední okrsek je Bukovohorská vrchovina (plochá až členitá vrchovina tvořená proterozoickými břidlicemi, droby se spility a buližníky) (Kolektiv autorů, 2008).

Území je charakteristické ochuzenou faunou hercynské zkulturněle mozaikovitě krajiny s převládajícím zastoupením polí, lesů a luk. Pásmo tekoucích vod v Plzeňském kraji jsou převážně lipanové a parmové, u drobných vodních toků se pak jedná o pásmo pstruhové (Culek, 1996).

Na Plzeňsku je vytvořena rovnoměrná síť skladebních prvků regionálních i nadregionálních ÚSES. Reprezentativní biocentra zastupují všechna vymezená nadregionální i regionální biocentra, která zahrnují téměř 50% podílu území Plzeňska. V okrese Plzeň-jih se nachází tři nadregionální biocentra: Kamínky (č. 34, částečně okres Rokycany), Štírka (č. 49, částečně okres Klatovy) a Třemšín (č. 53, částečně

okres Příbram). Územím okresu Plzeň–jih procházejí základní nadregionální biokoridory napojené na vodní toky (Kolektiv autorů, 2008).

Na jižním Plzeňsku se nachází 14 evropsky významných lokalit. Předmětem ochrany je na třech lokalitách kuňka žlutobřichá (Blovice, Dobřany, Přeštice – V Hlinkách), na čtyřech lokalitách se vyskytuje rak křemenáč (Bradava, Mešenský potok, Přešínský potok a Zlatý potok), po jedné lokalitě je chráněno z důvodu výskytu páchníka hnědého (Lopata), puchýřky útlé (Maňovický rybník) a vrkoče útlého (Průhonský rybník). V Chejlavě jsou předmětem ochrany rozsáhlé suťové lesy a květnaté bučiny. V oblasti Prameniště Přešínského potoka se nacházejí smíšené jasanovo-olšové lužní lesy, bezkolencové louky a vlhkomilná vysokobylinná společenstva nížin. Druhově bohaté smilkové a bezkolencové louky s vlhkomilnými vysokobylinnými společenstvy nížin a horského až alpínského stupně jsou chráněna v Teslínech a V Úličkách (URL 1).

Na řešeném území se nachází celkem 19 zvláště chráněných území. Jedná se o Chráněnou krajinnou oblast Brdy, která částečně zasahuje do jižní části Plzeňského okresu, o jednu Národní přírodní rezervaci (Chejlava), šest přírodních rezervací (Fajmanovy skály a Klenky, Chynínské buky, Kokšín, Polánecký mokřad, Lopata a Zlín) a jedenáct přírodních památek (Bouřidla, Hádky, Hořehledy, Lužany, Loupensko, Mišovské buky, Novoveská draha, Pod Smutným koutem, Šlovický vrch, V Houlištích a Vojovická draha) (URL 1).

Na území okresu Plzeň–jih se dále nachází čtyři přírodní parky. Přírodní parky jsou zřizovány k ochraně krajiny s významnými přírodními a estetickými vlastnostmi, tvoří přechod mezi obecně, a zvláště chráněnými přírodními územími. Prvním z těchto přírodních parků je Kakov–Plánický hřeben, který je tvořen částí Plánické vrchoviny a navazuje na přírodní park Plánický hřeben v okrese Klatovy. Jedná se o přírodní park zařazený do kategorie krajinný typ s převažující relativně přírodní krajinou se zvýšenou estetickou hodnotou. Na území parku se nachází pramenná oblast řeky Úslavy, dále se zde nachází lokality s početnou populací česneku medvědího. Druhým přírodním parkem daného typu je PŘP Kornatický potok. Středem tohoto parku je rozlehlé polesí Kamýky, fungující zároveň jako nadregionální biocentrum. Třetím parkem s převažující relativně přírodní krajinou je PŘP Pod Štědrým. Jedná se o pestrou mozaiku lesů, luk, remízků, pastvin a velkých rybníků,

vzájemně propojených potoky, doplněnou typickým drobným osídlením. Čtvrtým přírodním parkem na jižním Plzeňsku spadá do kategorie parků krajinného typu s převažující kulturní, ale harmonicky vyváženou krajinou. Jedná se PřP Buková Hora–Chýlava, jejímž centrem je rozsáhlý lesní komplex Chýlava, uprostřed něhož se nachází NPR Chejlava tvořená květnatou bučinou (Kolektiv autorů, 2008).

4.2 Kulturní a historická charakteristika

Na historický vývoj západních Čech měla velký vliv krajina, příroda a geografie oblasti. Jižní Plzeňsko se nevyznačuje mocnými kontrasty, přesto tu byl život vždy tvrdší než ve vnitrozemí. Území charakterizuje chudší půda a neprostupné lesy (Hauner, 1980). Během pravěku byl region, díky svému členitějšímu terénu, drsnějšímu klimatu a hraničním horám nepříliš vhodný k trvalému osídlení. Plzeňsko, v kontextu střední Evropy, bylo periferní a průchozí oblastí. Hraniční pohorí – Šumava – je dodnes pokryto hlubokými lesy, které tvoří nejrozlehlejší lesní pás ve střední Evropě a odedávna mělo důležitou roli v přírodní ochraně zemské hranice (Jílek, 2010).

Nejstarší archeologicky doložené osídlení v jižní části Plzeňského okresu je z mladší doby kamenné (neolitu). Vzhledem k již zmíněným horším geografickým a přírodním podmínkám bylo osídlení opožděné oproti jiným oblastím Čech. Neolitický lid pronikal podél plzeňských řek směrem k hranicím (Kolektiv autorů, 2008).

V pozdní době kamenné (eneolitu) byly nahrazeny rozlehlé komplexy s dlouhými domy menšími rovinnými sídlišti. Původní sídla na kvalitních sprašových půdách postupně mizela následkem vyčerpání obhospodařovaných půd a osídlení postupovalo i do členitějších oblastí vzdálenějších pahorkatin. Nad obilnářstvím začalo převažovat dobytkářství. Největší rozmach osídlení plzeňského regionu přišel s lidmi chámské kultury, kteří zde vybudovali mnohá malá výšinná sídliště, např. Bzí u Bílovic (Jílek, 2010). Mladší doba bronzová znamená pro Plzeňsko jeden z vrcholů pravěkého osídlení, sídliště jsou budována na téměř všech vhodných lokalitách (Kolektiv autorů, 2008).

Pro většinu starší doby bronzové nejsou v Plzeňském regionu doklady osídlení. Až na konci starší doby bronzové přicházejí z oblasti Podunají první osídlovací vlny zemědělců a prospektorů, kteří hledají užitečné suroviny a nerosty, kolonizují zemědělskou půdu (Soběkury) a budují první výšinná opevněná sídliště. Ve starší době

železné se osídlení koncentruje na území dnešní Plzně a v blízkém okolí, na strategických místech jsou stavěna velká hradiště s kamenohlinitými hradbami (Malechovská Hůrka). V mladší době železné se západní Čechy stávají jedním z hlavních center keltské civilizace (Jílek, 2010).

Na přelomu 7. a 8. století pronikají na území jihozápadních Čech Slované, jejichž mohylová pohřebiště a první hradiště nadlouho ovlivnily ráz krajiny (např. opevněné hradiště v Žinkovech). V době vzniku a upevňování českého státu (10., 11. století) byla na dnešním území Plzně–jihu trvale osídlená jen Plzeňská kotlina. V sousedství území pak ještě částečně údolní enklávy řek Berounka, Otava a Ohře (Jílek, 2010).

Počínaje 11. stoletím se v Plzeňském kraji setkáváme s atypickým typem sídlišť. Jedná se o takzvané přesídlenecké osady. Tyto osady vznikaly na základě rozhodnutí panovníka a byly uměle osídleny skupinami cizích obyvatel (Kolektiv autorů, 2008). Západní Čechy ranného středověku byly periferní provincií, chráněnou systémem velkých správních hradišť. Z nich nejvýznamnější bylo hradiště ve Starém Plzenci–Stará Plzeň, ležící v zemědělsky nejvhodnější a následně i nejlidnatější části dnešního Plzeňska. Území bylo, s výjimkou několika úrodných údolí, pokryto bukovými, bukohabrovými doubravami a smíšenými lesy. Osídlení bylo stále spíše ve formě nevelkých ostrůvků, do maximální nadmořské výšky 500 m. Pouze na několika ojedinělých místech okolo obchodních cest začíná pozvolný kolonizační proces (Jílek, 2010).

Ve 12. století dochází v rámci kolonizace k osídlování doposud zalesněného a pustého vnitrozemí Plzeňska. V čele kolonizátorů stojí, z panovnického příkazu zakládané, kláštery. Prvním na území Plzeňska je benediktínský klášter v Kladrubech, následuje cisterciácký klášter v Plasích, premonstrátský Chotěšov a Teplá, cisterciácký klášter v Pomuku (Nepomuku) a augustiniánský klášter v Pivoni a johanitský v Manětíně. Kláštery přinesly do středověké krajiny první řád, jasně vymezené vlastnické vztahy a nový způsob organizace hospodaření. Rozvíjelo se zemědělství, ale nově i těžba. Zároveň kolonizace postupuje do vyšších poloh, osídlení se nově posouvá i nad 500 m nadmořské výšky, do hornatých a podhorských oblastí. Dále dochází i k čím dál výraznější vnější kolonizaci příhraničních oblastí německým obyvatelstvem (Jílek, 2010).

Mocenský a ekonomický vývoj klášterní správy ovlivňoval zakládání a zanikání vesnic, využití zemědělské půdy, i budování rybníčních soustav. (Kolektiv autorů, 2008) Ve 13. století zakládají kláštery první města. Kladrubský klášter buduje Kladruby, Touškov a Přeštice, Chotěšovský klášter Stod, Staňkov a Dobřany. Během vlády posledních Přemyslovců vzniká plánovitě vytvořená síť měst Západních Čech, do konce 13. století jich vznikne 31, z toho 10 je klášterních (Jílek, 2010). Zemědělské osídlení prochází změnami, které vedou ke vzniku soustředěných návěsních vsí (Kolektiv autorů, 2008). Na konci 13. a ve 14. století dochází k hospodářskému a kulturnímu rozmachu. Zásadně se mění podoba krajiny. Ubývá lesů, přibývá kultivované půdy. Převládá trojpolní systém obdělávání půdy, začíná se používat těžký pluh (Jílek, 2010).

Intenzivní kolonizační proces je dokončen během éry vrcholného středověku. Ve 14. století byla dotvořena síť sídel, která s malými změnami přetrvává dodnes. Od 15. století již nevznikají žádná nová města ani vesnice. Zároveň byla definitivně dotvořena i hlavní komunikační síť, zejména hlavní dálkové trasy (Kolektiv autorů, 2008). Cesty vedoucí z Čech do sousedních zemí vedly podél řek, v hraničních lesích využívaly přirozených horských předělů. Nad cestami byly stavěny strážní hrady, např. Švihov, Horšovský Týn či Roupov. Strážci zemské hranice se stali významným etnickým celkem (Hauner, 1980).

Vyvrcholením středověkého stavitelství byly hrady. V jižní části Plzeňska je jich hned několik. Převážně se jedná o hrady výšinné, při jejichž výstavbě hrál hlavní roli výběr strategicky správného místa. Byly vybírány vysoko položené, obtížně přístupné lokality, ideálně vysoké, skalnaté a protáhlé ostrohy s přístupem po úzké šíjové straně. Nejznámější, zdaleka viditelnou dominantou jižního Plzeňska je dodnes hrad Radyně u Starého Plzeňce, postavený v polovině 14. století Karlem IV. Mezi další významné hrady patří hrad Lopata východně od Šťáhlav (lokalita obývaná od mladší doby kamenné), hrad Skála u Přeštic (stojící na protáhlém skalním ostrohu s orientací od západu k východu), hrad Roupov u Přeštic (s dodnes zachovanou unikátní kuchyní), hrad Potštejn u Žinkov, hrad Zelená Hora nad Nepomukem a hrad Vlčtejn u Blovic (Janusová, 1993).

V době husitské a pohusitské byl život západních Čech ochromen vlivem válek a vpádů vojsk. Došlo k omezení zahraničního obchodu, k ničení soch, obrazů, boření

klášterů a kostelů – dobytí chotěšovského a kladrubského kláštera, zničení kláštera v Nepomuku. Došlo k velkým změnám v majetkových poměrech, kdy se výrazně oslabil moc klášterů a duchovenstva. Stejně tak o svůj majetek přišla i řada drobných šlechticů. K dalším výrazným změnám došlo až vlivem třicetileté války, kdy se na území západních Čech formuje nová velkostatkářská elita, rozvíjí se velkostatky, nevolnictví. K větší moci se opět dostávají kláštery, patří mezi největší velkostatkáře. Postupuje germanizace kraje. Krajině nově dominují významné barokní stavby Jana Santiniho-Aichela a Dientzenhoferů (kostel Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích) (Jílek, 2010). V době baroka se zvyšovala zemědělská kultivace krajiny. Vznikaly nové prvky dotvářející krajinný ráz, ať už se jedná o selská stavení a je doprovázející hospodářské budovy, drobné církevní stavby, ale i parky a stromořadí. Velký vliv na estetické utváření krajiny měly drobné sakrální stavby – kapličky, boží muka apod., které byly umístěovány v krajině s nebývalou vnímavostí pro dynamiku a gradaci krajiny (Kolektiv autorů, 2008).

Ve druhé polovině 18. století se začíná projevovat rozvoj průmyslu, otvírají se první uhelné doly (Chotěšov, Merklín). Těžba výrazně změnila vzhled krajiny, vznikly zátěže, se kterými se příroda dodnes úplně nevyrovnala. Také se v 18. století mění druhové složení lesů, převažuje hospodářský charakter lesů s převahou smrku a borovice (Kolektiv autorů, 2008). V 19. století zůstává region převážně zemědělský, jsou rušeny některé kláštery a jejich majetek je odprodáván vlivným rakousko-německým rodům (Chotěšov, Kladruby, Plasy). Je definitivně dotvořena síť státních silnic a železnice (Jílek, 2010).

5 Metodika

Jako zájmové území pro zpracování diplomové práce byly vybrány tři až čtyři územních celků okresu Plzeň–jih, konkrétně Blovicko, Nepomucko a Přešticko. Vynecháno bylo Stodsko, na jehož území se nacházejí pouze dva památné stromy, z nichž je jeden uhynulý, pro potřeby práce bylo toto území nejméně zajímavé.

V druhové skladbě památných stromů na jižním Plzeňsku převažuje lípa srdčitá či velkolistá (23 položek), dále duby letní i zimní (5 položek), buk lesní (2 položky), javor stříbrný (2 položky), a po jedné položce trnovník akát, tis červený, douglaska tisolistá, jasan ztepilý a tisovec dvouřadý. Jedná se o jednotlivé stromy a jednu skupinu lip do deseti stromů. Mezi významné stromy byl vybrán jeden dub letní, skupina tří lip velkolistých a lipová alej s vtroušeným jírovcem.

Asi nejvíce památných stromů se nachází v těsné blízkosti nejrůznějších sakrálních staveb, ať už se jedná o kostely, kaple, boží muka. Sochy světců či neoznačené křížky. V řešeném území se jedná především o památné lípy: Chloumecká lípa, Lípa pod Ticholovcem, Lípa v Čížkově, Lípa v Nové vsi u Nepomuka, Lípa ve Vejši, Nezdická lípa, Podhůřská lípa, Skašovská lípa, Vosecké lípy, Vrčeňská lípa. U sakrálních staveb se dále nachází Buk v Oselcích a Kasejovický akát.

Další velkou skupinou památných stromů jsou stromy tvořící významnou krajinnou dominantu, v řešeném území se jedná o Dub v Zahradce, Kacerenský dub, Chocenický drnák, a o Lípu pod Ticholovcem. Jiné mohutné stromy tvoří dominantu obce či města, většinou se jedná opět o lípy: Chloumecká lípa, Letinská lípa, Lípa u Boučků, Lípa u Palackých, Lípa v Čížkově, Lípa v Nové Vsi u Nepomuka, Lípa ve Štěnovicích, Malinecká lípa, Milečská lípa, Nezdická lípa, Podhůřská lípa, Skašovská lípa, Vosecké lípy, Vrčeňská lípa, z ostatních stromů do této skupiny patří i jasan u zámku ve Spáleném Poříčí – Zámecký velikán a mohutný Zhůřský křemelák.

Na konci seznamu památných a významných stromů jsou uvedeny tři položky označené jako významné stromy – po jedné z každého řešeného ORP – z Blovicka, Nepomucka a Přešticka (jeden solitérní strom, jedno stromořadí a jedna skupina stromů). Tyto dřeviny byly vybrány především na základě jejich významu historického, krajinářského a estetického. Všechny tyto tři položky splňují potřebné parametry k vyhlášení památnými stromy. Při rozhodování o výběru těchto stromů bylo vycházeno z platné metodiky AOPK ČR, uplatněn byl i subjektivní dojem

z daného stromu. Za významný strom je považován strom významný svým vzrůstem, věkem, velikostí, strom, který je možné označit za dominantu krajiny či obce, neobvyklý strom (zajímavý či exotický druh), dřeviny u drobné sakrální architektury, dřeviny významné pro vývoj jiných druhů, apod.

Vlastní výzkum probíhal v několika na sebe navazujících fázích. První, přípravnou fází bylo shromáždění existujících přístupných dat o dotčených památných stromech. Nejvíce relevantních dat obsahuje ústřední seznam ochrany přírody AOPK, kategorie památné stromy, ve kterém jsou evidovány všechny vyhlášené památné stromy v republice. Nejdůležitější informace jsou uvedeny v evidenčních listech jednotlivých stromů, ze kterých byly čerpány údaje o výšce stromu, obvodu kmene, výšce, dále o zdravotním stavu, provedených zásazích a navrhovaných opatřeních. V neposlední řadě ústřední seznam obsahuje přesný polohopis jednotlivých stromů. Dalším důležitým zdrojem informací byla dostupná literatura, především taková, která se přímo dotýkala zájmového území, dotčených stromů a jejich historie. U některých stromů se podařilo dohledat i legendy a pověsti s těmito stromy spojovanými. Dále byly zajišťovány mapové podklady, důležité k vlastní lokalizaci jednotlivých stromů, a to především pomocí webového portálu mapy.cz a googlemaps.cz. Souřadnice konkrétních stromů byly dohledány v databázi Ústředního seznamu ochrany přírody.

Terénní průzkum probíhal od června 2018 do března 2019. Terénní průzkum spočíval v návštěvě lokality, dohledání konkrétního stromu, či stromů (v jednom případě se jednalo již jen o pozůstatek stromu – pařez, v jednom případě vzpomínkové posezení na místě bývalého památného stromu). Součástí terénního průzkumu bylo provedení fotodokumentace. U každého stromu byl zhodnocen především jeho habitus (vzrůst a mohutnost stromu, celkový vzhled, přirozený tvar koruny, případné odchylky), zdravotní stav (se zaměřením na existenci dutin, defekty v koruně, případný výskyt dřevokazných hub či hmyzích výletových otvorů), provedené zásahy (řez, vazba v koruně, zastřešení dutin), počet jedinců (solitérní strom, skupina stromů, alej, stromořadí), umístění stromu (přístupnost stromu, v případě nemožnosti dostat se přímo ke stromu tak jeho viditelnost z blízkého okolí), vazba stromu na okolní krajinu a jeho funkce v ní (dominanta, součást porostu, orientační bod, intravilán, extravilán obce), možné ohrožení dřeviny, označení dřeviny.

S použitím takto zjištěných skutečností byl vytvořen katalog památných a významných stromů v zájmovém území části okresu Plzeň–jih. Každý strom má vlastní katalogový (evidenční) list tvořený tabulkou se zjištěnými údaji, která je rozdělena na dvě části. První část tabulky obsahuje základní údaje o stromě a jeho vyhlášení památným stromem, v druhé části je charakterizována lokalita, na které se strom nachází, popis stromu obsahuje základní údaje o vzrůstu a stáří dřeviny, dále je zde uveden podrobnější popis vlastní dřeviny a jejího významu v krajině. Každý katalogový list je doplněn fotodokumentací a plánkem se zakreslením umístění stromu v měřítku 1:600. Katalogové listy významných stromů jsou oproti stromům památným mírně zjednodušené, z důvodu menšího dohledatelného množství informací o těchto dřevinách.

Dále byla vytvořena přehledná mapa celého území, ve které jsou zakresleny všechny hodnocené dřeviny. Stromy jsou v mapě rozděleny do tří kategorií památných stromů: stromy jedinečné (v oblasti významově ojedinělé), význačné (význačný v rámci oblasti) a stromy ostatní. Toto hodnocení bylo modifikováno pro účely diplomové práce podle klasifikace znaků krajinného rázu dle Vorla a Kupky (2011). Za stromy jedinečné jsou označeny mimořádné stromy, s velkým krajinným významem, výrazné dominanty, které jsou zároveň i nějakým způsobem důležité pro místní obyvatele, často navštěvované, dominující obci nebo krajině. Těchto stromů bylo vybráno 6. Jako stromy význačné jsou zařazeny stromy, jejichž význam je utlumen např. jejich umístěním v porostu, nebo v okrajové části obce, která není příliš navštěvovaná. Význačných stromů bylo vybráno 14. Stromy ostatní jsou pak všechny zbývající stromy, které jsou sice krásné a zajímavé, ale nacházejí se např. na soukromém pozemku, jsou ukryty v porostu nebo mají sníženou korunu a nejsou tak příliš viditelné z větší vzdálenosti. Těchto stromů je také 14. Čtvrtou skupinou jsou 3 stromy významné.

Popis jednotlivých položek v katalogovém listu.

Základní údaje, lokalita – informace převzaté převážně z ústředního seznamu ochrany přírody AOPK:

Název stromu – název, pod kterým je strom, či skupina stromů, vedená v ústředním seznamu ochrany přírody, v případě významného stromu se jedná o navržené jméno

Číslo stromu – číslo, pod kterým je strom vedený pro potřeby této práce

Kód – kód přiřazený památnému stromu, či skupině památných stromů, v ústředním seznamu ochrany přírody

Druh dřeviny – český druhový a rodový název stromu

Latinský název – latinský druhový a rodový název stromu

Typ objektu – charakteristika typu objektu dle ústředního seznamu ochrany přírody (jednotlivý strom, skupina stromů, stromořadí)

Kategorie – z pohledu věku dřeviny, dle metodiky AOPK (mladý strom nízkého věku – dorostenec, strom ve své konečné dospělosti – dospělec, starý, často senescentní strom – veterán)

Počet jedinců – počet jednotlivých stromů na stanovišti

Zdravotní stav – podle metodiky Kolaříka - zhodnocení stavu dle ústředního seznamu ochrany přírody, pět stupňů: výborný, velmi dobrý, dobrý, silně poškozený zdravotní stav, mrtvý strom

Datum vyhlášení – datum vyhlášení objektu památným stromem

Vyhlásil – orgán ochrany přírody – pověřený obecní úřad, nebo jemu rovný úřad statutárního města

Kraj, katastrální území, okres, obec, číslo parcely, vlastník pozemku, druh pozemku, nadmořská výška, souřadnice GPS, S-JTSK – popis umístění objektu a pozemku, na kterém se objekt nachází, dle katastru nemovitostí

Popis stromu – informace a měření ověřované a zjišťované v terénu:

Obvod kmene – měřeno ve 130 cm, v tzv. výčetní výšce, v případě stromořadí, nebo skupiny stromů je uvedeno rozpětí od nejmenšího obvodu k největšímu

Celková výška – celková výška stromu, v případě stromořadí, nebo skupiny stromů je uvedena průměrná výška, výška odhadovaná podle výšky lidské postavy

Šířka koruny – celková šířka koruny stromu, měřena krokováním ve dvou na sebe kolmých směrech, použita průměrná hodnota, v případě stromořadí, nebo skupiny stromů je uvedena celková plocha rozlohy korun

Stáří – hodnota dle ústředního seznamu ochrany přírody, nedohledáno u všech objektů

Popis lokality – slovní popis lokality, na které se objekt nachází, konkretizace umístění dřeviny, přístupnost stromu

Popis dřeviny – popis celkového vzhledu dřeviny, charakteristických rysů, případně zjištěných defektů, možné ohrožení stromu (např. blízkost silnice)

Důvod ochrany – primární důvod vyhlášení objektu památným stromem, dle ústředního seznamu ochrany přírody (strom významný vzrůstem, stářím, habitusem, dendrologicky cenný taxon, ochrana genofondu, ohrožený druh, krajinná dominanta či významný krajinný prvek, historicky důležitý strom, součást kulturní památky, strom s pověstí, esteticky zajímavý strom)

Provedené zásahy – pokud byly provedeny, dle ústředního seznamu ochrany přírody, rok, ve kterém byl zásah proveden a typ zásahu (vazba v koruně, zdravotní, bezpečnostní nebo redukční řez, úprava okolí, apod.)

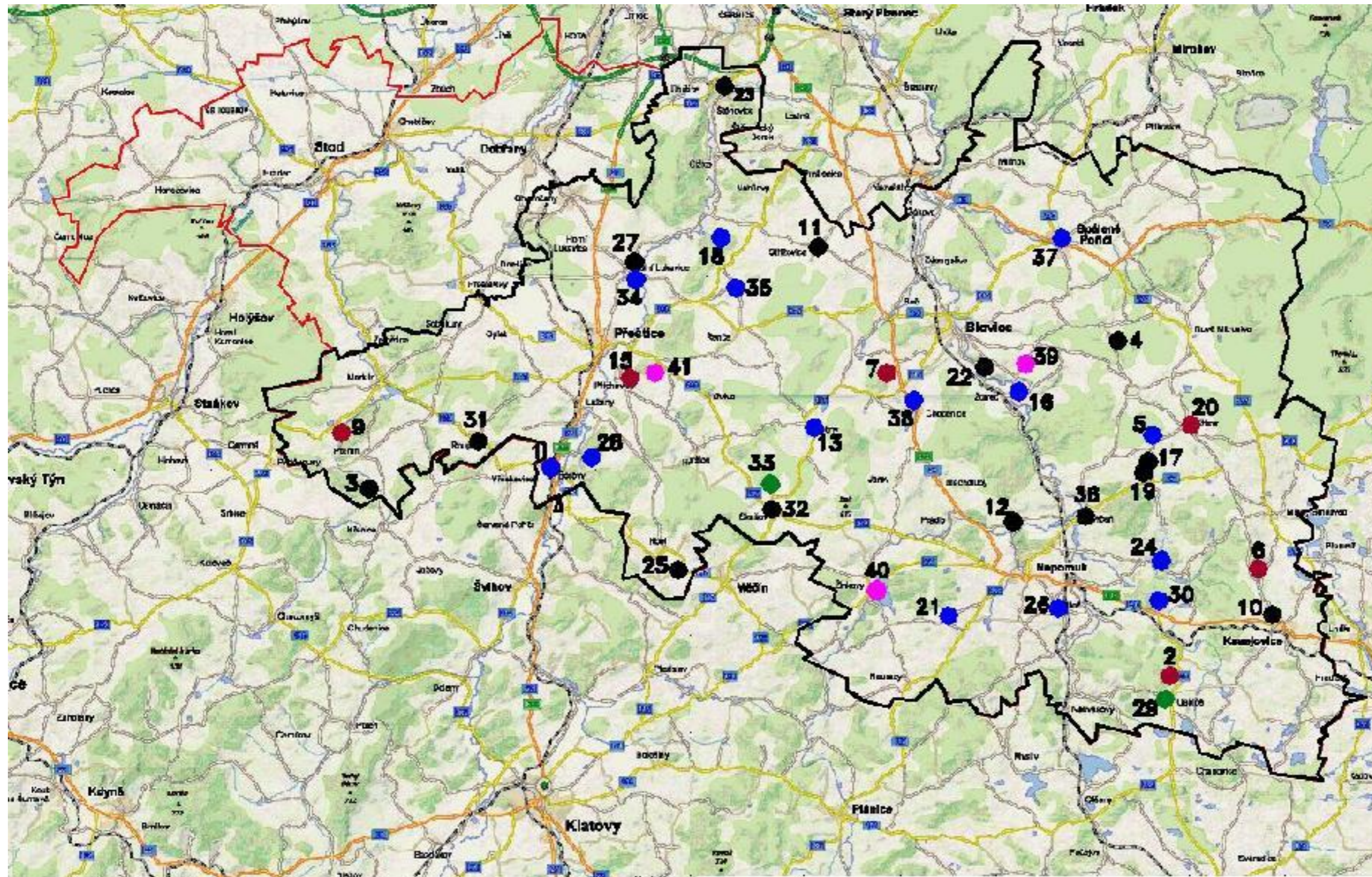
Význam v krajině – zhodnocení významu stromu v krajinné kompozici, návaznost na okolí, známé historické souvislosti, či pověsti

6 Výsledky

6.1 Seznam památných a významných stromů v části okresu Plzeň-jih

číslo	kód stromu	název	orgán ochrany přírody	kategorie památného stromu
1	104732	Borovská lípa	MÚ Přeštice	význačný
2	102341	Buk v Oselcích	MÚ Nepomuk	jedinečný
3	102343	Douglaska v Újezdci	MÚ Přeštice	ostatní
4	105844	Dub u Nechanic	MÚ Spálené Poříčí	ostatní
5	102339	Dub v Zahrádce	MÚ Nepomuk	význačný
6	102347	Chloumecká lípa	MÚ Nepomuk	jedinečný
7	102348	Chocenický drnák	MÚ Blovice	jedinečný
8	102346	Javor pod Zelenou Horou		zrušený strom
9	102349	Kacerenský dub	MÚ Přeštice	jedinečný
10	102350	Kasejovický akát	MÚ Nepomuk	ostatní
11	102336	Keslova lípa	MÚ Blovice	ostatní
12	105905	Klásterský javor	MÚ Nepomuk	ostatní
13	102340	Letinská lípa	MÚ Blovice	význačný
14	104922	Lípa na návsi ve Vrčeni		zrušený strom
15	102351	Lípa pod Ticholovcem	MÚ Přeštice	jedinečný
16	102338	Lípa u Boučků	MÚ Blovice	význačný
17	102353	Lípa u Moravců	MÚ Nepomuk	ostatní
18	102337	Lípa u Mrtole	MÚ Přeštice	význačný
19	102354	Lípa u Palackých	MÚ Nepomuk	ostatní
20	102345	Lípa v Čížkově	MÚ Nepomuk	jedinečný
21	105952	Lípa v Nové Vsi u Nepomuka	MÚ Nepomuk	význačný
22	102355	Lípa ve Staré Huti	MÚ Blovice	ostatní
23	105198	Lípa ve Štěnovicích	MÚ Přeštice	ostatní
24	105906	Lípa ve Vejši	MÚ Nepomuk	význačný
25	102344	Malinecká lípa	MÚ Přeštice	ostatní
26	102356	Milečská lípa	MÚ Nepomuk	význačný
27	102357	Mlýnářova lípa	MÚ Přeštice	ostatní
28	105918	Nezdická lípa	MÚ Přeštice	význačný
29	102342	Oselecká lípa	MÚ Nepomuk	mrtvý strom
30	102358	Podhůřská lípa	MÚ Nepomuk	význačný
31	104731	Roupovský tis	MÚ Přeštice	ostatní
32	104733	Skašovská lípa	MÚ Přeštice	ostatní
33	104734	Skašovský buk	MÚ Přeštice	mrtvý strom
34	105480	Tisovec v Dolní Lukavici	MÚ Přeštice	význačný
35	105919	Vosecké lípy	MÚ Přeštice	význačný
36	102360	Vrčenská lípa	MÚ Nepomuk	ostatní
37	105540	Zámecký velikán	MÚ Spálené Poříčí	význačný
38	102361	Zhůřský křemelák	MÚ Blovice	význačný
39		Smederovský dub	MÚ Blovice	
40		Žinkovská alej	MÚ Nepomuk	
41		Lípy u sv. Vojtěcha	MÚ Přeštice	

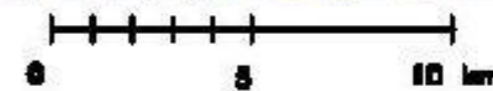
6.2 Katalog památných stromů

PAMÁTNÉ A VÝZNAMNÉ STROMY
v části okresu Plzeň - jih

LEGENDA:

- Památný strom jedinečného významu
- Památný strom význačného významu
- Památný strom ostatního významu
- Památný strom uhynulý
- Významný strom
- Hranice zájmového území
- Hranice okresu Plzeň - jih

M 1:2000

Štěpánka Dobrá, ČZU, 2019

1. Památný strom Borovská lípa

Základní údaje			
Název:	Borovská lípa	Kód:	104732
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	12.05.2006	Vyhlásil:	MÚ Preštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Borovy
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Borovy
Číslo parcely:	1088/2	Vlastník pozemku:	Obec Borovy
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	362
Souřadnice GPS:	49°31'28.08"s.š. 13°17'57.95"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1093365,24 y 831727,72

Popis stromu			
Obvod kmene:	491 cm	Celková výška:	20 m
Šířka koruny:	17 m	Stáří:	209 let
Popis lokality:	Lípa se nachází ve středu obce Borovy, vedle poutní kaple Narození P. Marie z roku 1703, u frekventované silnice Plzeň – Klatovy, po pravé straně při směru jízdy do Klatov.		
Popis dřeviny:	Jedná se o mohutnou dřevinu s pravidelnou korunou (vyjma odstraněné části koruny v těsné blízkosti kaple). Strom má výrazné kořenové náběhy.		
Důvod ochrany	Krajinná dominanta, významný stářím		
Provedené zásahy:	V minulosti byla provedena redukce koruny nad kapličkou, dutiny byly zaplněny betonem, překryty stříškou. V koruně je provedená bezpečnostní vazba.		
Význam v krajině:	Lípa roste v travnaté ploše v zastavěném území, tvoří výraznou dominantu obce, viditelnou z širokého okolí. Jedná se o výrazný orientační bod, v minulosti okolo kaple vedla formanská cesta. Spolu s kaplí Narození P. Marie tvoří malebnou kompozici téměř uprostřed obce. Místo je upraveno, pod korunou stromu jsou umístěné lavičky, které často využívají místní občané. Kaple s lípou je oblíbeným místem různých obecních slavností, občas se zde konají svatby. Strom je snadno dohledatelný, řádně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 2 (zleva dolů): Borovská lípa (foto Š. Dlouhá, 2018), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

2. Památný strom Buk v Oselcích

Základní údaje			
Název:	Buk v Oselcích	Kód:	102341
Druh dřeviny:	buk lesní	Latinský název:	<i>Fagus sylvatica</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	2.11.1999	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Oselce
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Oselce
Číslo parcely:	928	Vlastník pozemku:	Lesy České republiky, s.p.
Druh pozemku:	lesní pozemek	Nadmořská výška:	587 m
Souřadnice GPS:	49°26'34.1"s.š. 13°40'26.8"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1106388.00 y 806215.00

Popis stromu			
Obvod kmene:	634 cm	Celková výška:	33 m
Šířka koruny:	26 m	Stáří:	249 let
Popis lokality:	Strom se nachází ve smrkovém lese, cca 120 m od okraje lesa, u staré cesty z Oselců do Kotouně, cca 250 m od posledních domů v Oselcích. Nedaleko kmene stromu je umístěn zdobný kovový křížek. Lokalita je upravená, pod stromem je umístěné dřevěné posezení.		
Popis dřeviny:	Jedná se o jeden z největších, ne-li největší buk v Plzeňském kraji. Mohutný kmen se rozvětňuje přibližně ve výšce 4 m nad zemí. Rozložitá koruna je jednostranná, chybí terminál, kmen je mírně nakloněn směrem k cestě. Na kmeni se nacházejí „boule“ po odpadlých větvích. Výrazné kořenové náběhy jsou porostlé mechem.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy.		
Význam v krajině:	Jedná se o výraznou dominantu, která je nepřehlédnutelná i přes to, že roste v nepříliš přehledném smrkovém lese. V okolí stromu byla v nedávné době prováděna těžba, na části ploch je vysazený mladý les, který koruna stromu výrazně převyšuje. V blízkosti stromu vede upravená, značně využívaná lesní cesta. Místo je na pohled hojně navštěvované a udržované. Strom je snadno k nalezení a je zřetelně označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 1(zleva dolů): Buk v Oselcích (foto Š. Dlouhá, 2018), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

3. Památný strom Douglaska v Újezdci

Základní údaje			
Název:	Douglaska v Újezdci	Kód:	102343
Druh dřeviny:	douglaska tisolistá	Latinský název:	<i>Pseudotsuga menziesii</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	25.11.1996	Vyhlásil:	MÚ Preštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Ptetín
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Ptetín
Číslo parcely:	479/1	Vlastník pozemku:	Česká republika
Druh pozemku:	lesní pozemek	Nadmořská výška:	402 m
Souřadnice GPS:	49°30'57.3"s.š. 13°11'39.5"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1093166.17 y 839391.69

Popis stromu			
Obvod kmene:	386 cm	Celková výška:	38 m
Šířka koruny:	18 m	Stáří:	159 let
Popis lokality:	Mohutná douglaska roste nad malým rybníčkem v bývalé školce okrasných dřevin, proti bývalé hájovně čp. 19 v části obce Újezdec zvané Hora. Školka byla založena v druhé polovině 19. století hrabětem Janem Nepomukem Kolovratem – Krakovským a produkovala především tzv. „exoty“. Lokalita je dnes značně zarostlá, neudržovaná.		
Popis dřeviny:	Jedná se o krásný strom s rovným, přímým kmenem, pravidelně zavětveným, se souměrnou korunou. Douglaska se rozvětňuje ve výšce cca 8 m nad zemí, koruna je minimálně proschlá, rovný kmen je bez poškození, větve ve spodní části jsou odstraněny.		
Důvod ochrany	Dendrologicky cenný taxon, krajinná dominant, významný stářím, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy.		
Význam v krajině:	Bývalá školka, ve které se strom nachází se dnes dá označit spíše za mladý les, ve kterém je douglaska dosti skrytá. Okolí stromu je bohužel značně zarostlé mladými dřevinami, strom proto příliš nevynikne. Vzhledem k zarostlému okolí není ani jednoduché douglasku najít. Bývalou školkou vede naučná stezka Ptenín – Újezdec a několik využívaných lesních cest, památný strom ale míjejí. Strom je řádně označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, informační cedule, vlastní terénní průzkum

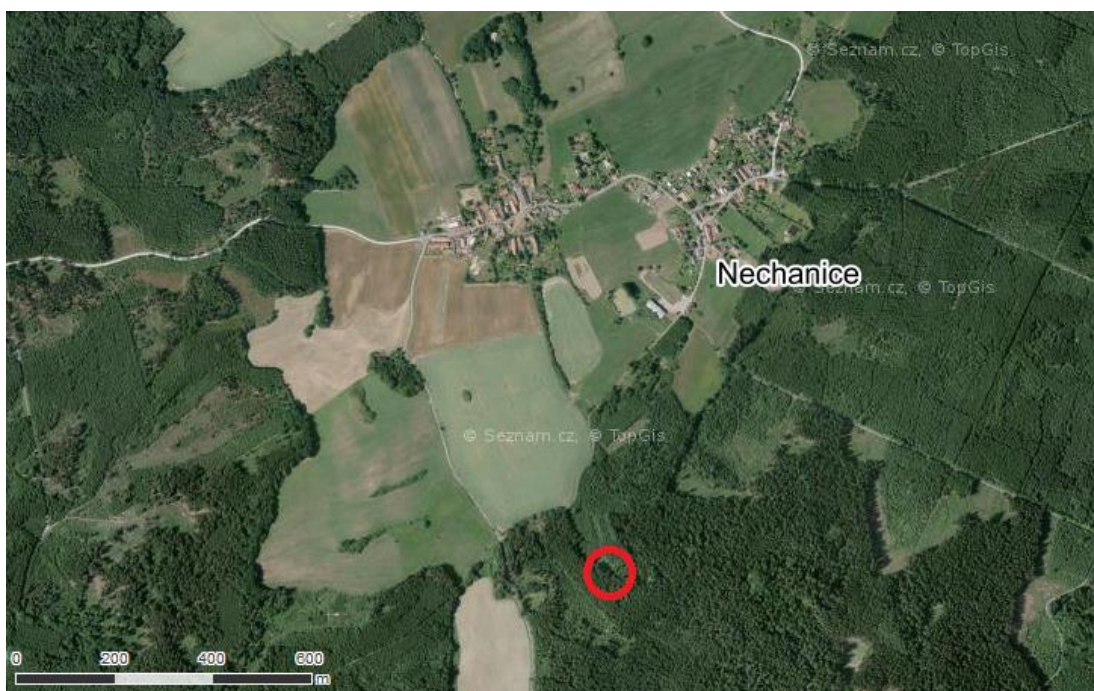
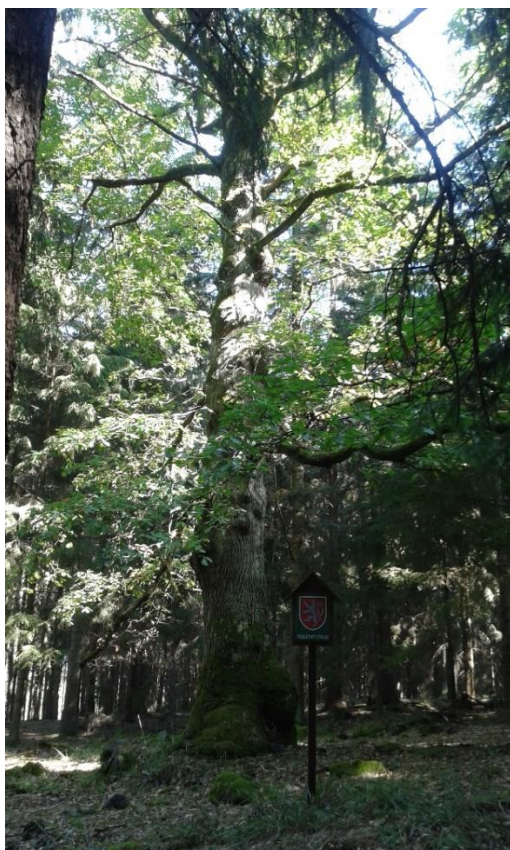
Obrázek 3 (zleva dolů): Douglaska v Újezdci (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

4. Památný strom Dub u Nechanic

Základní údaje			
Název:	Dub u Nechanic	Kód:	105844
Druh dřeviny:	dub zimní	Latinský název:	<i>Quercus petraea</i> "Mespilifolia"
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	12.6.2012	Vyhlásil:	MÚ Spálené Poříčí
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Nechanice u Nových Mitrovic
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Nové Mitrovice
Číslo parcely:	384	Vlastník pozemku:	Metropolitní kapitula u sv. Víta v Praze
Druh pozemku:	lesní pozemek	Nadmořská výška:	615 m
Souřadnice GPS:	49°34'32.286" s.š. 13°38'28.091" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1091423.00 y 806420.00

Popis stromu			
Obvod kmene:	387 cm	Celková výška:	17 m
Šířka koruny:	12 m	Stáří:	207 let
Popis lokality:	Mohutný dub se nachází v lesním porostu, na jih od obce Nechanice, při jedné z cest na Horu. Strom si svou rozložitou korunou vybojoval dostatečný prostor, dnes se nachází uprostřed nevelkého paloučku. Roste z hromady velkých kamenů, některé z nich obrůstá kořeny. Okolní les je tvořen smrkovou monokulturou.		
Popis dřeviny:	Vzrostlý dub mohutného vzrůstu, na kmeni boule po odpadlých větvích. Strom má výrazné kořenové náběhy porostlé mechem, které obrůstají velké balvany. Chybí terminál, spodní patro stromu je vlivem růstu v zápoji značně proschlé.		
Důvod ochrany	Významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy.		
Význam v krajině:	Strom vzhledem ke svému umístění v zapojeném porostu smrků, vysokých přibližně jako památný dub, netvoří nijak významnou dominantu. Přesto, pokud dojdeme až na mýtinu, je v prostoru majestátní. Celé místo působí tajemně. Strom není úplně jednoduché ve vzrostlém lese najít. Strom je řádně označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

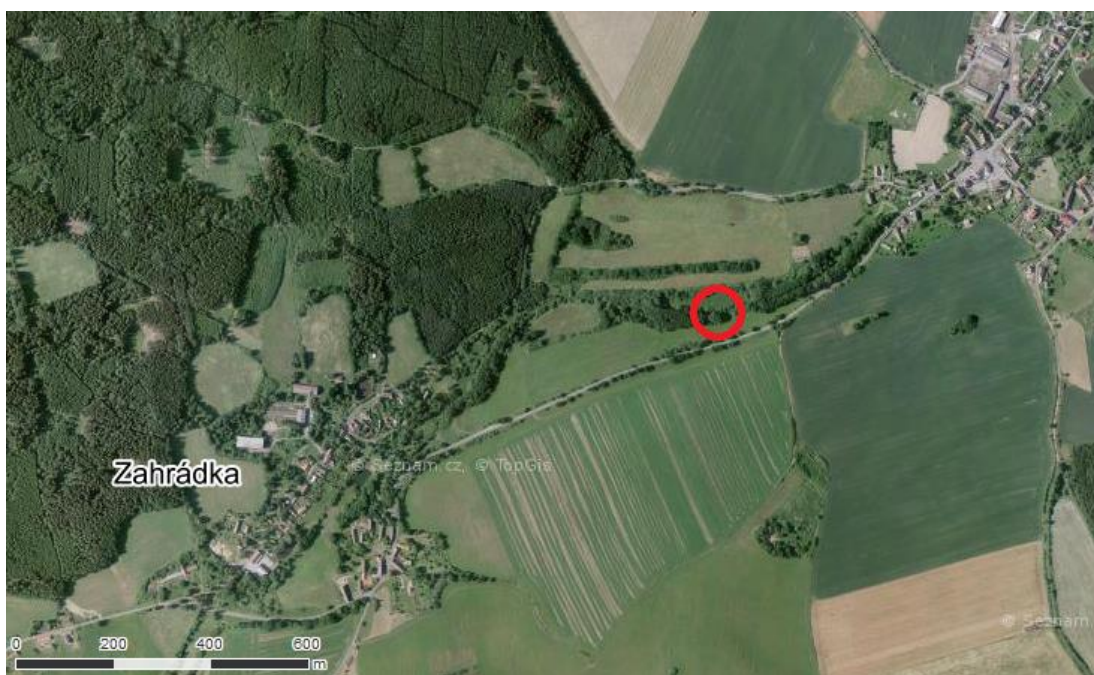
Obrázek 4 (zleva dolů): Dub u Nechanic (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

5. Památný strom Dub v Zahrádce

Základní údaje			
Název:	Dub v Zahrádce	Kód:	102339
Druh dřeviny:	dub letní	Latinský název:	<i>Quercus robur</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	výborný
Datum vyhlášení:	18.2.2000	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Zahrádka u Čížkova
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Čížkov
Číslo parcely:	250 269/25	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha trvalé travní porosty	Nadmořská výška:	517 m
Souřadnice GPS:	49°32'17.5"s.š. 13°40'06.8"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1095845.39 y 805077.14

Popis stromu			
Obvod kmene:	442 cm	Celková výška:	25 m
Šířka koruny:	21 m	Stáří:	165 let
Popis lokality:	Strom roste na okraji porostu, na terénním zlomu porostlém náletovými dřevinami a keři, sloužící jako mez mezi dvěma svažitémi loukami. Nedaleko protéká Čížkovský potok. Strom je vidět ze silnice mezi Čížkovem a Zahrádkou. Blízké okolí stromu je zarostlé, ke kmeni se lze dostat obtížně.		
Popis dřeviny:	Mohutný dub se rozvětňuje ve výšce 1,50 m nad zemí, koruna mírně prosychá, je rozložitá, pravidelného tvaru, kmen je bez poškození. Je vylomená jedna silná kosterní větev, bez ošetření. Strom roste ve svahu, který pomáhá držet svými kořeny, pata kmene je na jedné straně asi o metr výš.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy.		
Význam v krajině:	Jedná se o dominantu v malebné, harmonické krajině, skládající se z malých lesíků, zarostlých mezí a luk. Vzhledem k hustému porostu v těsném okolí stromu, nevynikne tento tolik, kolik by si zasloužil. Přesto se jedná o výraznou krajinnou dominantu s krásně utvářenou, pravidelnou korunou. Strom je řádně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 5 (zleva dolů): Dub v Zahradce (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

6. Památný strom Chloumecká lípa

Základní údaje			
Název:	Chloumecká lípa	Kód:	102347
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	21.3.1997	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Chloumek u Kasejovic
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Kasejovice
Číslo parcely:	920/1	Vlastník pozemku:	Město Kasejovice
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	573 m
Souřadnice GPS:	49°29'04.3"s.š. 13°43'33.1"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1102327.81 y 801838.52

Popis stromu			
Obvod kmene:	441 cm	Celková výška:	32 m
Šířka koruny:	22 m	Stáří:	171 let
Popis lokality:	Lípa roste na vyvýšené travnaté ploše na návsi u kaple Panny Marie z roku 1875.		
Popis dřeviny:	Mohutný strom se ve výšce cca 4 m nad zemí dělí na dva kmeny. Z kmene vyrůstá silná kosterní větev podélně se vstupní zdí kaple, tato větev je téměř vodorovná a způsobuje asymetričnost koruny. Koruna minimálně proschlá, kmen bez zjevného poškození, nicméně je vysoká pravděpodobnost dutiny. Rány po řezu jsou dobře zhojené, zavalené.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, historicky důležitý strom, strom významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	1997 provedena bezpečnostní vazba typu COBRA 1999 údržba z PPK, zdravotní řez, statické zajištění koruny 2007 celková redukce koruny, bezpečnostní řez, výměna vazby pravidelné sledování stavu		
Význam v krajině:	Lípa je spolu s udržovanou kaplí výraznou dominantou obce, umocněnou umístěním na vyvýšeném stanovišti. Jedná se o jednu z původně dvou lip vysazených na paměť zrušení robotní povinnosti v roce 1848. Strom je zřetelně označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 6 (zleva dolů): Chloumecká lipa (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

7. Památný strom Chocenický drnák

Základní údaje			
Název:	Chocenický drnák	Kód:	102348
Druh dřeviny:	dub zimní	Latinský název:	<i>Quercus petraea</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	výborný
Datum vyhlášení:	3.3.1997	Vyhlásil:	MÚ Blovice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Chocenice
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Chocenice
Číslo parcely:	418/1	Vlastník pozemku:	Obec Chocenice
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	475 m
Souřadnice GPS:	49°32'59.2"s.š. 13°30'47.1"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1092902.47 y 816014.40

Popis stromu			
Obvod kmene:	495 cm	Celková výška:	23 m
Šířka koruny:	22 m	Stáří:	279 let
Popis lokality:	Strom se nachází na severovýchodním svahu vrchu Velký Chlumek, kóta 510, na okraji porostu, na hraně lesa a pole.		
Popis dřeviny:	Jedná se o jeden z nejkrásnějších dubů zimních na Plzeňsku. Soliterní strom s široce rozložitou korunou, směrem k lesu mírně jednostrannou, při pohledu z pole stejně širokou i vysokou. Kmen je z venku nepoškozený, vnitřní hniloba, koruna mírně prosychá. Ve spodní části koruny, směrem k lesu je odlomená jedna z kosterních větví. Strom se rozvětňuje ve výšce cca 2,50 m nad zemí.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	2006 – zdravotní řez, bezpečnostní řez, úprava okolí, odstranění porostu		
Význam v krajině:	Dub je 5. zastavením na naučné stezce „Z Chocenice na Velkou skálu u Bzí“. Při pohledu od obce Chocenice představuje nepřehlédnutelnou krajinnou dominantu, přitahující pohled mimořádně souměrnou, mohutnou korunou. Podle místní pověsti strom nabývá poutníky pozitivní energií. Okolí stromu je upravené, je zde umístěné dřevěné posezení, přímo pod korunou stromu je samostatná lavička. Místo je hojně navštěvované. Od stromu je krásný výhled na Chocenice a přilehlé obce. Na plochu navazuje třešňová alej mířící k jihovýchodu, podél cesty vedoucí na vrchol kopce. Strom je snadno k nalezení a je zřetelně označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 7 (zleva dolů): Chocenický drnák (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

8. Památný strom Javor pod Zelenou Horou

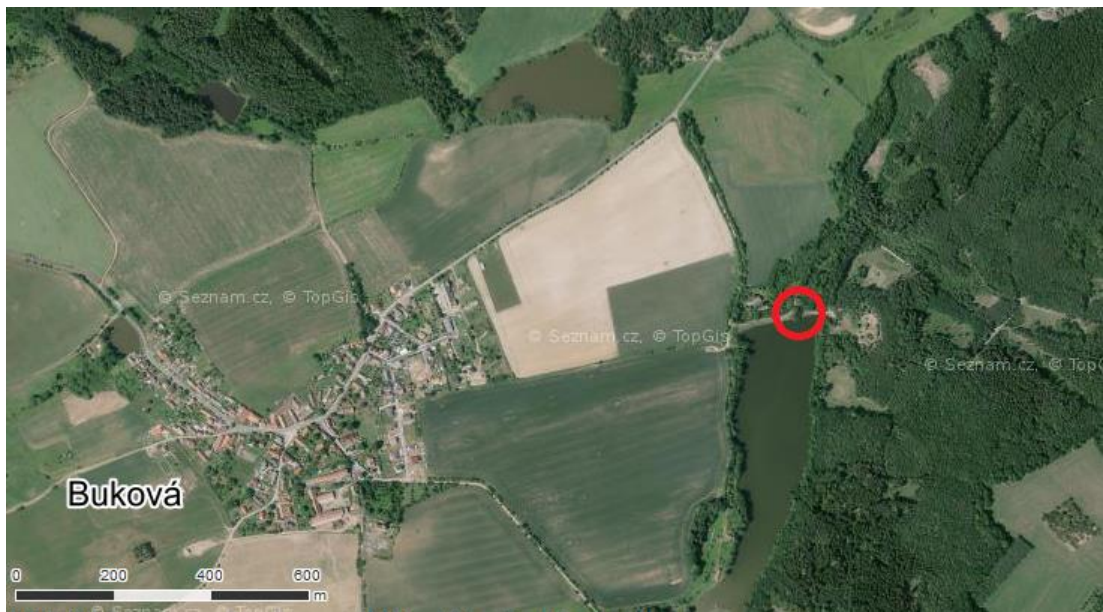
Základní údaje			
Název:	Javor pod Zelenou Horou	Kód:	102346
Druh dřeviny:	javor stříbrný	Latinský název:	<i>Acer saccharinum</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	
Datum vyhlášení:	22.10.1987	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Datum zrušení:	24.9.2010		

9. Památný strom Kacerenský dub

Základní údaje			
Název:	Kacerenský dub	Kód:	102349
Druh dřeviny:	dub letní	Latinský název:	<i>Quercus robur</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	23.4.1997	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Buková u Merklína
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Buková
Číslo parcely:	837/3	Vlastník pozemku:	Klatovské rybářství – správa a.s.
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	398 m
Souřadnice GPS:	49°32'22.0"s.š. 13°10'23.5"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1090335.90 y 840500.25

Popis stromu			
Obvod kmene:	777 cm	Celková výška:	24 m
Šířka koruny:	20 m	Stáří:	409 let
Popis lokality:	Dub roste na hrázi 15 ha Kacerenského rybníka, pod Srnčím vrchem. Až na hráz veda úzká asfaltová silnice, pod hrází se nachází několik opuštěných budov. Původně se zde nacházelo stromů několik, bohužel byly zničeny požárem a povodněmi po protržení hráze v roce 2002.		
Popis dřeviny:	Jedná se o mohutný, osamocený strom s rovným kmenem, ze kterého zhruba ve 4 m výšce vyrůstá mohutná větev směrem nad vodní plochu rybníka. Nasazení koruny je přibližně v 10 m, jedná se o dvě kosterní větve s defektním tlakovým větvením. Na bázi kmene je velká dutina krytá prkny, vzniklá zřejmě po odlomení části kmene, nebo druhého kmene. Dutina vyhnívá, zakrytí prkny je nedostatečné. Kmen stromu značně pracuje a rozestupuje se, v dutině je vidět až 40 cm hluboké, poměrně čerstvé pukliny ve dřevním válci. Koruna značně prosychá, včetně větví vyššího řádu.		
Důvod ochrany	Významný stářím		
Provedené zásahy:	2002 – odstranění napadeného dřeva, vyčištění rány, v koruně je provedena bezpečnostní vazba, která nicméně v jednom místě, zřejmě následkem rozevírání se puklého kmene, praskla.		
Význam v krajině:	Dub tvoří nepřehlédnutelnou dominantu v krajině, čemuž napomáhá jeho soliterní umístění na hrázi rybníka, ve kterém se odráží mohutná koruna stromu, což umocňuje celkový dojem. Strom svými kořeny zpevňuje těleso hráze. Strom je snadno dostupný a zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 8 (zleva dolů): Kacerenský dub (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

10. Památný strom Kasejovický akát

Základní údaje			
Název:	Kasejovický akát	Kód:	102350
Druh dřeviny:	trnovník akát	Latinský název:	<i>Robinia pseudoacacia</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	silně poškozený
Datum vyhlášení:	21.3.1997	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Kasejovice
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Kasejovice
Číslo parcely:	1146/6	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	trvalý travní porost	Nadmořská výška:	570 m
Souřadnice GPS:	49°28'04.3"s.š. 13°44'04.6"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1103027.00 y 801499.00

Popis stromu			
Obvod kmene:	428 cm	Celková výška:	15 m
Šířka koruny:	14 m	Stáří:	249 let
Popis lokality:	Strom se nachází u bývalé kapličky při cestě z Kasejovic do Chloumku, v mírném zatravněném svahu pod silnicí, v horní okrajové části obce.		
Popis dřeviny:	Kmen stromu je prasklý v rozvětvení, nakloněný ze svahu směrem od silnice. Koruna prosychá, v koruně jsou viditelné zlomy silných větví, vysoké procento defoliace, kmen je pravděpodobně dutý.		
Důvod ochrany	Významný krajinný prvek		
Provedené zásahy:	1993 – kmen stažen kovovou obručí 1998 – bezpečnostní řez 2007 – zdravotní řez, revize vazby		
Význam v krajině:	Jedná se o malebnou dominantu při vjezdu do obce, orientační bod. Strom není příliš vysoký, z jiných částí obce není vidět. Vzhledem k postupujícímu rozpadu dřeva a celkovému stavu stromu se jedná o specifický biotop, který umožňuje existenci mnoha dalších organismů. Strom je snadno dostupný a zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 9 (zleva dolů): Kasejovický akát (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

11. Památný strom Keslova lípa

Základní údaje			
Název:	Keslova lípa	Kód:	102336
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dorostenec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	13.1.2005	Vyhlásil:	MÚ Blovice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Střížovice u Plzně
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Střížovice
Číslo parcely:	4	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	zastavěná plocha a nádvoří	Nadmořská výška:	465 m
Souřadnice GPS:	49°36'44.6"s.š. 13°27'35.1"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1085429.10 y 818774.41

Popis stromu			
Obvod kmene:	132, 122, 126 a 129 cm	Celková výška:	17 m
Šířka koruny:	15 m	Stáří:	109 let
Popis lokality:	Strom se nachází v předzahradce rodinného domu čp. 22.		
Popis dřeviny:	Jedná se o čtyřkmennou lípu dělicí se nízko nad zemí. Koruna je nepravidelná, bez výraznějších defektů.		
Důvod ochrany	Významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	2005 – zdravotní řez, bezpečnostní vazba		
Význam v krajině:	Lípa se nachází stranou od středu obce, v zástavbě, na soukromém, oploceném a nepřístupném pozemku, z krajinářského hlediska není příliš významná. Označení stromu není z veřejných prostor obce patrné.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 10 (zleva dolů): Keslova lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

12. Památný strom Klášterský javor

Základní údaje			
Název:	Klásterský javor	Kód:	105905
Druh dřeviny:	javor stříbrný	Latinský název:	<i>Acer saccharinum</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	10.5.2013	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Kláster u Nepomuka
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Kláster
Číslo parcely:	20/1	Vlastník pozemku:	Obec Klášter
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	425 m
Souřadnice GPS:	49°30'01.255" s.š. 13°34'41.789" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1099035.91 y 812151.51

Popis stromu			
Obvod kmene:	284 cm	Celková výška:	24 m
Šířka koruny:	14 m	Stáří:	141 let
Popis lokality:	Strom se nachází v obecním parku pod hrází Klášterského rybníka a řeky Úslavy mezi dalšími stromy, v udržované travnaté ploše, v blízkosti fotbalové hřiště.		
Popis dřeviny:	Javor se nachází v rozvolněné výsadbě dalších dřevin, díky tomu je koruna nepravidelná, lehce jednostranná, kmen mírně nahnutý. Chybí terminál. Strom je bez prosychajících větví, bez viditelných defektů.		
Důvod ochrany	Dendrologicky cenný taxon, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy.		
Význam v krajině:	Vzhledem k obdobně vzrostlým stromům v blízkosti památného javoru netvoří tento nijak výraznou dominantu, dá se říci, že v okolní výsadbě víceméně zaniká. Zblízka se jedná o mohutnou a zajímavou dřevinu. Strom je snadno dohledatelný, řádně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

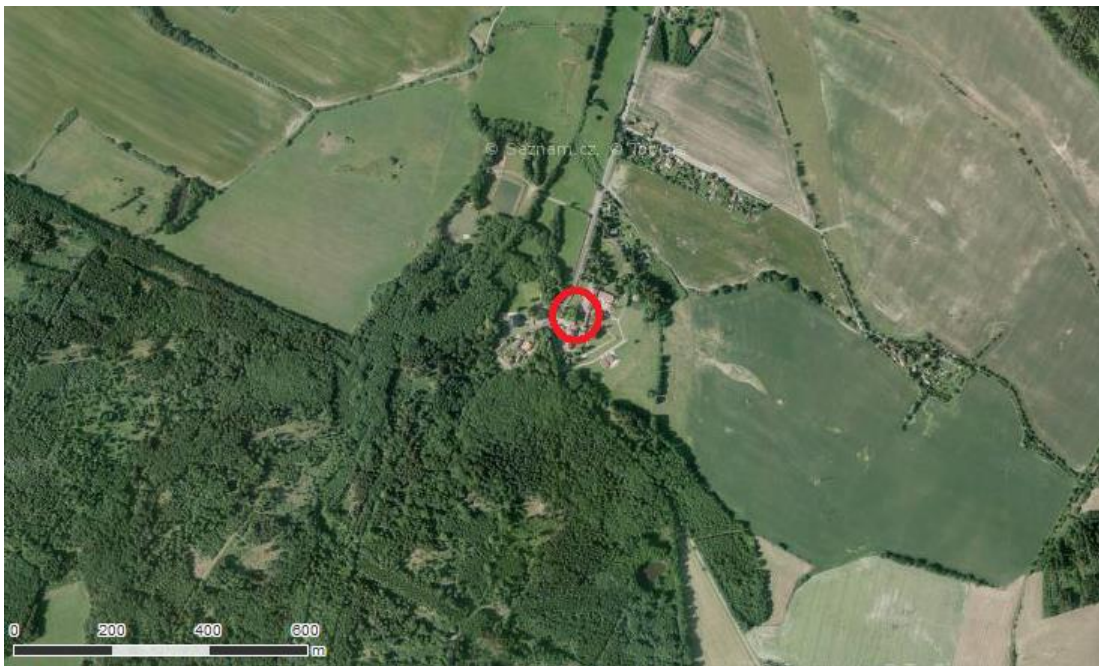
Obrázek 11 (zleva dolů): Klášterský javor (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánek umístění stromu (www.mapy.cz)

13. Památný strom Letinská lípa

Základní údaje			
Název:	Letinská lípa	Kód:	102340
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	3.1.2000	Vyhlásil:	MÚ Blovice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Letiny
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Letiny
Číslo parcely:	422/1	Vlastník pozemku:	Sociální a zdravotní centrum Letiny s.r.o.
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	477 m
Souřadnice GPS:	49°31'48" s.š. 13°27'16.1" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1094470.88 y 810533.12

Popis stromu			
Obvod kmene:	608 cm	Celková výška:	28 m
Šířka koruny:	23 m	Stáří:	169 let
Popis lokality:	Strom se nachází vedle budovy lázní, nedaleko silnice, od které je oddělen chodníkem a zídka. Strom roste v upravované travnaté ploše, v blízkosti dalších, podobně starých a mohutných stromů.		
Popis dřeviny:	Mohutná lípa se rozvětňuje ve výšce cca 4 m, V rozvětvení se nachází tlakové větvení, v kmeni je dutina, praskliny a výtok. Koruna prosychá, na kmeni a u paty kmene se tvoří výmladky, v koruně jsou zřetelně viditelné zlomy, rány po řezu se dobře zavalují.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	2000 – ošetření stromu 2005 – celkové ošetření stromu, bezpečnostní řez, vyčištění hlavního úžlabí		
Význam v krajině:	Lípa je, vzhledem ke svému umístění u hlavní silnice na okraji lázeňského komplexu, dominantou lázeňského městečka. Z krajinářského hlediska tvoří lípa, spolu s ostatními stromy v blízkém okolí, ideální propojení sídla s navazujícím lesem. Strom je snadno dohledatelný, řádně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 12 (zleva dolů): Letinská lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

14. Památný strom Lípa na návsi ve Vrčeni

Základní údaje			
Název:	Lípa na návsi ve Vrčeni	Kód:	104922
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	
Datum vyhlášení:	26.3.1976	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Datum zrušení:	4.9.1997		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

15. Památný strom Lípa pod Ticholovcem

Základní údaje			
Název:	Lípa pod Ticholovcem	Kód:	102351
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	21.03.1997	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Příchovice u Přeštic
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Příchovice
Číslo parcely:	600/1	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	375 m
Souřadnice GPS:	49°33'34.7"s.š. 13°21'08.3"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1090094.5 y 827336.7

Popis stromu			
Obvod kmene:	403 cm	Celková výška:	16 m
Šířka koruny:	15 m	Stáří:	273 let
Popis lokality:	Lípa roste u kapličky sv. Anny pod Ticholovcem, při polní cestě z Příchovic do Kucín. Místo dnes slouží jako jedno ze zastavení naučné stezky „Se svatým Vojtěchem okolím Přeštic“, která začíná i končí v Přešticích.		
Popis dřeviny:	2006 - strom se rozvětňuje ve výšce 3,80 m nad zemí, koruna v horní části prosychá, kmen nepoškozený, "boule" na kmeni, rány po řezu se postupně zavalují, ošetření dutin neadekvátní.		
Důvod ochrany:	Krajinná dominanta, významný stářím, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	2006 – řez, konzervace dutin. Navrhovaná opatření: konzervace		
Význam v krajině:	Výrazná krajinná dominanta, významná stářím, vzrůstem, umístěním v krajině. Soliterní lípa se nachází v otevřené krajině, u cesty oddělující pole a louku, ve svahu. Vzhledem ke své poloze není ničím omežována v růstu a tvoří krásnou, přirozeně rozložitou a pravidelnou korunu. Strom i kaplička jsou památkou na francouzské a bavorské vojáky, všechny zraněné, kteří se tudy vraceli domů v roce 1742, a byli v těchto místech přepadeni a pobiti husary. Následující den pohřbili příchovičtí mrtvé na okraji pole sedláka Loudy a místo označili dřevěným křížem a vysadili zde lípu. O nějaký čas později oral sedlák Louda své pole a vyoral pokladnu s mnoha zlatými a stříbrnými mincemi, které zde vojáci stačili ukrýt. Díky penězům z tohoto pokladu mohla být zahájena stavba kostela Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích, z části peněz byla zbudována pod lípou kaplička sv. Anny. Místo je díky polní cestě dobře přístupné a strom je zdaleka viditelný, dobře označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, URL 5, vlastní terénní průzkum

Obrázek 13 (zleva dolů): Lípa pod Ticholovcem (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánek umístění stromu (www.mapy.cz)

16. Památný strom Lípa u Boučků

Základní údaje			
Název:	Lípa u Boučků	Kód:	102338
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	9.10.2000	Vyhlásil:	MÚ Blovic
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Žďár u Blovic
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Ždírec
Číslo parcely:	442/1	Vlastník pozemku:	Plzeňský kraj
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	404 m
Souřadnice GPS:	49°33'13.5"s.š. 13°34'47.9"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1093181.98 y 811156.29

Popis stromu			
Obvod kmene:	413 cm	Celková výška:	20 m
Šířka koruny:	15 m	Stáří:	
Popis lokality:	Lípa se nachází v travnatém pruhu v těsné blízkosti silnice v západní části obce Žďár.		
Popis dřeviny:	Mohutný strom se dvěma kmeny, s tlakovým větvením. Kmen je bez poškození, nejsou viditelné žádné známky dutin. Koruna je víceméně pravidelná, dobře olistěná, bez známek prosychání. Jeden z kmenů se mírně naklání směrem od silnice nad soukromou zahradu. Rámy po řezu jsou dobře zavalené. Výrazné kořenové náběhy.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	1999 – celkové ošetření stromu 2006 – zdravotní řez, vazba		
Význam v krajině:	Jedná se o starý rodový strom mohutného vzrůstu, výraznou dominantu krajiny i obce, zdaleka viditelnou. Při průjezdu obcí se v průhledu za stromem vynořuje opravený gotický kostel sv. Václava a tvoří spolu s lípou malebnou krajinnou kompozici. v Strom je snadno dohledatelný, řádně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 14 (zleva dolů): Lípa u Boučků (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

17. Památný strom Lípa u Moravců

Základní údaje			
Název:	Lípa u Moravců	Kód:	102353
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	silně poškozený
Datum vyhlášení:	24.4.1997	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Čečovice
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Čížkov
Číslo parcely:	45	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	zastavěná plocha a nádvoří	Nadmořská výška:	500 m
Souřadnice GPS:	49°31'28.5"s.š. 13°39'33.ě"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1097213.00 y 805959.00

Popis stromu			
Obvod kmene:	410 cm	Celková výška:	20 m
Šířka koruny:	20 m	Stáří:	379 let
Popis lokality:	Strom se nachází v uzavřeném dvoře usedlosti čp. 11, v horní části obce Čečovice.		
Popis dřeviny:	Jedná se o krásnou, mohutnou lípu. Kmen se rozvětňuje ve výšce cca 4 m nad zemí, koruna prosychá, chybí některé kosterní větve, včetně terminálu, v kmeni je rozměrná dutina. Strom je i přes to vitální, koruna zmlazuje.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, významný stářím		
Provedené zásahy:	1998 – bezpečnostní řez, čištění dutiny		
Význam v krajině:	Jedná se o starý rodový strom. Vzhledem k tomu, že se strom nachází v uzavřeném dvoře na soukromém pozemku, není volně přístupný a vlivem umístění v zástavbě ani příliš výrazný. Strom je viditelný z ulice, není označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 15 (zleva dolů): Lípa u Moravců (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánek umístění stromu (www.mapy.cz)

18. Památný strom Lípa u Mrtole

Základní údaje			
Název:	Lípa u Mrtole	Kód:	102337
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	21.8.2002	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Snopoušovy
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Dolní Lukavice
Číslo parcely:	876	Vlastník pozemku:	soukromý pozemek
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	430 m
Souřadnice GPS:	49°36'52"s.š. 13°24'05.7"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1084585.64 y 822909.25

Popis stromu			
Obvod kmene:	467 cm	Celková výška:	15 m
Šířka koruny:	14 m	Stáří:	
Popis lokality:	Lípa se nachází na okraji lesa, vedle cesty (žlutá turistická značka), zhruba uprostřed mezi Snopoušovi a částí obce Netunice, Na Mrtole. Nedaleko lípy, směrem k Netunicím se v lese nachází studánka. Místu se říká na Barborce. Místo je upravené, u stromu je instalované dřevěné posezení.		
Popis dřeviny:	Jedná se o starý vykotlaný strom bizarních tvarů. Strom se rozvětňuje ve výšce 3,80 m nad zemí na 4 osy, v kmeni se nachází velká dutina, koruna mírně prosychá, velké rány na kmeni jsou zavalené, strom tvoří výmladky, patrné kořenové náběhy.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, strom s pověstí, významný stářím		
Provedené zásahy:	Bez zásahu		
Význam v krajině:	Lípa rostoucí na hranici lesa u turistické stezky poutá pozornost svým nezvyklým tvarem, dutým kmenem a nezdolnou silou k přežití. Od lípy je krásný výhled do krajiny, směrem do údolí řeky Úhlavy. Do dutiny stromu je možné vstoupit. Lípa je živým důkazem obrovské životaschopnosti. Lípa byla vysazena jako mezník mezi velkostatký Šťáhlav a Lukavice. Podle pověsti se u stromu pobili zbrojnoši ze Šnapoušovského hradu se zbrojnoši ze zámku v Nebílovech. Podle místních hajných se zde pak zbrojnoši zjevovali tak dlouho, dokud manželka jednoho z nich nepověsila na lípu obrázek Panny Marie. V roce 1875 v dutině stromu místní lesní příručí rozdělal oheň, aby vypudil kunu, přičemž vyhořel kmen i většina kosterních větví a strom přišel i o terminál. Lípa oheň přežila, přežila i silnou bouří v roce 1927, která pokácela většinu lesa. Místo je hojně navštěvované, strom je snadno k nalezení a je zřetelně označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum, informační cedule

Obrázek 16 (zleva dolů): Lípa u Mrtole (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

19. Památný strom Lípa u Palackých

Základní údaje			
Název:	Lípa u Palackých	Kód:	102354
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	silně poškozený
Datum vyhlášení:	27.4.1997	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Čečovice
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Čížkov
Číslo parcely:	61/1	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	zastavěná plocha a nádvoří	Nadmořská výška:	493 m
Souřadnice GPS:	49°31'14" s.š. 13°39'31" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1097526.00 y 806062.00

Popis stromu			
Obvod kmene:	727 cm	Celková výška:	32 m
Šířka koruny:	21 m	Stáří:	389 let
Popis lokality:	Mohutný strom roste při plotu usedlosti čp. 20 v Čečovicích., v poměrně úzkém pruhu trávníku mezi plotem a vozovkou, v okrajové části obce.		
Popis dřeviny:	Lípa s výrazně kotlovitou korunou bez terminálu se rozvětňuje ve výšce 3,80 m nad zemí na 3 části, koruna mírně prosychá, v rozvětvení kmene je dutina, nedostatečně zakrytá. Výrazné kořenové náběhy, strom zmlazuje z kmene a z báze kmene. Výrazné tlakové větvení, kmen puká, do kmene je zarostlá kovová trubka od plotu.		
Důvod ochrany	Významný vzrůstem, esteticky zajímavý strom, historicky důležitý strom		
Provedené zásahy:	1999 – redukční a zdravotní řez, zastřešení dutin, bezpečnostní řez		
Význam v krajině:	Jedná se o nepřehlédnutelný strom, rodovou lípu, rostoucí na kraji obce, viditelný z velké dálky, koruna značně převyšuje vše ve svém okolí. Strom je snadno k nalezení, o strom opřená neukotvená cedule s označením.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 17 (zleva dolů): Lípa u Palackých (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

20. Památný strom Lípa v Čížkově

Základní údaje			
Název:	Lípa v Čížkově	Kód:	102345
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	22.10.1987	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Čížkov u Blovic
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Čížkov
Číslo parcely:	79	Vlastník pozemku:	Římskokatolická farnost Spálené Poříčí
Druh pozemku:	zastavěná plocha a nádvoří	Nadmořská výška:	563 m
Souřadnice GPS:	49°32'25.7"s.š. 13°34'10.8"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1095744.00 y 803962.00

Popis stromu			
Obvod kmene:	526 cm	Celková výška:	26 m
Šířka koruny:	18 m	Stáří:	289 let
Popis lokality:	Lípa se nachází na bývalé návsi u kostela sv. Jana Křtitele, v horní části obce, vysoko nad současným středem obce, v historické zástavbě. Pozemek, na kterém se nachází je vyvýšený nad okolní terén, obehnaný kamennou zdí. Strom roste na udržované travnaté ploše.		
Popis dřeviny:	Jedná se o krásnou, mohutnou lípu s typickým habitusem, pravidelnou korunou. Strom se rozvětňuje ve výšce cca 2,20 m nad zemí, tvoří dva kmeny s tlakovým větvením, jeden z kmenů se kousek nad hlavním větvením opět dělí na dva kmeny, opět s tlakovým větvením. Koruna téměř neprosychá, kmen je bez poškození, rány po řezu se rychle zavalují.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, součást kulturní památky, významný stářím, významný krajinný prvek, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	1999 – ošetření, odlehčení koruny, odstranění větví zasahujících do fasády a na střechu kostela 2006 – zdravotní, bezpečnostní a redukční řez, instalace vazby		
Význam v krajině:	Mohutná, krásná lípa výrazně převyšuje okolní zástavbu a tvoří tak nepřehlédnutelnou dominantu obce i širokého okolí. Spolu s budovou kostela tvoří nepřehlédnutelný krajinný prvek. Strom je snadno dohledatelný, není označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 18 (zleva dolů): Lípa v Čížkově (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

21. Památný strom Lípa v Nové Vsi u Nepomuka

Základní údaje			
Název:	Lípa v Nové Vsi u Nepomuka	Kód:	105952
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	10.12.2013	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Nová Ves u Nepomuka
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Neurazy
Číslo parcely:	1065/7	Vlastník pozemku:	Obec Neurazy
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	490 m
Souřadnice GPS:	49°27'58.634"s.š. 13°32'12.254"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1102337.85 y 815687.89

Popis stromu			
Obvod kmene:	494 cm	Celková výška:	28 m
Šířka koruny:	18 m	Stáří:	265 let
Popis lokality:	Strom se nachází v intravilánu obce, v blízkosti komunikace u malé kapličky, která je nakloněná směrem od stromu vlivem růstu kmene a kořenových náběhů. Strom roste na malém travnatém prostranství mezi silnicí a plotem.		
Popis dřeviny:	Mohutná lípa je vitální, bez viditelných známek poškození, v dobrém zdravotním stavu. Kmen se zhruba v 1,5 m dělí na tři kmeny, větvení tlakové.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, součást kulturní památky, významný habitus, významný stářím, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	V koruně je provedena vazba kosterních větví ocelovými lany s podkladnicemi.		
Význam v krajině:	Jedná se o krásný, mohutný strom s typickým habitusem, v minulosti pravděpodobně vysazený jako doprovodný strom kapličky, nacházející se v její těsné blízkosti. Kaplička spolu s lípou tvoří malebný prvek v centrální části obce, lípa je zdaleka viditelná, tvoří dominantu obce i okolí. Zřetelně označená.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

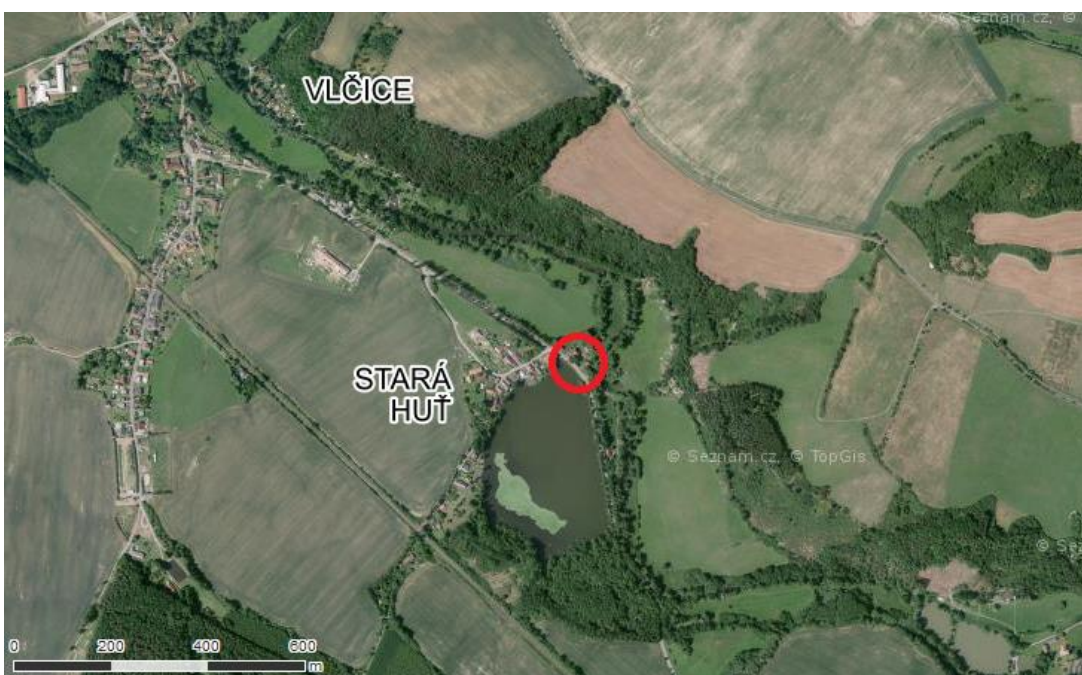
Obrázek 19 (zleva dolů): Lípa v Nové Vsi u Nepomuka (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

22. Památný strom Lípa ve Staré Huti

Základní údaje			
Název:	Lípa ve Staré Huti	Kód:	102355
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	7. 4. 1997	Vyhlásil:	MÚ Blovice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Vlčice u Blovic
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Blovice
Číslo parcely:	221	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	zastavěná plocha a nádvoří	Nadmořská výška:	400
Souřadnice GPS:	49°33'52,4" s.š. 13°33'27,8" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1091750,8 y 812556,09

Popis stromu			
Obvod kmene:	709 cm	Celková výška:	25 m
Šířka koruny:	17 m	Stáří:	319 let
Popis lokality:	Mohutný strom roste na dvoře bývalého mlýna, dříve huti, čp. 1, pod hrází Huťského rybníka, při silnici mezi Blovicemi a Vrčení.		
Popis dřeviny:	Lípa mohutného vzrůstu se rozvětňuje cca 4 m nad zemí na dva kmeny, čtvrtý byl odstraněn. V pahýlu je dutina, překrytá nedostatečně stříškou, Koruna značně proschlá, asymetrická, nakloněná nad silnici. V koruně jsou viditelné zlomy větví, i kosterních. Dále jsou na kmeni vidět dutiny vzniklé v místech po odstraněných větvích.		
Důvod ochrany	Významný stářím, významný krajinný prvek, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	2005 – zdravotní řez, bezpečnostní řez, instalace zastřešení dutiny		
Význam v krajině:	Mohutný strom bohužel částečně zaniká v okolním porostu. Lípa je dobře dohledatelná, zřetelně označená.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 20 (zleva dolů): Lípa ve Staré Huti (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

23. Památný strom Lípa ve Štěnovicích

Základní údaje			
Název:	Lípa ve Štěnovicích	Kód:	105198
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	1.5. 2008	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Štěnovice
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Štěnovice
Číslo parcely:	1139/10	Vlastník pozemku:	Obec Štěnovice
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	330
Souřadnice GPS:	49°40'26,366" s.š. 13°24'14,833" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1078067,23 y 821733,62

Popis stromu			
Obvod kmene:	412 cm	Celková výška:	22 m
Šířka koruny:	16 m	Stáří:	
Popis lokality:	Strom se nachází v horní, severní části obce, v ulici Na Šancích, v travnatém pruhu vedle místní komunikace, naproti čp. 169, v blízkosti zbytky valů malého hrádku		
Popis dřeviny:	Mohutná lípa dělicí se v cca 2,5 m na tři kmeny, tlakové větvení. V minulosti proveden neodborný řez, lípa zmlazuje na koncích větví. Mohutné, odhalené kořenové náběhy, ze kterých strom zmlazuje. Strom je jinak v dobré kondici.		
Důvod ochrany	Krajinná dominanta		
Provedené zásahy:	V koruně provedená bezpečnostní vazba		
Význam v krajině:	Lípa roste u silnice v nejvyšší části obce, je dobře viditelná, tvoří výraznou dominantu při vjezdu do obce. K lípě se váže místní pověst, která říká, že v době husitských válek stávala v těchto místech (tzv. Na Plácku) opevněná husitská tvrz, jejíž obránci v bojích podlehli přesile obléhatelů. Tvrz byla dobyta a všichni obyvatelé, včetně dětí, zabití. Mrtví byli pochováni v hlubokém příkopě nad řekou a na jejich památku zde byl postaven malý památník a vysazeny lípy. Lípa je dobře dohledatelná, řádně označená.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, informační cedule, vlastní terénní průzkum

Obrázek 21 (zleva dolů): Lípa ve Štěnovicích (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

24. Památný strom Lípa ve Vejši

Základní údaje			
Název:	Lípa ve Vejši	Kód:	105906
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	15.5.2013	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Viska
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Čmelíny
Číslo parcely:	248/3	Vlastník pozemku:	Obec Čmelíny
Druh pozemku:	lesní pozemek	Nadmořská výška:	490
Souřadnice GPS:	49°29'12,224" s.š. 13°39'00" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1101473,66 y 806047,1

Popis stromu			
Obvod kmene:	492 cm	Celková výška:	23 m
Šířka koruny:	18 m	Stáří:	
Popis lokality:	Lípa se nachází v lesním porostu, nad mírným svahem v těsném sousedství louky (obvodový plášť lesa), JV od obce, na úpatí Věžího vrchu. Tvoří, spolu s druhou, o něco menší lípou doprovod kovovému křížku na vysokém kamenném podstavci. U křížku je rozcestí několika využívaných lesních cest.		
Popis dřeviny:	Mohutný strom s pravidelnou, ale příliš zahuštěnou korunou. V koruně dochází ke křížení větví, místy ke srůstu větví. Nález plodnic dřevokazných hub na kmeni (šupinovka). Velká část větví je infikovaná hnilobou.		
Důvod ochrany	Významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy		
Význam v krajině:	Strom se nachází ve vysokém lese, není příliš viditelný. Jedná se o krásný příklad přirozeného vývojové stavu stromu v obvodovém plášti lesa. Strom je hůře dohledatelný, řádně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 22 (zleva dolů): Lipa ve Vejši (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

25. Památný strom Malinecká lípa

Základní údaje			
Název:	Malinecká lípa	Kód:	102344
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	26.11.1987	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Malinec
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Kbel
Číslo parcely:	4	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	zastavěná plocha a nádvoří	Nadmořská výška:	458 m
Souřadnice GPS:	49°28'59.4"s.š. 13°22'26.5"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1098732.31 y 827063.1

Popis stromu			
Obvod kmene:	500 cm	Celková výška:	17 m
Šířka koruny:	23 m	Stáří:	282 let
Popis lokality:	Jižní okraj obce u č.p. 27, udržovaná soukromá zahrada, strom roste v těsné blízkosti plotu, poslední zastavěná parcela v obci.		
Popis dřeviny:	Mohutná lípa vysazená v blízkosti obytné budovy statku. Strom se rozvětňuje ve výšce 3,80 m nad zemí na více kmenů, koruna je mírně proschlá, asymetrická, kmen je bez poškození, některé větve v koruně jsou vylomené, rány ošetřené a začištěné.		
Důvod ochrany:	Významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	1998 - zdravotní řez, mírný redukční řez, vyčištění dutin a jejich zastřešení 2007- zdravotní a redukční řez, vyzdění dutin (firma Prostrom)		
Význam v krajině:	Jedná se o starý rodový strom. Strom tvoří výraznou dominantu jižní části obce, tvoří plynulý vegetační přechod mezi intravilánem a extravilánem obce. Strom je snadno dohledatelný, řádně označený		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 23 (zleva dolů): Malinecká lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

26. Památný strom Milečská lípa

Základní údaje			
Název:	Milečská lípa	Kód:	102356
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	silně poškozený
Datum vyhlášení:	7.4.1997	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Mileč
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Mileč
Číslo parcely:	586/8	Vlastník pozemku:	Plzeňský kraj
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	450
Souřadnice GPS:	49°28'07,8"s.š. 13°36'16,4"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1102762 y 810721,87

Popis stromu			
Obvod kmene:	578 cm	Celková výška:	28 m
Šířka koruny:	22 m	Stáří:	409 let
Popis lokality:	Mohutný strom roste nedaleko návsi obce, u usedlosti čp. 8. Lípa vyrůstá těsně u zdi statku, koření pod zdi.		
Popis dřeviny:	Krásná, tvarově zajímavá lípa s kotlovitou korunou a mohutnými, překloučenými větvemi, kmen je vyosený směrem od zdi. Strom se rozvětňuje ve výšce cca 2,5 m nad zemí na tři výrazné části. Koruna místy prosychá, v kmeni (ze strany zdi statku) se nachází centrální, částečně otevřená dutina. Dutina je neadekvátně zastřešena. Destruktivní vazba v koruně, tvorba adventivních výhonů, centrální obvodový plášť. Jedna z kosterních větví je vylomená, starší rána není zhojená, ani ošetřená.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	2002-ošetření, celkový řez, vazba, zastřešení dutiny		
Význam v krajině:	Jedná se o krásnou dominantu centrální části obce s malebně uspořádanou korunou, která vytváří krásný celek spolu s historickým vjezdem ke statku čp. 8. Strom je snadno dohledatelný, zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

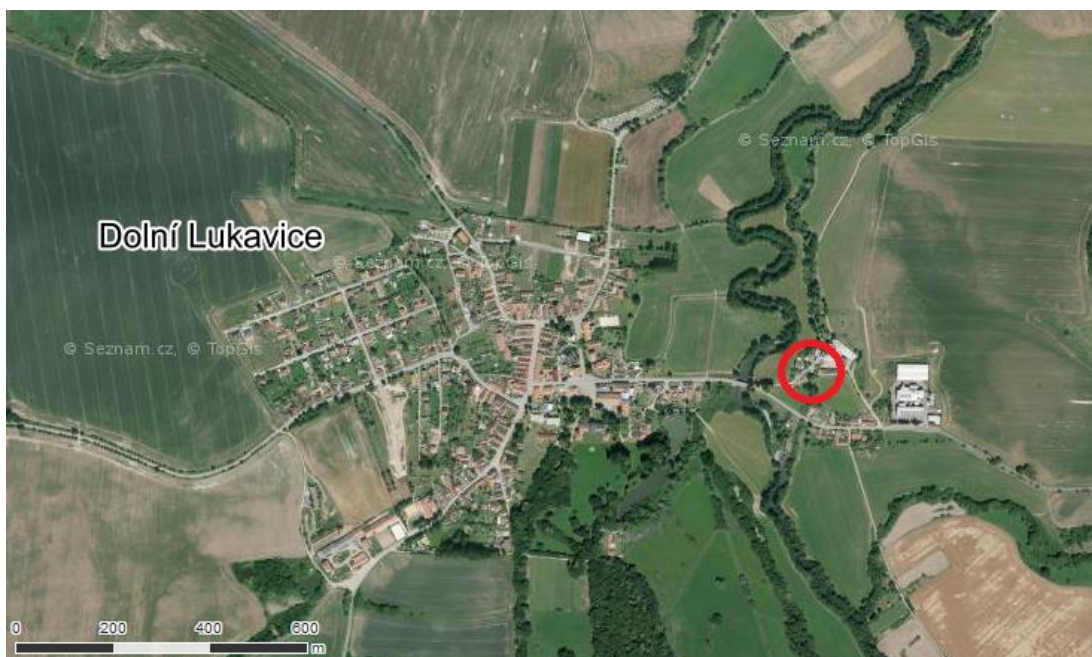
Obrázek 24 (zleva dolů): Milečská lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

27. Památný strom Mlynářova lípa

Základní údaje			
Název:	Mlynářova lípa	Kód:	102357
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	silně poškozený
Datum vyhlášení:	27.4.1997	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Dolní Lukavice
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Dolní Lukavice
Číslo parcely:	232/10	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	434
Souřadnice GPS:	49°36'08,909" s.š. 1321°06,661" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1085364,04 y 826660,3

Popis stromul			
Obvod kmene:	687 cm	Celková výška:	14 m
Šířka koruny:	11 m	Stáří:	393 let
Popis lokality:	Strom se nachází nedaleko vodního náhonu, před původním mlýnem (nyní pilou) čp. 69, na okraji obce Dolní Lukavice směrem ke Krasavcům. Lípa roste na oploceném soukromém pozemku.		
Popis dřeviny:	Jedná se o dřívě mohutnou lípu s dutým kmenem, rozvětvlující se ve výšce 5,50 m nad zemí, kosterní větve jsou zcela odlomeny, jedná se spíše o obrostlé torzo kmene, kmen zevnitř vyhnílý. Přesto lípa zdatně obrůstá, strom je vitální. V roce 1799 byla místním mlynářem zachráněna před pokácením. Dnes by strom nutně potřeboval větší arboristický zásah, kmen praská, celý strom se zdá být nestabilní.		
Důvod ochrany	Strom s pověstí, významný stářím		
Provedené zásahy:	Strom ošetřen v roce 2007, proveden redukční řez ke zlepšení statiky a snížení těžiště.		
Význam v krajině:	Dřívě výrazná dominanta obce dnes díky snížené koruně nepřevyšuje okolní dřeviny, ztratila tak svou dřívější pohledovou významnost. I tak se jedná o velmi zajímavou dřevinu, dokazující svou obrovskou životaschopnost, kdy v podstatě dutá slupka kmene vytrvale obrůstá novými, vitálními větvemi. Díky veškerým defektům, které toto torzo má, vytváří specifický, velmi pestrý a složitý biotop. Poskytuje úkryt i organismům z vyšších pater potravní pyramidy, které je samo toto torzo podkladem. Strom se nachází na uzavřeném soukromém pozemku, zvenku je dobře viditelný, zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, URL 4, vlastní terénní průzkum

Obrázek 25 (zleva dolů): Mlynářova lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

28. Památný strom Nezdická lípa

Základní údaje			
Název:	Nezdická lípa	Kód:	105918
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	23.4.2013	Vyhlásil:	MÚ
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Nezdice nad Úhlavou
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Nezdice
Číslo parcely:	248/3	Vlastník pozemku:	Obec Nezdice
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	380
Souřadnice GPS:	49°31'46,908"s.š. 13°19'05,847"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1092999,97 y 830279,82

Popis stromu			
Obvod kmene:	334 cm	Celková výška:	23 m
Šířka koruny:	12 m	Stáří:	
Popis lokality:	Vysoká lípa roste na obecním hřbitově v Nezdicích, ve spodní, zadní části hřbitova, před budovou márnice. Hřbitov se nachází na východním okraji vsi. Na hřbitov navazuje volná krajina, louky, dále potok s rozlehlými břehovými porosty. Přibližně naproti hřbitovu se nachází „Pomník svobody“ z roku 1921 legionářům a padlým v 1. světové válce s parkovou úpravou.		
Popis dřeviny:	Mohutný strom, nízko nad zemí (cca 1 m) se dělí na dva kmeny, tlakové větvení. Koruna pravidelná, typického tvaru.		
Důvod ochrany	Krajinná dominanta, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	Vazba v koruně.		
Význam v krajině:	Jedná se o krásnou dominantu hřbitova, na kterém se nenacházejí žádné další stromy. Na místě dříve rostlo lip více, ale byly postupně odkáceny, z důvodu obav obyvatel obce před poškozováním hrobů jejich kořenovým systémem. Díky umístění hřbitova ve svahu, mezi Horními a Dolními Nezvěsticemi, je lípa dobře viditelná z velké části obce. Lípa tvoří plynutý přechod mezi intravilánem a extravilánem obce. Strom je snadno dohledatelný, zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 26 (zleva dolů): Nezdicí lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

29. Památný strom Oselecká lípa

Základní údaje			
Název:	Oselecká lípa	Kód:	102342
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	mrtvý strom
Datum vyhlášení:	2.11.1999	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Oselce
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Oselce
Číslo parcely:	17/1	Vlastník pozemku:	Obec Oselce
Druh pozemku:	trvalý travní porost	Nadmořská výška:	614
Souřadnice GPS:	49°26'11,3"s.š. 13°39'56"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1107016,13 y 806942,99

Popis stromu			
Obvod kmene:	575 cm	Celková výška:	34 m
Šířka koruny:	19 m	Stáří:	259 let
Popis lokality:	Strom stál u sochy sv. Jana Nepomuckého u silnice na Chlумы směrem na Nekvasovy		
Popis dřeviny:			
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	1999 – bezpečnostní řez, zdravotní řez, ošetření dutiny 2000 – ošetření kosterních větví, instalace vazby		
Význam v krajině:	Lípa nevydržela nápor silného větru v roce 2015.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

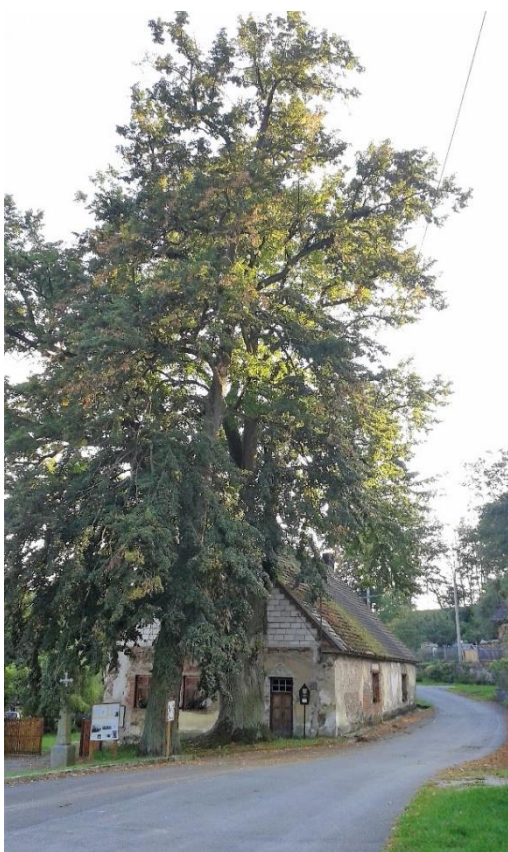
Obrázek 27 (zleva dolů): Oselecká lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

30. Památný strom Podhůřská lípa

Základní údaje			
Název:	Podhůřská lípa	Kód:	102358
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	21.3.1997	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Podhůří u Nepomuka
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Kasejovice
Číslo parcely:	245/1	Vlastník pozemku:	Město Kasejovice
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	520
Souřadnice GPS:	49°28'22,4"s.š. 13°39'58"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1103038,73 y 806340,53

Popis stromu			
Obvod kmene:	552 cm	Celková výška:	32 m
Šířka koruny:	22 m	Stáří:	289 let
Popis lokality:	Strom roste na návsi obce Podhůří, na travnaté ploše před dvorem čp. 1, mezi budovou statku a komunikací, jedná se o největší strom ze skupiny lip. V průčelí budovy za kmenem stromu je umístěna kaple zasvěcená svatě Rodině, původně sv. Anně.		
Popis dřeviny:	Strom se rozvětňuje ve výšce 5,50 m nad zemí na 2 kmeny s tlakovým větvením, minimálně v jednom z kmenů se nachází dutina s hnilobou, koruna je mírně proschlá.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	1994 – redukční a zdravotní řez, zastřešení dutiny 1999 – celkové ošetření dřeviny řezem, zdravotní řez, statické zajištění koruny, ošetření a zastřešení dutiny		
Význam v krajině:	Skupina líp je dominantou obce, památná lípa je z nich největší. V rozvětvení koruny je umístěn zvon, přenesený sem ze zaniklé věžičky statku čp. 1, lípa tak slouží jako atypická zvonička. Je zde zajímavá spojitost s budovou přilehlého statku, v němž se nachází atypická, bohužel nepřístupná kaple. Od stromu vychází Naučná stezka Podhůří s jedenácti zastaveními. Nedaleko lípy se nachází litinový křížek na žulovém podstavci. Strom je snadno dohledatelný i přístupný, zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, URL 3, vlastní terénní průzkum

Obrázek 28 (zleva dolů): Podhůřská lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

31. Památný strom Roupovský tis

Základní údaje			
Název:	Roupovský tis	Kód:	104731
Druh dřeviny:	tis červený	Latinský název:	<i>Taxus baccata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	19.5.2006	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Roupov
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Roupov
Číslo parcely:	257	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	470
Souřadnice GPS:	49°32'15,02"s.š. 13°15'13,72"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1091431,29 y 834759,3

Popis stromu			
Obvod kmene:	115 a 147 cm	Celková výška:	13 m
Šířka koruny:	10 m	Stáří:	408 let
Popis lokality:	Strom roste v bývalém hradním příkopu gotické zříceniny hradu Roupov. Prostor okolo stromu je vyčištěn.		
Popis dřeviny:	Jedná se o nezvykle mohutný strom, se dvěma kmeny o obvodu 150 a 100 cm. Tis je zavětven od země, dřevina je zdravá, minimálně prosychá v koruně. Tis má krásnou, pravidelnou korunu, typický vzrůst. V zimě 2018/2019 se vlivem velkého množství sněhu vylomila silná kosterní větev ve spodní části kmene.		
Důvod ochrany	Ochrana genofondu, ohrožený druh, součást kulturní památky, významný stářím		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy.		
Význam v krajině:	Strom není z okolí příliš viditelný, nachází se v zalesněné oblasti, na hradní příkop navazuje zapojený porost. I tak působí majestátním a dominantním dojmem při vstupu do hradní zříceniny, kde kolem něj projde každý návštěvník hradu. Díky své solitérní poloze a dostatku prostoru se jedná opravdu o mohutný exemplář rostoucí vysoko podél hradeb, strom je vidět téměř ze všech částí zříceniny. Tento velice starý tis, vzhledem ke svému umístění, navozuje velmi příjemnou atmosféru pro návštěvníky hradu. Strom je snadno dohledatelný, zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 29 (zleva dolů): Roupovský tis (foto Š. Dlouhá, 2018), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

32. Památný strom Skašovská lípa

Základní údaje			
Název:	Skašovská lípa	Kód:	104733
Druh dřeviny:	lípa srdčitá	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	dobrý
Datum vyhlášení:	11.3.2006	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Skašov
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Skašov
Číslo parcely:	37	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	517
Souřadnice GPS:	49°30'25,776''s.š. 1326°01,824''v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1096738,18 y 822385,04

Popis stromu			
Obvod kmene:	501 cm	Celková výška:	13 m
Šířka koruny:	9 m	Stáří:	408 let
Popis lokality:	Strom se nachází v obci, 3 m od zpevněné příjezdové cesty ke statku, vedle hlavní silnice, na oploceném pozemku bývalé zemědělské usedlosti.		
Popis dřeviny:	Lípa se ve výšce cca 2 m nad zemí větví na tři kmeny, tlakové větvení. V koruně jsou zřetelné zlomy velkých větví. Směrem k elektrickému vedení je část větví odstraněna. V kmeni se nachází velká dutina, strom tvoří sekundární korunu. Lípa byla v minulosti několikrát poškozena úderem blesku, v r. 1992 byla poškozena požárem.		
Důvod ochrany	Historicky důležitý strom, významný stářím		
Provedené zásahy:	2005 – řez 2009 – zvýšení stability koruny, podpora růstu výmladků		
Význam v krajině:	Strom tvoří výraznou, i když ne příliš vysokou, dominantu části obce, nedaleko kaple Panny Marie Sněžné. Strom je dobře viditelný z ulice, zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 30 (zleva dolů): Skašovská lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

33. Památný strom Skašovský buk

Základní údaje			
Název:	Skašovský buk	Kód:	104734
Druh dřeviny:	buk lesní	Latinský název:	<i>Fagus sylvatica</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	mrtvý strom
Datum vyhlášení:	11.3.2006	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Skašov
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Skašov
Číslo parcely:	1273/1	Vlastník pozemku:	Obec Skašov
Druh pozemku:	lesní pozemek	Nadmořská výška:	534
Souřadnice GPS:	49°31'02,9"s.š. 13°25'48,6"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1095649,84 y 822488,18

Popis stromu			
Obvod kmene:		Celková výška:	
Šířka koruny:		Stáří:	
Popis lokality:	Buk rostl na okraji lesa cca 3 m od stávající nezpevněné cesty od Skašova kolem čp. 62, směrem do lesa.		
Popis dřeviny:			
Důvod ochrany	Strom s pověstí		
Provedené zásahy:			
Význam v krajině:	Padl pravděpodobně vlivem silného větru.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 31 (zleva dolů): Skašovský buk (foto Š. Dlouhá, 2018), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

34. Památný strom Tisovec v Dolní Lukavici

Základní údaje			
Název:	Tisovec v Dolní Lukavici	Kód:	105480
Druh dřeviny:	tisovec dvouřadý	Latinský název:	<i>Taxodium distichum</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	8.1.2010	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Dolní Lukavice
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Dolní Lukavice
Číslo parcely:	27	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	344
Souřadnice GPS:	49°35'59,42"s.š. 13°20'47,73"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1085596,7 y 827080,2

Popis stromu			
Obvod kmene:	417 cm	Celková výška:	19 m
Šířka koruny:	9 m	Stáří:	
Popis lokality:	Strom se nachází v zámeckém parku v Dolní Lukavici, na břehu Sladkovského rybníka, který je tvořen slepým ramenem řeky Úhlavy. Park byl založen v polovině 18. století v anglickém stylu. Od stromu je krásný výhled na budovu zámku. V parku se nachází mnoho dalších zajímavých dřevin. Park je umístěn na jihovýchodním okraji obce. Pod stromem se nachází lavička s výhledem na rybník. Na park navazuje původní bažantnice.		
Popis dřeviny:	Tisovec je největším jedincem tohoto druhu v České republice. Strom měl původně dvě hlavní kosterní větve, z nichž se jedna před časem odlomila následkem vichřice, strom dokázal rány zacelit a koruna postupem času získala opět přirozený vzhled. Dnes je mírně proschlá, strom tvoří množství vzdušných kořenů.		
Důvod ochrany	Dendrologicky cenný taxon, esteticky zajímavý strom, významný habitus, významný stářím, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy		
Význam v krajině:	Strom je součástí břehových porostů Sladkovského rybníka, tvoří nepřehlédnutelnou dominantu při pohledu od budovy zámku. Vzdušná, pravidelná koruna se odráží od hladiny rybníka, na podzim se barví do zářivých odstínů žluté a oranžové. Zámecký park bohužel není volně přístupný, ke stromu pak není možné bez povolení dojít. Strom je zřetelně označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, URL 4, vlastní terénní průzkum

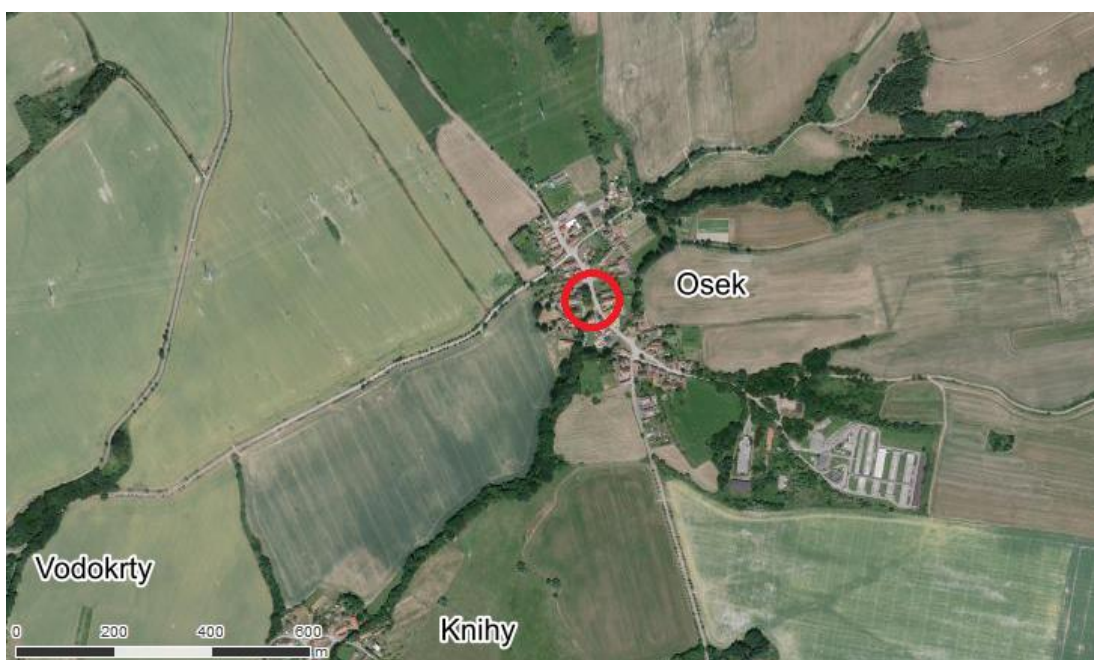
Obrázek 32 (zleva dolů): Tisovec v Dolní Lukavici (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

35. Památný strom Vosecké lípy

Základní údaje			
Název:	Vosecké lípy	Kód:	105919/1-10
Druh dřeviny:	lípy srdčité	Latinský název:	<i>Tilia cordata</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělci
Počet jedinců:	10 - stromořadí	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	20.4.2013	Vyhlásil:	MÚ Přeštice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Osek u Vodokrt
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Řenče
Číslo parcely:	1019/1	Vlastník pozemku:	Obec Řenče
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	425
Souřadnice GPS:	49°35'47" s.š. 13°24'37" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1086666 y 822582,93

Popis stromu			
Obvod kmene:	148 – 251 cm	Celková výška:	
Šířka koruny:	6 – 10 m	Stáří:	
Popis lokality:	Památné stromořadí lip se nachází na návsi v obci Osek spadající pod obec Řenče. Stromořadí navazuje na šestibokou kapli, mezi stromy je umístěn památník padlých v 1. světové válce. Dvě řady lip rostou v travnatém prostoru uprostřed návsi. Kaple je umístěna za první dvojici lip (směrem do středu obce), ostatní lípy pokračují za kaplí.		
Popis dřeviny:	Jedná se dohromady o deset lip, rostoucích ve dvou řadách, každá řada je tvořena pěti stromy. Stromořadí je dlouhé přibližně 30 m, stromy jsou přibližně stejně staré. Lípy mají vzhledem k vzájemnému zápoji korun vysoko nasazené koruny, často jednostranné, nicméně dohromady tvoří kompaktní celek. Lípa vpravo od vchodu do kaple tvoří tři kmene (ve výšce cca 3 m) s tlakovým větvením, většina lip mírně prosychá, na kmenech několika lip jsou zřetelné rány od odlomení/odříznutí větví s hnilobou, nicméně všechny zavalují. U paty několika stromů je patrný velký výskyt ploštic.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavé stromy, krajinná dominanta, součást kulturní památky		
Provedené zásahy:	U stromů dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy		
Význam v krajině:	Dvě řady stromů doplňují a zdůrazňují kapli na návsi. Stromy spolu s kaplí tvoří zřetelnou a významnou dominantu středu obce, kolem které projíždí, či prochází všichni návštěvníci Oseka. Stromořadí lze snadno nalézt a je zřetelně označeno.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 33 (zleva dolů): Vosecké lípy (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

36. Památný strom Vrčeňská lípa

Základní údaje			
Název:	Vrčeňská lípa	Kód:	102360
Druh dřeviny:	lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	dospělec
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	silně poškozený
Datum vyhlášení:	25.3.1997	Vyhlásil:	MÚ Nepomuk
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Vrčeň
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Vrčeň
Číslo parcely:	795/1	Vlastník pozemku:	Obec Vrčeň
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	450
Souřadnice GPS:	49°30'18,4"s.š. 13°37'20"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1098980,95 y 808930,88

Popis stromu			
Obvod kmene:	510 cm	Celková výška:	25 m
Šířka koruny:	21 m	Stáří:	388 let
Popis lokality:	Lípa se nachází na koruně travnatého svahu, na jižním konci obce, u cesty z Vrčeně do Tojic. Spolu s další, menší lípou je vysazena u kovového křížku na vysokém žulovém podstavci z r. 1816.		
Popis dřeviny:	Mohutný strom se rozvětňuje ve výšce přibližně 3,20 m nad zemí, má kotlovitou korunu se čtyřmi hlavními, kosterními větvemi, z toho jedna má odlomenou hlavní část. Koruna mírně prosychá. Kmen je dutý, směrem ke křížku se nachází velká centrální dutina, ve větvích pak je několik dutin menších. Hlavní dutina je zakryta prkennou stříškou od rozvětvení až k zemi, menší dutiny jsou vystříkány montážní pěnou. Strom je stále vitální.		
Důvod ochrany	Esteticky zajímavý strom		
Provedené zásahy:	OS (2000) - PPK - Zdravotní, bezpečnostní řez, konzervace a zastřešení 5 dutin, statické zajištění		
Význam v krajině:	Strom se nachází na travnaté mezi nad asfaltovou cestou na okraji obce. Jedná se o jeden z nejvyšších bodů obce. Spolu s druhou, jen o málo menší lípou a křížkem tak tvoří krásnou dominantu, viditelnou i z dálky. Zároveň slouží jako přirozený přechod mezi zastavěnou plochou obce a volnou krajinou. Strom je snadno dohledatelný, chybí označení, že se jedná o památný strom.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 34 (zleva dolů): Vrčeňská lípa (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

37. Památný strom Zámecký velikán

Základní údaje			
Název:	Zámecký velikán	Kód:	105540
Druh dřeviny:	jasan ztepilý	Latinský název:	<i>Fraxinus excelsior</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Datum vyhlášení:	2.5.2010	Vyhlásil:	MÚ Spálené Poříčí
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Spálené Poříčí
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Spálené Poříčí
Číslo parcely:	13/1	Vlastník pozemku:	Metropolitní kapitula u sv. Víta v Praze
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	260
Souřadnice GPS:	49°36'52,97"s.š. 13°36'21,06"v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1086749,32 y 808304,93

Popis stromu			
Obvod kmene:	501 cm	Celková výška:	35 m
Šířka koruny:	20 m	Stáří:	208 let
Popis lokality:	Mohutný jasan se nachází na oploceném (ale volně přístupném) pozemku před budovou zámku na náměstí Spáleného Poříčí. Strom vyrůstá z trávníku vlevo od vstupu do zámku.		
Popis dřeviny:	Jedná se o strom s kotlovitou korunou, větvící se přibližně ve čtyřech metrech nad zemí. Strom nemá jeden terminál, koruna je kotlovitá a skládá se z pěti kosterních větví. Koruna je rozložitá, pravidelná, mírně prosychá. Pravděpodobný výskyt dutin kmene. Strom má výrazné kořenové náběhy. Jasan byl vyhlášen památným z iniciativy žáka zdejší základní školy.		
Důvod ochrany	Krajinná dominanta, součást kulturní památky, významný vzrůstem		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy		
Význam v krajině:	Strom tvoří krásnou dominantu vstupního prostoru zámku, který je částečně přístupný veřejnosti. Vzhledem k orientaci vstupu zámku směrem k náměstí, je jasan nepřehlédnutelný i z velké části náměstí. Strom je snadno dohledatelný a zřetelně označený.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, informační cedule, vlastní terénní průzkum

Obrázek 35 (zleva dolů): Zámecký velikán (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

38. Památný strom Zhůřský křemelák

Základní údaje			
Název:	Zhůřský křemelák	Kód:	102361
Druh dřeviny:	dub letní	Latinský název:	<i>Quercus robur</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Kategorie:	veterán
Počet jedinců:	1	Zdravotní stav:	silně poškozený
Datum vyhlášení:	3.3.1997	Vyhlásil:	MÚ Blovice
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Zhůř
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Chocenice
Číslo parcely:	380/6, 376/3	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	480
Souřadnice GPS:	49°32'11,5" s.š. 13°31'08" v.d.	Souřadnice S-JTSK	x 1094426,7 y 815815,53

Popis stromu			
Obvod kmene:	626 cm	Celková výška:	25 m
Šířka koruny:	20 m	Stáří:	409 let
Popis lokality:	Strom roste na hranici staré zarostlé zahrady bývalého statku čp. 1 za čp. 132, těsně u plotu, východním směrem od hlavní komunikace. Nedaleko od stromu protéká potok, na zahradu navazuje periferní zóna obce, značně zarostlé plochy navazující na lesík okolo místního rybníka.		
Popis dřeviny:	Mohutný dub se rozvětňuje ve výšce přibližně 5 m nad zemí, koruna je tvořena třemi kosterními větvemi, mírně prosychá, na kmeni, ani ve větvích nejsou známky dutin ani jiného poškození.		
Důvod ochrany	Významný vzrůstem, významný věkem, estetická hodnota		
Provedené zásahy:	1999 - zdravotní řez 2006 – zdravotní řez, bezpečnostní řez		
Význam v krajině:	Dub je nepřehlédnutelnou dominantou obce, zejména v zimním období, kdy vynikne jeho rozložitá koruna. Při pohledu z hlavní komunikace obce působí jako přirozený přechod mezi intravilánem a extravilánem obce. Vzhledem k jeho umístění na soukromém pozemku není snadné se dostat přímo ke stromu a není ani nijak označen.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 36 (zleva dolů): Zhůřský křemelák (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

39. Významný strom Smederovský dub

Základní údaje			
Název:	Smederovský dub	Kategorie:	dospělec
Druh dřeviny:	dub letní	Latinský název:	<i>Quercus robur</i>
Typ objektu:	jednotlivý strom	Zdravotní stav:	velmi dobrý
Počet jedinců:	1		
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Smederov
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Ždírec
Číslo parcely:	273/14, 273/15	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	463
Souřadnice GPS:	49°56'41,353"s.š. 13°58'30,708"v.d.		

Popis stromu			
Obvod kmene:	265 cm	Celková výška:	20 m
Šířka koruny:	15 m	Stáří:	
Popis lokality:	Mohutný strom roste u silnice mezi Smederovem a Hradišťskou Lhotkou, zhruba uprostřed vzdálenosti mezi nimi. Dub se nachází ve volné krajině, v neudržovaném pásu doprovodné zeleně, vpravo od silnice ve směru od Smederova. Na pás doprovodné zeleně navazuje obdělávané pole, stejně jako na protější straně silnice. V polích je viditelná drobná vtroušená zeleň, včetně několika soliterních stromů.		
Popis dřeviny:	Dub má krásnou pravidelnou korunu, rovnoměrně zavětvenou, typický habitus. Na kmeni není zjevné žádné poškození ani jiné defekty, koruna mírně prosychá.		
Navržený důvod ochrany:	Strom významný habitusem, krajinná dominanta, esteticky zajímavý strom		
Provedené zásahy:	U stromu dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy		
Význam v krajině:	Dub tvoří významnou dominantu, svým vzrůstem převyšuje veškerou ostatní zeleň ve svém okolí. Vzhledem k tomu, že terén klesá směrem od Hradišťovské Lhotky ke Smederovu a dále do údolí řeky Úslavy, je strom viditelný z širokého okolí. Dub je snadno dostupný, dobře dohledatelný.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, vlastní terénní průzkum

Obrázek 37 (zleva dolů): Smederovský dub (foto Š. Dlouhá, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

40. Významný strom Žinkovská alej

Základní údaje			
Název:	Žinkovská alej	Kategorie:	dorostenec, dospělec, veterán
Druh dřeviny:	lípa velkolistá lípa srdčitá jírovec maďal	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i> <i>Tilia cordata</i> <i>Aesculus hippocastanum</i>
Typ objektu:	stromořadí	Zdravotní stav:	různý
Počet jedinců:	207		
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Žinkovy
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Žinkovy
Číslo parcely:	1720/13; 1721/2	Vlastník pozemku:	soukromý vlastník
Druh pozemku:	trvalý travní porost	Nadmořská výška:	470
Souřadnice GPS:	49°47'71,581"s.š. 13°49'62,531"v.d.		

Popis stromu			
Obvod kmene:	56 – 561 cm	Celková výška:	5 -20 m
Šířka koruny:	800 x 25 m	Stáří:	
Popis lokality:	Lipová alej se nachází po obou stranách úzké silničky, která odbočuje ze silnice č. 191 (Žinkovy – Klatovy) směrem k Žinkovskému rybníku (někdy uváděn jako rybník Labuť), kde na alej navazuje lávka přes úzkou část rybníka směrem k zámku. Po obou stranách aleje se nachází obhospodařované louky, na straně u rybníka je nevelká rekreační oblast. Na silničku vedoucí středem aleje je zákaz vjezdu, na lávku na alej navazující je navíc i zákaz vstupu. Na druhé straně lávky se nachází areál Žinkovského zámku, který je soukromý a nepřístupný.		
Popis dřeviny:	Oboustranná alej je tvořena celkem 207 jedinci, 201 lip a 6 jírovců. Celková délka aleje je cca 800 m. Vzájemná vzdálenost stromů v řadě je cca 7 m, lípy jsou vysazeny v čtyřsponu. Stromy jsou v různém věku a v různém zdravotním stavu. Od mladých a zcela zdravých jedinců věkově kolem 20 let až po velmi staré, zřejmě původní lípy s obvodem přes 500 cm. Stav nejstarších stromů je různý, bohužel spíše horší, promítá se do něj absence jakéhokoliv odborného ošetření. Několik stromů z nejstarší části aleje (na kraji u silnice Žinkovy – Klatovy) již padlo. Častá je boulovitost kmene, vícekmene, tlakové větvení.		
Navržený důvod ochrany:	Stromy významné vzrůstem a stářím, krajinná dominanta, významný krajinný prvek, historicky důležité stromy, součást kulturní památky		
Provedené zásahy:	U stromů dosud nebyly provedeny žádné odborné zásahy		
Význam v krajině:	V oblasti se jedná o zcela unikátní alej, vzhledem k její délce, stáří části stromů, návaznosti k budově zámku. V minulosti alej pravděpodobně soužila jako doprovod jedné z příjezdových cest, pokud projdeme alejí až na konec, otevře se nádherný výhled na Žinkovský zámek. Lávka navazující na konec aleje vede přímo ke vstupu do zámku. Jedná se o pozůstatek typické krajinářské úpravy. Pseudorenesanční zámek v Žinkovech byl původně hrad přibližně z poloviny 15. století. Okolo zámku se nachází rozlehlý přírodně-krajinářský park, končící na břehu rybníka. Nad budovou zámku a navazujícím parkem se zvedá vrch Obrovo hradiště. Jedná se o pravěké a raně středověké hradiště s dochovanými zbytky opevnění. Zámek i hradiště jsou chráněny jako kulturní památka ČR. Alej je díky své délce nepřehlédnutelným		

	<p>krajinným prvkem, který přímo vyzívá k průchodu krajinou. Alej je viditelná z širokého okolí, má důležitý estetický význam, tvoří jasnou linii vymezující pohled směrem k zámku. Mimo jiné je při průchodu alejí zajímavé sledovat, vzhledem k velikému věkovému rozpětí stromů, postupný vývoj, dospívání a stárnutí jednoho druhu stromu – lípy, která je v aleji zastoupena téměř ve všech věkových stádiích. Stromořadí je možné označit i jako biokoridor. Alej je snadno dostupná, dobře dohledatelná.</p>
--	---

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, informační cedule, vlastní terénní průzkum

Obrázek 38 (zleva dolů): Žinkovská alej (foto Š. Dlouhá, 2019), plánec umístění stromu (www.mapy.cz)

41. Významný strom Lípy u sv. Vojtěcha

Základní údaje			
Název:	Lípy u sv. Vojtěcha	Kategorie:	veterán
Druh dřeviny:	Lípa velkolistá	Latinský název:	<i>Tilia platyphyllos</i>
Typ objektu:	stromy ve skupině	Zdravotní stav:	dobrý
Počet jedinců:	3		
Lokalita			
Kraj:	Plzeňský	Katastrální území:	Nezdice nad Úhlavou
Okres:	Plzeň - jih	Obec:	Nezdice
Číslo parcely:	202/1	Vlastník pozemku:	Obec Nezdice
Druh pozemku:	ostatní plocha	Nadmořská výška:	425
Souřadnice GPS:	49°53'19,317"s.š. 13°33'31,613"v.d.		

Popis stromu			
Obvod kmene:	395; 289; 284 cm	Celková výška:	10 m
Šířka koruny:	12 m	Stáří:	200 – 250 let
Popis lokality:	Lípy rostou u sochy sv. Vojtěcha, postavené na rozhraní katastru obcí Nezdice a Zelené. Okolo skupiny lip vede polní cesta ze Zeleného do Nezdic. Lípy jsou součástí doprovodné zeleně cesty, díky svému umístění na pravěké mohyle jsou oproti okolní zeleni vyvýšené. Na tuto plochu navazují louky a pole, jedná se o malebnou kompozici krajiny, členěnou remízky a skupinami stromů a keřů. Plocha i cesta jsou upravené, pravidelně sečené.		
Popis dřeviny:	Tři mohutné lípy rostou v pravidelném tvaru okolo sochy sv. Vojtěcha. Jedná se o věkovité dřeviny, což se projevuje na jejich habitusu i zdravotním stavu. Před několika lety byl u všech třech stromů proveden odbornou arboristickou firmou zdravotní řez. Stromy jsou stále vitální, zbytky kosterních větví obrůstají mladými výhony.		
Navržený důvod ochrany:	stromy významné vzrůstem, stářím, významný krajinný prvek, historicky důležitý stromy, součást kulturní památky, strom s pověstí		
Provedené zásahy:	zdravotní řez		
Význam v krajině:	Tři lípy jsou vysazeny jako doprovodné stromy sochy sv. Vojtěcha, stojící na pravěké mohyle, pravděpodobně z poloviny doby bronzové. Jedná se o poslední zachovanou mohylu rozlehlého mohylového pohřebiště. Barokní socha je z roku 1842 a byla postavena na místě původní dřevěné sošky, kterou zde umístil okolo roku 1817 p. Pecl z nedaleké obce Zelené na památku syna padlého v napoleonských válkách. Původně zde byly vysazeny lípy čtyři, ale jedna uhynula a uhynulo i několik dalších, které byly dosazeny na její místo. Mohyla s lípami je jedním ze zastavení naučné stezky „Živé paměti krajiny Lužan“. Jedná se o výrazný orientační bod v krajině, malebné místo hojně navštěvované místními obyvateli. Mezi lípami je umístěna lavička, ze které je krásný výhled do údolí pod cestou, i na zalesněné svahy, které toto údolí obklopují. Vzhledem k nejrůznějším defektům, které lípy mají, vytváří specifický biotop. Poskytují úkryt i potravu nejrůznějším dalším druhům. Skupina lip je cenná v neposlední řadě i jako významné útočiště pro hmyz a hnízdící ptáky. Stromy jsou snadno dostupné, dobře dohledatelné.		

Zdroj: ÚSOP, katastr nemovitostí, informační cedule naučné stezky, vlastní terénní průzkum

Obrázek 40 (zleva dolů): Lípy u sv. Vojtěcha (foto Š. Dlouhá, 2018, 2019), pláněk umístění stromu (www.mapy.cz)

7 Diskuze

Česká republika má ochranu památných stromů zakotvenou v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v kategorii speciální ochrana dřevin. Paragraf 46 tohoto zákona definuje památné stromy jako mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí. Tyto dřeviny je zakázáno poškozovat, ničit a rušit je v jejich přirozeném vývoji. Podle Kolaříka (2003) je důležité si uvědomit, že se u památných stromů nejedná o „vystavované přírodní exponáty“, ale o součást živé přírody s velkým ekologickým významem, u zvláště starých stromů i o důležitý zdroj genetického materiálu původních populací dřevin u nás. Procházka (1926) říká, že hlavním kritériem pro ochranu význačných stromů je přírodní hodnota těchto dřevin. Podle Hruškové a Ludvíka (2006) je pro to, aby byl strom považován za památný, důležitá jeho mimořádnost, která zaujme pozorovatele na první pohled, ať už se jedná o tvar koruny, mohutnost kmene, či například dutiny v kmeni. Dalším kritériem je podle nich i sepětí stromů s lidmi, v jejichž blízkosti strom i několik staletí roste, či genius loci místa a stromu. S tímto tvrzením víceméně souhlasí Štěrbá (2011), který konstatuje, že ochrana památných stromů je, kromě ochrany přírody, i určitým způsobem ochrany historického a kulturního dědictví, které nám zanechali naši předci. Cílek (2011) říká, že obliba památných stromů úzce souvisí s vracející se úctou lidí k přírodě, k vnímání „malé“ historie, myšleno pověsti a místní děje. Podobně Reš (1998) uvádí, že staré stromy jsou němými svědky minulosti, paměť generací, které předáváme dalším generacím. A je na těchto příštích generacích lidí, aby zhodnotili, jak dobře jsme o tento odkaz pečovali. Kolařík (2003) dále připomíná, že dodnes nebyla stanovena žádná konkrétnější kritéria pro výběr dřevin pro kategorii památný strom, a to ani co se stáří či velikosti stromu týče. Není správná představa, že památným stromem může být jen velmi starý jedinec, naopak je vhodné mezi památné dřeviny zařazovat i mladší stromy, které jsou nějakým způsobem výjimečné. Podle Reše a Sůrové (2008) je při navrhování památných stromů nutné postupovat s rozvahou a komplexně zhodnotit velké množství kritérií a hodnot, především hodnotu biologickou, dendrologickou, dále hodnotu ekologickou, krajínotvornou a historickou. Nezbytné je zároveň zohlednit i zdravotní stav dřevin a jejich provozní bezpečnost. Štěrbá (2011) je přesvědčen, že označení „památný strom“ patří jen mimořádně významným a cenným dřevinám. Kolařík (2003) k tomuto dále uvádí, že i péče a ošetřování památných stromů prošlo historickým vývojem, od prvopočátků po dnešní znalosti, názory, techniky a technologie, protože staré a památné stromy vždy

vyžadovaly přednostní péči, která pomáhala prodloužit jejich život. Je třeba si uvědomit, že je nezbytná péče pravidelná a soustavná, protože v opačném případě, při zanedbání péče o tyto dřeviny je vysoká pravděpodobnost vzniku problémů, mimo jiné i z pohledu bezpečnosti lidí a majetku.

8 Závěr a přínos práce

Cílem práce bylo zmapování a následné vyhodnocení památných stromů (vyhlášených dle zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny) a významných stromů v části okresu Plzeň – jih.

Na základě prostudování všech dostupných materiálů byly shromážděny informace, které se týkají řešené problematiky. Následoval terénní průzkum památných a významných stromů na dotčeném území, při kterém byla zhotovena fotodokumentace. Na základě zjištěných informací a vlastního terénního průzkumu byl vytvořen katalogový listy konkrétních stromů, do kterých byly zaneseny dohledané a zjištěné informace. Každý katalogový list je doplněn fotodokumentací a snímkem z ortofotomapy se zakresleným umístěním památného či významného stromu, skupiny stromů, nebo stromořadí.

Jak je uvedeno v seznamu památných stromů na začátku kapitoly výsledky, v zájmovém území bylo dohledáno celkem 38 vyhlášených památných stromů. Z těchto 38 stromů se nachází 8 stromů ve správním obvodu ORP Blovice, 16 stromů (z toho dva zrušené) na území ORP Nepomuk a 14 stromů ve správním obvodu ORP Přeštice. Kromě dvou již oficiálně zrušených stromů (Javor pod Zelenou Horou a Lípa na návsi ve Vrčeni), bylo zjištěno úmrtí dvou dalších stromů, z toho jednoho ve správním obvodu ORP Přeštice (Skašovský buk) a jednoho ve správním obvodu ORP Nepomuk (Oselecká lípa). Oba stromy byly zničeny následkem silného nárazového větru, cca před třemi až pěti lety. Ze 38 katalogizovaných stromů se v 37 případech jedná o stromy solitérní, případně rostoucí ve dvojici s nechráněným stromem, v jednom případě o stromořadí (Vosecké lípy). Dále jsou v seznamu uvedeny tři položky dalších významných stromů – Lípy u sv. Vojtěcha, Smederovský dub a Žinkovská alej.

Hlavním zdrojem informací pro tuto práci byl ústřední seznam ochrany přírody a krajiny, který spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny. Údaje zjištěné během vytváření této práce byly porovnávány s informacemi obsaženými v tomto seznamu. Na základě tohoto srovnání je možné konstatovat, že některá data v tomto seznamu jsou nepřesná a neaktuální. V první řadě se jedná o dva uhynulé, ale nezrušené stromy (č. 29 – Oselecká lípa a č. 33 – Skašovský buk), dále se například památné stromy č. 26 (Lípa ve Vejši) a č. 28 (Milečská lípa) nacházejí na jiném pozemku, než který je uveden v seznamu. Strom č. 1 (Borovská lípa) je nesprávně uváděn v okrese Klatovy.

Dlouhodobě nejsou aktualizované položky obvod kmene, šířka koruny a stáří stromu. U některých stromů je zřetelná absence jakékoliv údržby a kontroly stavu a provozní bezpečnosti (např. Kacerenský dub).

Do katalogu památných a významných stromů v části okresu Plzeň-jih bylo zahrnuto všech 38 položek nalezených památných stromů a stromořadí a všechny 3 stromy, skupiny stromů a stromořadí významné. Zjištěná data o položkách byla sestavena do souhrnných tabulek, které je možné v budoucnu dále použít, např. jako místní seznam ochrany přírody, nebo v případě významných stromů jako podklad pro jejich vyhlášení za stromy památné.

Na základě zjištěných skutečností je možné prohlásit, že cíle práce byly splněny.

9 Přehled literatury a použitých zdrojů

Literární zdroje

- Alberts A., Mullen P., Spohn M., 2006: Léčivé stromy a keře (Die Baum – und Strauchapotheke). Beta-Dobrovský, Praha, 247 s. ISBN: 80-7306-230-5.
- Altman N., 2002: Posvátné stromy (Sacred Trees). Volvox Globator, Praha, 199 s. ISBN: 80-7207-410-5.
- Arnika, 2013: Ochrana alejí pro rozvoj regionů. Arnika – Centrum pro podporu občanů, Praha, 67 s. ISBN: 978-80-87651-08-7.
- Asalová J., 1998: Keltská lidová kuchyně (Celtic Folklore Cooking). Volvox Globator, Praha, 406 s. ISBN: 80-7207-282-X.
- Bláha L., Gebauer R., Gottwaldová P., Holubec D., Holubec V., Martinková M., Prokop M., Prokopová Z., Vymyslický T., Zelený V., Zieglerová J., 2008: Ze života stromů. Tiskárna Karmášek, Praha, 114 s. ISBN: 80-85362-43-0.
- Botheroyd S. a Botheroydová P., 1998: Lexikon Keltské mytologie (Lexikon der keltischen Mythologie). Tiskárny Vimperk, Vimperk, 427 s. ISBN: 80-237-3552-7.
- Cílek V., Ložek V., Mudra P., Kubíková J., Špryňar P., Čtverák V., Schmetzová R., Obermajer J., Žák V., Kubík M., Gremlica T., Daněček V., 2011: Obraz krajiny. Pohled ze středních Čech. Dokořán s.r.o., Praha, 310 s. ISBN: 978-80-7363-205-2.
- Culek M., Grulich V., Povolný D., 1996: Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha, 347 s. ISBN: 80-85368-80-3.
- Čaboun, V., 1990: Alelopatia v lesných ekosystémoch. Veda, Bratislava, 118 s. ISBN: 80-224-0136-6.
- Farmer-Knowlesová H., 2011: Léčivé rostliny od A do Z (The Healing Plants Bible). Metafora, Praha, 400 s. ISBN: 978-80-7359-270-7.
- Hageneder F., 2003: Velká kniha stromů: duch stromů (Geist der Bäume). Fontána, Olomouc, 429 s. ISBN: 80-7336-083-7.
- Hageneder F., 2006: Moudrost stromů (The Living Wisdom of Trees). Knižní klub, Praha, 224 s. ISBN: 80-242-1635-3.
- Hecker U., 2007: Stromy a keře (Bäume und Sträucher). Rebo Productions, Čestlice, 238 s. ISBN: 978-80-7234-291-4.
- Hendrych J., 2015: Slavná stromořadí v proměnách kulturní krajiny. Foibos Books s.r.o., Praha, 125 s. ISBN: 978-80-87073-82-7.
- Hendrych J., 2005: Tvorba krajiny a zahrad. Vydavatelství ČVUT, Praha, 199 s. ISBN: 80-01-03163-2.

- Hopman E. E., 2009: *Medicína posvátných stromů (A Druids Herbal of Sacred Tree Medicine)*. Fontána, Olomouc, 239 s. ISBN: 978-80-7336-532-5.
- Hrušková M., 2005: *Kult stromů v zemích Koruny české*. Abonent ND, nakladatelství a knižní klub Národního divadla, Praha, 160 s. ISBN: 80-7258-211-9.
- Hrušková M., Ludvík B., 2006: *Paměť stromů*. Mladá fronta, Praha, 255 s. ISBN: 80-204-1500-9.
- Hrušková M., Větvička V. a kol., 2012: *Aleje*. Mladá fronta a.s., Praha, 183 s. ISBN: 978-80-204-2783-0.
- Hurych V., 1995: *Okrasné dřeviny pro zahrady a parky*. Květ, Praha, 183 s. ISBN: 80-85362-19-8.
- Hurych V., 1994: *Tvorba zahrad a parků 1., 2. díl*. Střední zahradnická škola, Mělník, 308 s. ISBN: nevedeno.
- Janusová J., 1993: *Kapitoly z dějin západních Čech – I. díl*. Pedagogická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, Plzeň, 175 s. ISBN: 80-7043-083-4.
- Jelínek P., Kysučan L., 2014: *Venkov a krajina*. Masarykova univerzita, Brno, 131 s. ISBN: 978-80-210-7127-8.
- Jílek T., 2010: *Kapitoly z historie západních Čech od pravěku do současnosti*. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň, 88 s. ISBN: 978-80-7043-910-4.
- Jordan M., 2013: *Krása stromů (The Beauty of Trees)*. Knižní klub, Praha, 224 s. ISBN: 978-80-242-3796-1.
- Kyzlík P., Reš B., Mračanská E., Němec J., Šmiták J., Kubátová I., 2003: *Navštivte památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezku*. Olympia, a. s., Praha, 224 s. ISBN: 80-7033-781-8.
- Kolařík J. a kol., 2003: *Péče o dřeviny rostoucí mimo les –I. ČSOP*. Vlašim, 261 s. ISBN: 80-86327-36-1.
- Kolařík J. a kol., 2005: *Péče o dřeviny rostoucí mimo les –II. ČSOP*. Vlašim, 710 s. ISBN: 80-86327-44-2.
- Kolektiv autorů, 2008: *Plzeňsko – příroda, historie, život*. Baset, Praha, 880 s. ISBN: 978-80-7340-100-9.
- Kolektiv autorů, 2018: *Peregrinus Silva Bohemica: ...po česko-bavorských poutních stezkách (Peregrinus Silva Bohemica: ...unterwegs auf baverisch-böhmischen Pilgerwegen)*. Úhlava, o.p.s., Klatovy, 111 s. ISBN: 978-80-906120-3-7.
- Krüssmann G., 1978: *Evropské dřeviny (Die Bäume Europas)*. Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 186 s. ISBN: nevedeno
- Kulišťáková L., Flekalová M., Kučera P., Matáková B., Salašová A., Štěpánová

- D., 2011: *Komponované krajiny*. Adámek, s.r.o., Brno, 78 s. ISBN: 978-80-7375-536-2.
- Kupka J., 2010: *Krajiny kulturní a historické. České vysoké učení technické v Praze*, Praha, 180 s. ISBN: 978-80-01-04653-1.
 - Květ R., 2003: *Duše krajiny – staré stezky v proměnách věků*. Academia, Praha, 195 s. ISBN: 80-200-1012-2.
 - Kynes S., 2009: *Šepoty lesa (Whispers from the Woods)*. Pragma, Praha, 262 s. ISBN: 978-80-7349-179-6.
 - Maršálová J., 2018: *Putování za památnými stromy: toulky Šumavou. Víkend*, Líbeznice, 128 s. ISBN: 978-80-7433-234-0.
 - Mátl V., 2009: *Krajinou druidů aneb Keltové na území Čech*, XYZ s.r.o., Praha, 234 s. ISBN: 978-80-7388-193-1.
 - Michálek J. 2006: *Památné stromy Plzeňského kraje*. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, Plzeň, 48 s. ISBN: neuvedeno
 - Moucha P., Hendrych J., Švédová D., Štorm V., Povolný J., Zezulová S., Zápál J., Reš B., 2008: *Stromořadí jako fenomén krajiny*. Česká lesnická společnost, o.s., Dobřichovice, 36 s. ISBN: 978-80-02-02082-0.
 - Pacáková-Hošťálková B., Petru J., Riedl D., Svoboda A. M., 1999: *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezku*. Libri, Praha, 521 s. ISBN: 80-85983-55-9.
 - Perlman M., 2014: *Síla stromů: zalesnění duše. (The power of Trees. The Reforesting of the Soul)* Emitos, Brno, 310 s. ISBN: 978-80-87171-41-7
 - Philpot, J. H., 1897: *The sacred tree ort he tree in religion andmyth*. Macmillan and CO. London, 173 s. ISBN: neuvedeno.
 - Procházka J. S., 1926: *Ochrana přírody a přírodních památek. Český čtenář*, Praha, 269 + 264 s. ISBN: neuvedeno.
 - Reš B., 1998: *Památné stromy, ochrana biologické rozmanitosti*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 63 s. ISBN: 80-86064-12-3
 - Reš B. a Sůrová B., 2008: *Památné stromy, metodika AOPK ČR, 2. přepracované vydání*. Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha, 76s. ISBN: 978-80-87051-39-9.
 - Rushforth K., 2006: *Svět stromů (The Easy Tree Guide Britain and Europe)*. Granit, s.r.o., Praha, 287 s. ISBN: 80-7296-051-2.
 - Schama S., 2007: *Krajina a paměť (Landscape and Memory)*. Argo, Praha, 702 s. ISBN: 978-80-7203-803-9.
 - Sklenička P., 2003: *Základy krajinného plánování*. Naděžda Skleničková, Praha, 321 s. ISBN: 80-903206-0-0.

- Spohnovi M. a R., 2008: Stromy (Welcher Baum ist das?). Knižní klub, Praha, 255 s. ISBN: 978-80-242-2044-4.
- Spohnovi M. a R., 2013: Stromy Evropy (Baumführer Europa). Beta-Dobrovský, Praha, 301 s. ISBN: 978-80-7306-548-5.
- Štěrba, P. 2011: Několik pohledů na památné stromy. Časopis Zahrada Park Krajina, Praha 03/2011.
- Tábor I., Reš B., Mackovčín P., Létal A., 2012: Záchrana genofondu památných stromů. Výzkumný ústav Silva Taroucy, Průhonice, 116 s. ISBN: 978-80-85116-95-3.
- Tarcalová L., 2003: Zeleň v lidových obyčejích. Kiramo, Brno, 231 s. ISBN: 80-86185-24-9.
- Thoma E., 2014: Tajná řeč stromů (Die geheime Sprache der Baume). Anch Books, 255 s. ISBN: 978-3-9815576-7-1.
- Váňa Z., 1990: Svět slovanských bohů a démonů. Panorama, Praha, 280 s. ISBN: 80-7038-187-6.
- Veličková M., Velička P. a kol., 2013: Aleje české a moravské krajiny. Historie a současný význam. Dokořán, s.r.o., Praha, 245 s. ISBN: 978-80-7363-413-1.
- Větvička V., 2014: Cestou necestou českou krajinou. Jan Vašut s.r.o., Praha, 216 s. ISBN: 978-80-7236-896-9.
- Větvička V., 1999: Evropské stromy. Aventinum, Praha, 216 s. ISBN: 80-7151-238-9.
- Vondráček K. V., 2008: Pamětníci dávných časů – staré a památné stromy na Klatovsku, Sušicku a Horažďovicku. Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech, Klatovy, 79 s. ISBN: 978-80-86104-18-8.
- Vorel I., Kupka J., 2011: Krajinný ráz. Identifikace a hodnocení. České vysoké učení technické v Praze, Praha, 145 s. ISBN: 978-80-01-04766-8
- Zahradnický J., Mackovčín P. a kol., 2004: Chráněná území ČR. XI., Plzeňsko a Karlovarsko. Agentura přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 588 s. ISBN: 80-86064-68-9.

Elektronické zdroje

- URL 1: Digitální registr ÚSOP Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, online: <http://drusop.nature.cz/portal/>, cit. 14.1.2019
- URL 2: Města a obce online, Plzeňský kraj, online: http://mesta.obce.cz/zs-kraj/vyhledat_kraj-43.htm, cit. 29.2.2019
- URL 3: Město Kasejovice, online: <http://www.kasejovice.cz/cs/historie-a-pamatky/pamatky-v-podhuri/R20-A958/>, cit. 12.12.2018

- URL 4: Místopisný průvodce po České republice, online: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4845/dolni-lukavice/okoli-priroda/>, cit: 5.11.2018
- URL 5: Oficiální stránky obce Příchovice, online: <http://www.prichovice.cz/obec-61/zajimavosti-z-obce/kaplicka-sv-anny/>, cit: 14.1.2019

Legislativní dokumenty

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.